СЛОВО Просвіти

БЕЗ МОВИ НЕМАЄ НАЦІЇ!

ЛЮТИЙ, Ч. 2 (80), 2001 РІК

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ВІРА — ДІМ ДЛЯ ВІЧНОСТІ

Напередодні Різдва в Києві відбувся Помісний Собор Української православної Церкви Київського патріархату за участю вищого духовенства і віруючих Української автокефальної православної Церкви. Глава УПЦ КП Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет ще раз закликав усіх православних України до об'єднання Церков. На Соборі було висловлено впевненість, що об'єднання українського православ'я в Єдину Помісну Церкву реальне уже в нинішньому році, до 10-ї річниці незалежності України. Пропонуємо Вашій увазі текст виступу голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, голови об'єднання громадян за Єдину Помісну Церкву, народного депутата України Павла Мовчана.

Ваша Святосте, преосвященні владики, члени Вищої Церковної Ради!

На порозі третього тисячоліття нам необхідно чесно й відверто сказати собі: чи зберегли ми заповіти наших пращурів великих? Чи спроможні ми протиставити себе потужній індустрії розваг, насолод, індустрії споживацтва, ідеології вседозволеності та культу сили, ідеології всепродавання та лихварювання, а також фахово розробленій аргументації про «золотий мільярдник», про перспективні і безперспективні нації, про неканонічність чи канонічність державних утворень та національних церков?

Чи спроможні ми протиставити себе актуалізованій знову «релігії прогресу», яка розглядає всі людські покоління, всі попередні епохи лише як засіб для майбутнього або ж для виправдання вже існуючого «земного раю» для так званих обранців цього світу?

Мені не потрібно спростовувати те, що земна реальність не може вмістити в собі життя абсолютного. Що реалізована утопія земного раю для обмеженого числа за рахунок абсолютної більшості є найбільшим злочинним здобутком останнього десятиліття в Україні. Як і того, що в нації збереглося здорове ядро, яке неухильно дотримується волі Всевишнього, упродовж того ж десятиліття відновивши державу і поклавши на історичні підвалини стіни українського храму, завершальний Хрест якої потребує освячення Вселенським Патріархом.

У Різдвяні дні, переглядаючи фільм про життя Ісуса Христа, думалося, як слово Христове знесло найпотужніші фортеці людських надмірностей, погорд та ухвалостей, як невелика горстка апостолів засіяла неомірні земні обшири... і що позосталося від величних колізеїв, палаців, вілл, резиденцій, пам'ятників. То чи ж нам упадати в зневіру та відчай, коли з нами Бог?..

Закінчення на с. 6

НЕМА ЛЮБОВІ ПОНАД ТУ, ЩО ОКРОПИЛА КРОВ'Ю КРУТИ

І знов надійшла дата 29 січня. Дата трагічна й героїчна. Дата, що втілила в собі і величезні помилки, й незрівнянні прозріння та мужність, дата, що пробудила всю націю і залишилася в пам'яті народу втіленням високого патріотизму. Дата, що й через віки не потьмяніє і, мов дзвін, завжди кликатиме: «Пам'ятай!». Пам'ятай, що рідну землю не можна залишати беззахисною і її треба вміти боронити. Пам'ятай, що нема нічого важливішого за любов до рідного краю. Пам'ятай, що імена тих, хто віддав життя за Україну, — безсмертні. Їх загинуло там під Крутами понад триста: 250 юнаків (тобто курсантів) Першої Української Військової Школи імені Б. Хмельницького, 50 січових стрільців Студентського Куреня, до якого записалися й учні, та 11 старшин. У мороці тих буремних подій палає одна кругла цифра — 300. Триста молодих життів, триста одчайдухів, триста патріотів. На жаль, і досі не відомі імена загиблих курсантів. Але вже знаємо 25 імен січових стрільців. Ось вони: Андріїв, Євген Божко-Божинський, Микола Ганкевич, Гнаткевич, Кирило Головащук, Гончаренко, Андрій Дикий, Василь Дмитренко, Василь Кирик, Павло Кольченко, Микола Корпан, Конончук-Борзенко, Микола Лизогуб, Володимир Наумович, Омельченко, Олександр Попович, Сидір Пурик, Григорій Пипський, Василь Сірик, Андрій Соколовський, Іван Сорокевич, Євген Тернавський, Микола Чижів, Петро Шерстюк, Володимир Шульгин.

Урочиста хода
Фото Раїси ТАЛАЛАЙ

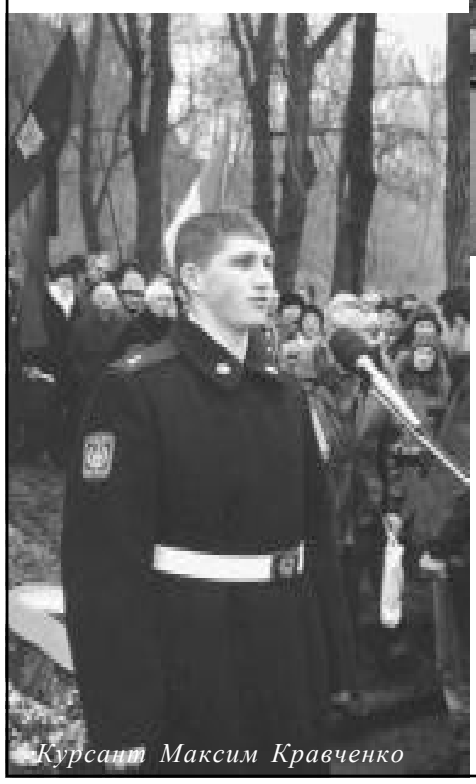

Курсант Максим Кравченко

А що знають про них сучасні українці? На жаль, нічого. Та необхідно, щоб з темряви часу проступили не тільки імена, а й обличчя учасників бою під Крутами, відомості про них. Хоча в легенду вони увійшли всі під одним іменем — КРУТЯНЦІ. Саме задля цього Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Т. Шевченка залучає до своїх традиційних вечорів «Пам'яті героїв Крут», мітингу і урочистої ходи на Аскольдову могилу армійців і ліцеїстів. Тож і Павло Мовчан, і генерал-майор ЗСУ Володимир Кравчук, і курсант ліцею імені І. Богуна Максим Кравченко, і політики Олесь Шевченко, Євген Лупаков, Олесь Кляшторський, Олександр Кулик, Анатолій Погрібний, Степан Хмара, Сергій Кот, Григорій Булах у своїх виступах так само, як і всі присутні, що одноголосно прийняли Звернення до Президента, говорили про те, як треба шанувати пам'ять і славу героїв Крут, що завжди кликатимуть молодь на подвиг, на відданість Україні, аби наступні генерації пам'ятали, що, як сказав поет В. Письменний: «Нема Любови понад ту, Що окропила кров'ю Крути».

Олена ЛЕОНТОВИЧ

ТАК МОЖЕ ТІЛЬКИ УКРАЇНЕЦЬ

ВОЛОДИМИР ШУЛЬГИН

Провідник української молоді, він згуртовував її, надихав палким словом на служіння Україні і в слушний час пішов разом з нею на подвиг у безсмертя.

«Чи є хто з українців у Києві, хто б не знав Володимира Шульгина? — запитувала Людмила Черняхівська-Старицька у своїй статті «Пам'яті юнаків-героїв, замордованих під Крутами» (Нова Рада, ч. 41, 1918). — Його ніхто не звав Володимиром Яковичем, незважаючи на те, що він вже закінчив університет, — так хотілося кожному сказати щось тепле, ласкаве цій всім дорогій, всім любій, всім рідній людині... Палкий організатор, палкий промовець, теплий заступник всіх тих, що постраждали за Україну, любий, дорогий, незабутній Володя Шульгин. Він був душею молоді і разом з нею пішов на смерть».

Так, молодим, двадцятитрьохлітнім, пішов Володимир Шульгин на Крути, пішов у безсмертя. Хоч, як і всі молоді, не думав про смерть, а мріяв про життя. Та коли покликала Батьківщина на захист — без вагань віддав його на вівтар волі.

А про волю дізнався він з поезій Шевченка, що їх читала йому мама, Любов. Про волю України думали прапрадіди, гетьман Павло Полуботок та Данило Апостол. Про волю розповідав батько, Яків Шульгин, автор дослідження про Коліївщину, що пройшов через заслання до Сибіру. Про волю мріяли батьки, виховуючи синів у любові до рідної землі, розмовляючи з дітьми українською посеред океану російської. Додавала до цього свою дещицю й бабуся, Евфросинія Устимович, колишня кріпачка, навчаючи онуків українських пісень та вивозячи їх у степ.

І ця заповітна мрія зріла в дитячій душі.

А ріс він допитливим хлопчиком з «великими задуманими очима, в яких часто було помітно якусь недитячу увагу, часом навіть тугу», згадує у своїй статті «Дорогою ціною» Сергій Єфремов. Серед гімназистів вирізнявся не тільки тим, що добре вчився, а всією своєю вдачею, м'якими манерами, шляхетністю. «У нього гармонійно поєднувалася приваблива зовнішність із внутрішніми духовними якостями», — напише згодом Сергій Крашенінніков, друг Володимира Шульгина.

Ще в гімназії стало відомо, що Володя — свідомий українець. Він брав участь у живому ланцюгу молоді під час поховання композитора Миколи Лисенка у 1912 році. Його інтерес до історії України та археології привів до участі в розкопках палеолітної стоянки біля села Мізин.

Закінчивши гімназію із срібною медаллю 1913 року, Володимир Шульгин вступив на природничий відділ фізико-математичного факультету Київського університету. Під час навчання в університеті (1913—1918) Володимир Шульгин об'єднав студентів-українців у громаду. Хай їх було небагато, але кожний стояв на національних позиціях. Вони готували себе до дії, а тому вивчали історію та літературу України.

«На зборах десятків (підпільних гуртків. — *О. Л.*) виголошувалися доповіді, після яких точилися дискусії та обговорення різних питань українського життя», — згадує Сергій Крашенінніков і додає, що Володимир «був душею нашого товариства, і ми всі почували його чарівний вплив організатора».

Володимир Шульгин

Навіть 1914 року, коли почалися репресії проти українства і збори студентської громади припинилися, Володимир підтримував особисті зв'язки як з членами свого десятка, яким керував, так і іншими. «Якось під час практичних вправ з ботаніки, — пише Крашенінніков, — Володя підійшов і пошепки оповів мені, що він збирає опінію українців до цієї війни. Тримаючи в руках список студентів-українців, він проти мого прізвища поставив мінус (негативне ставлення до війни)».

Володимир був надзвичайно талановитим, досконало знав французьку мову, кохався в українській пісні. Почувши якось спів солдатів у Саратові, куди був евакуйований університет, він раптом зауважив: «Чуєте, як затягає? Так може співати лише українець».

Він умів чудово веслувати, був повним сили, енергії.

Доля встигла обдарувати його радістю кохання. Його обраницею стала Лідія Тартаківська, донька відомого київського лікаря. В родині зберігається фото: вони стоять у садку, осяяні сонцем і щастям. Тільки любити, радіти життю, працювати задля рідного краю... (Принагідно слід зауважити, що вдова В. Шульгина стала українським етнографом-патріотом, була репресована в 30-ті роки й загинула.)

Лютневу революцію 1917 року Володимир зустрів готовий до праці. Вже у березні був обраний членом Київського губерніяльного комітету, де завзято працював у національно-патріотичній ділянці.

У січні 1918 року, із вторгненням в Україну російської армії, був організований помічний Студентський Курінь Січових Стрільців, що складався зі студентів Університету Св. Володимира, Українського народного університету, учнів фельдшерської школи, учнів гідротехнічної школи, учнів Другої Київської української гімназії Кирило-Мефодіївського братства. Володимир кілька разів ходив на військові вправи куреня до Першої юнацької школи імені гетьмана Б. Хмельницького, що містилася на Московській вулиці, 45, на Печерську.

21 січня він був ще вдома і в день народження сестри Надії подарував їй альбом малюнків Шевченка.

27 січня Курінь одержав наказ вирушати в похід і вночі виїхав у напрямку Бахмача. І той, хто був «ввесь — любов до України» (Л. Черняхівська-Старицька), хто був душею молоді, пішов разом з нею, залишивши рідних, матір, дружину. Мати бачила, як він діставав з домашньої аптечки йод, бинти, і без слів благословила сина на високий чин.

29 січня відбувся під Крутами бій, де український цвіт, юні герої протиставили мужність і силу духу російсько-більшовицькій орді, ницій і по-звірячому жорстокій.

Чота, до якої входив Володимир Шульгин, потрапила до лабетів «виблюдків пекла», що дико знущалися зі своїх супротивників, але не зломили юнаків. Бо сини України прийняли смерть із піснею на вустах. У березні, після визволення, мати, дружина й молодший брат Микола їздили до Крутів. 19 березня Київ прощався зі своїми героями.

Відомо, що того ж року був заснований фонд імені Володимира Шульгина при Київській «Просвіті» — для видання популярних книжок з природознавства та історії культури (чим найбільше цікавився покійний) (Нова Рада, ч. 40, 1918).

Студентство 30-х років на Західній Україні формувалося під впливом постаті Володимира Шульгина. Вважаючи його жертву найбільшою, бо мав стати визначним ученим, молодь з ентузіазмом здобувала знання і гартувала себе для боротьби за незалежність України.

У 30-ті роки у зв'язку з руйнуванням совєтами кладовища на Аскольдовій Могилі прах В. Шульгина та його друга В. Наумовича був перенесений родичем останнього в родинне поховання на Лук'янівський цвинтар. Ім'я В. Шульгина як широковідоме в Києві не було винесене на надгробок, бо була загроза накликати репресії на цю родину. Його зберігали в суворій таємниці. Проходячи все життя повз цю могилу, я й не здогадувалася, що там спить вічним сном мій дядечко. І тільки в середині 90-х років Лада Іванова, родичка В. Наумовича, розкрила таємницю відомому київському краєзнавцеві п. Людмилі Проценко, яка й оприлюднила цю вістку. Пам'ятаю, як 29.01.1996 року вона показала могилу В. Шульгина представникам громадськості. І відтоді в день Крутянського бою за ініціативою Всеукраїнського Жіночого Товариства імені Олени Теліги на могилі двох Крутянських героїв служать панахиду священики УПЦ КП і відбувається мітинг, у якому беруть участь патріотичні громадські організації, студентська та учнівська молодь.

Про інших Крутянців відомо дуже мало. Але й ті зернини знання треба берегти й шанувати. Отож, «Слово Просвіти» вже в наступному номері розповість своїм читачам про них.

Володимир Шульгин зі своєю дружиною (публікується вперше)

Олена ЛЕОНТОВИЧ

ОБНІМІТЬСЯ Ж, БРАТИ МОЇ...

Саме ці слова пророка української нації Тараса Шевченка підходящі до сучасного політичного становища в Україні.

«Боже, нам єдність подай!». Не випадково слово *єдність* опинилося в молитві, — зазначив Святійший патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет у своєму слові-благословенні з нагоди прийняття Декларації про створення громадсько-політичного Об'єднання національно-демократичних сил України, яку підписали напередодні Дня Соборності України тридцять чотири партії та громадські організації. Підписання цього документа відбувалося 21 січня у приміщенні Будинку кіно.

Голова Всеукраїнського об'єднання ветеранів, народний депутат України Ігор Юхновський на правах старійшини теж привітав зібрання із цією історичної ваги подією. Отже, утворено об'єднання «Українська Правиця», яке виникло із потреби, що продиктована кризовим станом суспільства.

Та повернемося до «хроніки подій», які передували цьому Об'єднанню.

Ще 5 січня у приміщенні Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка відбулося засідання представників політичних партій та громадських організацій. Відкрив його голова Товариства «Просвіта», народний депутат України Павло Мовчан. Він наголосив на проблемах, які стоять перед демократичними силами. Промовець сказав, що «в нас є історичний шанс щось зробити для свого народу». На засіданні було схвалено проект Декларації і обговорено цей важливий документ. Ішлося, зокрема, й про те, що Об'єднання може в майбутньому стати передвиборчим блоком і згуртувати навколо себе саме політичні сили, а громадські організації консолідуватимуться навколо ядра політичних партій. Цю ідею було одностайно схвалено.

Учасники зібрання ставили за мету не конфронтацію, а — консолідацію. Вони наголошували, що проблема на сьогодні полягає не в протистоянні, а в єднанні політичних сил.

На прес-конференції в УНІАН 18 січня голова УРП Левко Лук'яненко заявив, що життя політичних партій в Україні сьогодні складне, як і життя взагалі. Багато політичних партій нині не мають самого звичайного — фінансування. Ситуацію могли б урятувати тільки українські бізнесові структури. «Одне слово, — сказав він, — хто замовляє музику, той і пан ситуації. Не секрет, що «деяким патріотам» для того, щоб зберегти свої партії, довелося піти на уклін до Президента». Л. Лук'яненко зазначив, що національно-демократичні сили співпрацюватимуть з тими утвореннями, яким дорога національна ідея. На шляху до утворення об'єднання зримішою ставатиме картина залежності партій від владних структур. «З нами залишаться тільки патріоти», — наголосив у своєму виступі на прес-конференції Павло Мовчан.

День 21 січня розпочався спільним урочистим богослужінням українських православних Церков у Соборі Святої Софії на честь Дня Соборності та злагоди об'єднання національно-демократичних сил. Стіни собору не змогли вмістити всіх бажаючих. На жаль, Управління архітектури стояло на заваді проведення заходу, але він відбувся. Уперше за останні сім років тут проводилося урочисте богослужіння. На святій літургії були присутні: віце-прем'єр-міністр України Микола Жулинський, голови партій, представники громадських організацій, українська інтелігенція.

Після літургії біля стін Святої Софії відбувся імпровізований мітинг і колона учасників свята вирушила покладати квіти до пам'ятників Михайлові Грушевському і Тарасові Шевченку.

21 січня о 16 годині у приміщенні Будинку кіно розпочав роботу Форум національно-демократичних сил України. Відкрив його голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, народний депутат України Павло Мовчан. Він звернувся до всіх партій із проханням — не повторювати помилок, яких допускалися в минулому. «Ми повинні вчитися на власному гіркому досвіді. Ми зібралися для того, щоб визнати перспективу спільних дій і поставити на документі свої підписи», — зазначив головуючий.

Після благословення зібрання Святійшим патріархом Філаретом Декларацію зачитав голова Народної Ради України Ігор Юхновський. Потім в урочистій обстановці голови партій (або заступники) ставили свої підписи і в коротких виступах виявляли своє ставлення до політичного документа і тієї ситуації, в якій опинилися держава і народ України. Чимало оригінальних, патріотичних думок було сказано промовцями.

«Хай Ісус Христос допоможе нам у нашій єдності. Щоб ми будували її на мирі, злагоді — на цих божественних якостях. У нас тепер є сила, яка зможе повести українців до України», — сказав Святійший патріарх Філарет у своєму завершальному слові. «Хочемо перемогти — єднаймося. Ми ще цього року будемо мати Єдину Помісну Українську Церкву, яка стане підпорою для держави».

Наш кор.

ГОЛОВНА РАДА

21 січня відбулася Головна Рада Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, на якій розглядалося питання майбутнього з'їзду просвітян. З'їзд одноголосно вирішено провести 24 лютого 2001 року.

На Головній Раді розглядалося питання інформаційної сфери. Вирішено, що газета «Слово Просвіти» стане найближчим часом тижневиком. Голова Товариства, народний депутат України Павло Мовчан сказав, що правління підтримуватиме існуючі видання і прийматиме заявки на нові. Йшлося про придбання техніки. Одне із головних завдань Товариства «Просвіта» вбачає у дійсному стані речей щодо функціонування української мови. Планується проведення моніторингу по всій Україні. Порушувалася проблема видання та перевидання словників.

Про проблеми, пов'язані з правописом, доповідав Олександр Пономарів. «Правопис треба очистити від того, що з ним зробили більшовики», — наголосив він. Одноголосно прийнято Заяву з приводу цього питання.

Головна Рада підтримала висунення кандидатури Анатолія Погрібного на здобуття Національної премії імені Т. Шевченка.

Розглядалося питання про Звернення до віце-прем'єр-міністра М. Жулинського щодо створення департаменту з мовної політики та питання про членські квитки одного зразка для всіх членів Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Інф.

ДЕКЛАРАЦцЯ

п! оя Я2во! енняг! омадЯькофолц2, чногоя об'цднання «Ук! ацнЯькая П! ав, ця»

М, , представн, к, полцт, чн, х партцй ц громадськ, х органцзаццй нацционально-патрцот, чногоя спрямування, я проголошуцмо:

— я усвцдомлюоч, я небезпеку, я щоя в, пл, ваця в я полцт, чноця цяя духовноця кр, з, я в Украцнц, я деструкт, вн, хядцйя комунцст, чн, хяс, л, я наростання я впл, вуя полцгархцчн, х групя в я економцчнцй, я полцт, чнцйя тая, інформацційнцйя сферах, я беруч, я доя уваг, розпочатуя н, м, я кампанцюят, скуя наян, нцядцюч, йя Уряд;

— я вастерцгаюч, , я щоя Украцная будуцтьсяя н, нця неяк я справдця украцнська нацциональная держава, я я к я постколонцальнея державнея утворення, я щоя перебуваця я цд контролем я нужоземного я капцталуя тая в пл, вом я денацционалцзован, х, я космополцф т, чн, хяк ланцвя тая, ихнцх я васобцвя масовоця, інформацц;

— я в важаючи, я в ая необхцднея в цдрод, т, я автор, тет, я с, луя, ця в пл, вя украцнськоц нацционалдемократцц,

проголошуцмо я я створення я громадськофолцт, чногоя об'цднання я нацциональнодемократ, чн, . я с, ля «Украцнська я Прав, ця».

Метою я нашого я Об'цднання я ц:

1. я Акт, вцзацця я тая коорд, нацця я нашоця дця льності ця в я усц. я суспцльн, . я проблем для я повного я втцлення я в я ж, ття я украцнськоця нацциональноця ц дец, я кая сталая в, знаф чальною я пр, я здобу22ця я украцнськоця Незалежнос2ця я к я 82 я рок, я2ому, я2акця 10 рокцв я2ому.

2. я Нас2упнея с2ворення я на я цйя полц2, чнцйя основця в, борчого я блокуя для я спцльноц учас2ця в я майбу2нц. я в, борч, . я кампанця. я усц. я рцвнцв.

Коорд, нацційн, ма органом я Об'цднання я ця **Радая голцв** я пар2цйя 2ая гроф мадськ, . я органцзацційя в я почергов, ма я головуванням я керцвн, кцв я полц2, чн, . я парф 2цйя — я учасн, ця я Об'цднання.

Нашея Об'цднання я в цдкр, 2е я для я в сц. я полц2, чн, . я пар2цйя 2ая громадськ, . я оргаф нцзаццй, я щоя подцляю2ця я засад, я ц, ц, ця Декларацц.

Розбра2ся в а вжд, я пр, звод, в я доя поразок. я Об'цднавш, сь я в я м'я добрая ця проф цвц2анняя Украцн, , я м, я в, конацмоя волю я украцнськогоя народуя ця свцйя священн, й обов'язок я передя пр, йдешнцм, я поколцнням, . я Перемогая украцнськ, . я нацциональф н, . я с, ля можл, вая2цльк, я в я я умов, я нашоця дцнос2ц.

Слава я Ук! ацнц!

Декла! аццюя пцдп, сал, :

1. я Ук! ацнськ, йя На! одн, йя РУХ	Ю. я Кос2енко
2. я Па! 2ця я к Ба2ькцвщ, на»	О. я Ту! ч, нов
3. я УНП я к Собо! »	А. я Ма2вцнко
4. я Ук! ацнська я Респ3блцканська я па! 2ця	Л. я П3к'яненко
5. я Па! 2ця я пцд2! , мк, я вц2ч, зня ного я в, ! обн, ка	В. я Са! ана
6. я Соццалфіацциональная я па! 2ця я Ук! ацн,	Я. я Анд! 3шкцв
7. я Ук! ацнЯькая я па! 2ця я к цднцЯ2»	Ю. я Гна2кев, ч
8. я Ук! ацнЯькая ! , Я2, я нЯькофдемок! а2, чная я па! 2ця	О. я Се! гцнко
9. я Х! , Я2, я нЯькофіа! одн, йя Яоюз	В. я С2! е2ов, ч
10. я Ук! ацнЯькая нацциональная я конЯе! ва2, вная я па! 2ця	О. я Со Якцн
11. я В Яе3к! ацнЯькея2ова! , Я2во я к П! оЯвц2а»	П. я Мовчан
12. я Ук! ацнЯькея козац2во	ц. я Бцла Я
13. я В Яе3к! ацнЯькея об'цднання я ве2е! анцв	ц. я Ю. нов Яьк, й
14. я Спцлкая офцце! цвя Ук! ацн,	Б. я Кож, н
15. я Конг! е Я3к! ацнЯькоця н2елцгенцц	Г. я Ск! , пн, к
16. я Комц2е2ва. , Я23я3к! ацнЯьк, . я Явя2, нь	О. я Шевченко
17. я к Ук! ацнця — я д, н3я Помця Ян3я П! аво Я лавн3я Це! кв3»	К. я Г, щ3к
18. я Ук! ацнЯькеяп! аво Я лавнеяб! а2Я2во я Яв. я Анд! ця я Пе! возванного	О. я Гзд, ма
19. я О! ганцзацця я Ук! ацнЯьк, . я Нацционалця Я2цв	В. я Г, щ3к
2Ця В Яе3к! ацнЯькея2ова! , Я2во я полц2в'язнцвця я еп! е Яован, .	ц. я П! онюк
21. я В Яе Явц2няя3к! ацнЯькая коо! д, нацційная ада	М. я Го! , нь
22. я Молод, йя Р3.	В. я К, ! , ленко
23. я Ук! ацнЯькая С23ден2Яькая Спцлка	С. я Мальованець
24. я Молодцжная о! ганцзацця я к Само Я2цйная Ук! ацна»	Н. я Нцмч, нова
25. я Спцлкая3к! ацнЯькоця молодц	О. я Задо! ожнцй
26. я Ук! ацнЯьк, йя молодцжн, йя к Собо! »	Б. я Бцл, й
27. я В Яе3к! ацнЯькеяоб'цднання я к По! оз3мцння»	Б. я Те! нопцльЯьк, й
28. я А Яоццацця я фе! ме! цвя Ук! ацн,	А. я С2а! 3нЯьк, й
я 29. я Козац2во я Ук! ацн,	А. я Попов, ч
3Ця В Яе3к! ацнЯькеяжцночея2ова! , Я2во я цм. я О. я Телцг,	О. я Кобець
31. я В Яе3к! ацнЯькеяпедагогцчнея2ова! , Я2во я цм. я Ващенкая я	А. я Пог! цбн, й
32. я Мцжна! одная пцгая к Ма2е! ця Яе Я2! , я молодця Ук! ацн, » я	Г. я Яблон Яька
33. я Об'цднання Я23дцюючоця молодця к За! ево»	В. я Гене! алюк
34. я Конг! е Яя! омадян Ькогоя Я3Я пцльЯ2ва я Ук! ацн,	О. я Г! анов Яьк, й
35. я Ук! ацнЯькая к он Яе! ва2, вная е Я п3блцканЯькая па! 2ця	С. я Хма! а
36. я Г! омадЯькая благодцйная о! ганцзацця я «Ук! ацнЯькцйя а! мцця — я3к! ацнЯьк3ямов3»	Б. я С3Яь
37. Г! омадЯькофолц2, чнея об'цднання я к Нацц ок! а2ця»	П. я Р3бан
38. я Спцлкая в, кладачцвя в, щоця школ, я2а на3ковцвя Ук! ацн,	М. я Об3шн, й
39. я Ук! ацнЯькая Я пцлкая о Явц2ян	В. я Г3менюк
4Ця К, цвЯькая! адая об'цднанья т! омадян	С. я Та3жнян Яьк, й
41. Козацька я Рада	Ю. я Кл, мов, ч
42. я В Яе3к! ацнЯькеяоб'цднання я к Жцнк, я ба2ькцвщ, н, »	З. я Ромов Яька
43. Г! омадЯькеяоб'цднання я к Де! жавнцЯ2»	В. я Па! 3бцй

ГРОМАДСЬКУ РОБОТУ ВАРТО ПРОФЕСІОНАЛІЗУВАТИ?..

Самеявя Това! , Я2ваяЗк! ацнЯькоцямов, ,явгодомяк П! оЯвц2, »,япоф чавЯяямаЯов, йяполц2, чн, йя! З. яваянезалежнцЯ2ь.яУя2ойянаЯянабЗф валаЯ, л, яЗк! ацнЯькаянацциональнаяцдея,явяоЯновцяякоця—янегайф неяподоланняяв! оЯцйщенняяякяголовногоян, нн, каяцяЯпадкЗяколоф нцзацц.

Наяжаль,яЗяп! оцеЯцяфо! мЗвананяЗк! ацнЯькоцяполц2, к, яп, 2анняде! жавноцямов, яшв, дкояв2 а2, лоЯявоцявагальнонацциональнеяве! ф . овенЯ2воцяЯ2алояоб'цк2омякомп! омцЯцв,япоЯ23пок.яС2во! , вш, мцфяп! ояв, бЗ. онебезпечнцЯ2ьямовногоян, 2анння,яп! оцмпе! ЯькцяЯ, л, вмцлоЯяко! , Я2ал, Яьяпе! е. цдн, мямомен2омяцявап! овад, л, явяУкф ! ацнцящеябцльшеяв! оЯцйщення.яТомЗямовнеян, 2анняявавжд, ябЗло цяцявянащийяде! жавцяполц2, чн, м:ябоян, шеявяподоланнямяв! оЯцйф щенняякяЯвоц! цдногоянЯ, . ологцчногоян, нн, каяколонцзацццяможф л, вцяЯп! авжнцявмцн, явядЗЯцяЯамоЯ2цйноЯ2цяУк! ацн, .яАджеябез вцльногояфЗнкцционЗванняяде! жавноцямов, явзагалцяв2 ачаю2ьЯенЯ цянезалежнцЯ2ь,яцяЯ ефо! м, ,якцяЯ2аю2ьбезЯ, Я2емн, м, ,явоЯе! еф джен, м, я2цльк, яЗяЯфе! цяекономцк, ,ямалоявачцпаюч, яцдеологцю де! жавногоябЗдцвн, ц2ва.

Безяп! , нц, повоцядеколонцзацццяЗманц2а! ноцяЯфе! , явЯцяЯ2аф ! анняяфо! мальн, . я! ефо! ма2о! цвянеямогл, яда2, я! езЗль2а23яц в, н, клаяк! , за,ящо,яякяпцЯок,япогл, нЗлаякол, Яьяпо23жнЗя. в, лю Зк! ацнЯькогоякЗль23! нофиацциональногоявцд! одження.яГ! омадЯька дцяльнцЯ2ьяЯ2алаянеп! оЯ2оюяП! авоюявяаЯяпе! емцняцябо! о2ьб, кожноцяЯцм'цязаяв, ж, вання.яЧе! езяцея2аявцдЯ32нцЯ2ьяважелцв полц2, чногоявпл, вЗнаявладЗявябо! о2ьбцяваяконЯ2, 23ццйнцяп! ава Зк! ацнЯькоцямов, як«П! оЯвц2а»яв2 а2, лаязначнЗячаЯ2, нЗяЯвоц. членцв.яЗал, ш, л, Яьяп! ацюва2, япе! еважноя2ц,я. 2оябЗвязгоден же! 2вЗва2, яоЯоб, Я2, м, яцн2е! еЯам, явадляЗк! ацнЯькоцяЯп! ав, , не! цдкоянО2е! паюч, явцдяпюдей,яякця о2цл, ябцльшогоявцдяк«П! оф Явц2, ».яК! , 2, кцвянеяб! акЗцяцян, нц.яН, малояповажн, . яоЯцбяцядоЯц вважаю2ьЯебеяп! оЯвц2янам, ,яд, вляч, Яьянаяп! оЯвц2н, цькЗя! обоф 23якяЯпо! цднен, йяв, дядцяльноЯ2ц.

Наяжаль,явайма2, Яяяп! оЯвц2н, ц2вомявадляяцн2елек23ального Яамов, ! аженняяцяп! ацюва2, явяп! омадЯькцйяо! ганцзацццяк«П! оф Явц2а»я—янеяоднеяйя2еяк.яФак2, чноя—яцеяя! цзнця! ечц.яДе. 2ояволцв б, ,ящобяцеябЗлоянея2ак,яцявЯц. яЗяподцбномЗяпе! еконЗц,яаявцд цьогоянЯ2! аждацяЗк! ацнЯькаяЯп! ава.яСпоча2кЗяЗк! ацнЯьк, йя! З. , незважаючи, янаямаЯовцЯ2ь,ябЗвядЗжеяамо! фн, м,яЯлабояо! ганцф зован, мяцяЯ2! Зк23! ован, м.яЯвцд2одця! цвеньяо! ганцзованоЯ2цяЗк! аф цнЯьк, . яЯ2! Зк23! яв! цЯянея2ак,яякб, я2огоя. о2цлоЯь,явважаючи, яна гоЯ2 о23яцяд! ама2, змяполц2, чногоямомен23.яНад2оябага2оян! , ф че2н, . яцянад2оямалояо! ганцзованоядцюч, . .яН, малоящоЯяп! , ч, ф ненояоб'цк2, вн, м, яобЯ2ав, нам, ,язок! емаяза2яжн, мямц2, нгоф в, мяпе! цодом,я2, ЯкомяРоЯцця2ощо.яОднакя2! ебаянеЯнояв, зна2, , щоям, ядоЯцянеямацмояЯЗчаЯноц,яв, Яокоп! офеЯцйноцяо! ганцзоваф ноця! обо2, .яП! оя! озв'язанняяцццяп! облем, я2! ебаядЗма2, ,ябояв ЯЗчаЯномЗяЯвц2цяп, шеядоб! еяо! ганцзованцянацциямож32ья! еально п! е2ендЗва2, янаявлаЯнЗяде! жавнцЯ2ь.яТомЗ,явцддаюч, янаележне одвцчн, мяво! огам,я2! ебаябач, 2, яголовнЗяп! , ч, нЗянаш, . янеф вдачяЗяЯвоцйяпоганцйяо! ганцзованоЯ2ц.яДок, якожная! омадЯька о! ганцзацця-неяфЗнкцционЗва2, ме,якяго д, нн, ков, йяме. анцзм,яв чц2коЯяфо! мЗльованоюямцЯццю,яме2ююцяп! ог! амоюядцй,ядо2, ям, неязможемояп! о2, Я2ав, 2, явцдчЗ2ноцяЯ, л, яЯЗп! о2, вн, кам,яякц вжеявЗз, л, ядоямцнцмЗмЗяЗк! ацнЯьк, йяцнфо! мацйн, йяп! оЯ2ц! .

«П! оЯвц2а»яп ов, ннаяЯ2а2, явзц! цемяцяшколоюяЯЗчаЯноцяп! оф мадЯькоцядцяльноЯ2ц.яБезяцьогоябЗдьфакцянайк! ащцянамц! , явал, ф ша2ьЯяянаяпапе! цяЗяв, глядцяваявцяявве! нень.яХо! ошцяо! ганцза2оф ! , ,ядеолог, яцяп! оЯ2оянЗнк23альнцяпюд, якончеяпо2! цбнцяЗк! ацнЯькцй Яп! авц.яцявел, кеяЯподцвання,ящоянцЯляяв, бо! цвядояке! цвн, ц2ва «П! оЯвц2ою»яп! , йдЗ2ьяЯамея2акцяпюд, ,яцзяЯЗчаЯн, мя! озЗмцнням мцЯцяо! ганцзацц,я! олцяк«П! оЯвц2, »яЗяЯ2ановленнцяЯамоЯ2цйноцяц по23жноцяЗк! ацнЯькоцяполц2, к, .

ФЗнкцяяке! цвн, ц2вая«П! оЯвц2, »яполягацявя2омЗ,ящобяв! об, ф 2, я! обо23яо! ганцзацццянабага2ояефек2, внцшоюяцяц, мявао. очЗваф 2, япюдейядоян! омадЯькоцядцяльноЯ2ц.яМалояв! об, 2, ядоб! ЗяЯп! аф вЗ,я2! еба,ящобяп! оянецядовцдал, Яяялюд, .яЗячаЯомяЗяна! одЗ в, ! об, 2ьЯяяпо2! ебаяЗявлаЯнцйяпо23жнцйяо! ганцзацц,якаянайповф нцшеяп! едЯ2авляцяцяцн2е! еЯ, якяЗк! ацнццв.яБезяцнфо! мацйного дцалогЗяцьогоянеядоЯяг2, .яГ! ебаявцднов, 2, яв, пЗЯкятазе2, якНов, й чаЯ»,яв! об, 2, ямаЯовоюяпе! едпла23як«СловаяП! оЯвц2, »,як«Ук! ацнф ЯькогоЯлова»,як«Ук! ацнЯькоцятазе2, »,як«Вечц! ньогоякК, цва»,ябагаф 2ьо. яцнш, . янаш, . янаЯоп, Яцв.

Володимир ФЕРЕНЦ, м. Івано-Франківськ

ПЛАНИ І СПРАВИ

13 грудня 2000 року відбулася звітно-виборна конференція Луганського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка.

За дорученням голови Товариства Павла Мовчана луганчан привітав член Центрального правління Василь Клічак і вручив Євгенові Дзюбі медаль «Будівничий України» та грамоти за вагомий внесок у розвиток організації Юрію Кисельову і Богдану Пастуху.

Роботу конференції і подальшу діяльність «Просвіти» освятив священик Луганської парафії УГКЦ отець Михайло Ющишин.

Євген Дзюба, голова обласної організації, у звітній доповіді наголосив, зокрема, на тому, що

протягом 1997—1998 років кількість районних осередків зросла з чотирнадцяти до дев'ятнадцяти, а кількість членів — з 502 до 935. Він відзначив також плідну роботу Ярослави Завгородньої — голови осередку з міста Рубіжного; керівника Кременецької організації, автора, музиканта і співака Анатолія Васильціва. Плідно працює «Просвіта» у Брянці на чолі з Валентиною Чугуєвець. Завжди на крок попереду найстарша Новопсковська організація — голова Олександр Чорнуха. Активно росте і діє наймолодша організація в Ніловому — голова Борис Коцевал. Вячеслав Лущак відроджує «Просвіту» у Стаханові. Голосно заявила про себе відновлена «Просвіта» в Красному Лучі на чолі з Віктором Зорею. Відстоює ідеї українства нечисленний, але стійкий осередок у Кіровську на чолі з Сергієм Шульгою та поважною Ганною Сумаревою. Відомий за межами області просвітянський гурт «Сватівські козаки», який у 1998 році співав у Національній опері, виступав у Національному палаці «Україна» та на Сорочинському ярмарку. Подає нові проекти та ідеї, бере участь в обласних заходах просвітянська організація педагогічного університету на чолі з Катериною Глуховською. Викладачі школи мистецтв ім. Василя Зінкевича — майже всі просвітяни.

Активну участь брали просвітяни області у створенні Сватівського слобідського полку Українського козацтва. На базі «Просвіти» створено найбільшу в області кредитну спілку.

Гордість просвітян — сватівська столиця Пласту.

В останні роки плідно працює «Молода Просвіта». Студентська молодь серйозно підійшла до вирішення релігійного питання, активну участь бере в дослідницьких проектах, проводить заходи біля пам'ятника Тарасу Шевченку.

Обласна організація продовжила реалізацію проекту «Дослідження Слобожанщини молоддю Львівщини та Луганщини. 1997—2001 роки» (керівник проекту Зінаїда Сікорська). Студенти зі Львова та Луганська працювали у Сватівському, Старобільському та Новопсковському районах. Результатом їхньої роботи стало наукове видання. Молодь під проводом Антона Шульги вивчала басейн річки Айдар.

За ці роки розповсюджено тисячі книжок, отриманих від Центрального правління, Шкільної Ради Українських Конгресменів Комітету Америки.

Роботу обласної організації було визнано задовільною. Головою Луганського обласного об'єднання обрано Володимира Семистягу, який працює в педагогічному університеті на кафедрі історії України і є головним редактором журналу «Бахмутський шлях», має близько 200 наукових праць.

Проблеми мовної політики на Луганщині пріоритетні для просвітян області. З метою впливу на мовну ситуацію налагоджено співпрацю з українськими школами, де й досі переважає російська мова. Під час зустрічей у закладах освіти області збирається інформація про мовні проблеми. Серед них — брак українських підручників, нестача наочностей, і найголовніше та найприкріше — зволікання із українізацією шкіл.

Активно популяризується рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року щодо статті 10 Конституції України про вживання української мови органами влади і використання її в навчальних процесах, а також постанови Кабінету Міністрів від 21 червня 2000 року № 1004 щодо додаткових заходів для розширення функціонування української мови.

У планах на майбутнє вироблено певні пріоритети — це створення місцевої Української Церкви, відкриття Українського Дому, зміцнення «Молодої Просвіти», увічнення пам'яті діячів «Просвіти» на Луганщині, робота з діаспорою і випуск популярного друкованого органу Товариства.

На завершення було прийнято кілька заяв та ухвал щодо підтримки уряду Віктора Ющенка, Української Церкви, Українського Дому в Луганську та українськомовних підручників.

Гімном України завершила роботу Луганська обласна конференція Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка.

Власкор «Слова Просвіти»

На світлинах: *Бути молодими просвітянами цікаво! (Фотофрагменти з життя «Молодої Просвіти»)*

ПІДТРИМУЙМО РОЗУМНИХ І ЧЕСНИХ

23 грудня 2000 року відбулася звітно-виборна конференція Сумської обласної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка. На неї прибули 71 делегат і 22 гостей.

У президію конференції обрали члена Центрального правління Анатолія Погрібного, голову Сумської обласної «Просвіти» Бориса Манжелу і члена обласного правління Товариства Івана Мадяра.

Було зачитано привітання конференції від голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка Павла Мовчана.

У звітній доповіді Борис Манжела звернув увагу на важливі проблеми українського державотворення і розповів про позитивний досвід співпраці «Просвіти» з місцевою владою. Приділяючи увагу проблемам регіону, він, зокрема, сказав, що попередні роки — це найтяжчі роки становлення і утвердження діяльності Товариства у специфіці нового часу і використання нових підходів, механізмів та програм.

Потужного поштовху надало організації всеукраїнське відзначення 130-річчя заснування «Просвіти». Відбулося перегрупування сил на місцях, відновилися первинні організації у загальноосвітніх школах, вищих та середніх спеціальних навчальних закладах, закладах культури. Міцним фундаментом стало рішення Конституційного Суду про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови, постанови Кабінету Міністрів № 1004 від 22 червня 2000 року про внесення змін і доповнень до попередньої постанови від 1997 року та Указу Президента України про підготовку та проведення 10-ї річниці Незалежності України.

Ці рішення дали імпульс для проведення колегії Сумської держадміністрації з названого питання та розширеної наради в обласній адміністрації в березні 2000 року за участю голів районних, міських адміністрацій, органів місцевого самоврядування та засобів масової інформації області, внаслідок чого голова облдержадміністрації видав доручення від 25 березня 2000 року про додаткові заходи щодо функціонування української мови як державної. Матеріали наради було майже повністю опубліковано в центральній пресі, зокрема у «Слові Просвіти», розповсюджено в усіх областях України і взято як приклад співпраці просвітян з обласними державними адміністраціями.

В результаті цього були відновлені й активізували свою роботу сумські комісії з дотримання мовного законодавства. Отже, законодавча база для роботи є. Треба лише слідкувати за її виконанням, працювати, не бути байдужими до цієї проблеми. Проведено низку громадських слухань «Мовна політика в області та її наслідки», дано рекомендації та вимоги до органів влади, про що інформовано первинні осередки Товариства у районах.

У 2000 році для поліпшення інформованості просвітян області про справи «Просвіти», за сприяння Центрального правління, було організовано передплату газети «Слово Просвіти». Тепер вона надходитиме в кожну районну бібліотеку, кожне місто області, навчальний заклад. Це найвищий показник передплати серед обласних організацій.

Ідеї «Просвіти» популяризуються також через поповнення бібліотечного фонду. Новий відділ Наукового товариства української мови в Торонто (Канада) організовано в обласній науковій бібліотеці.

Більше тисячі примірників передала обласна «Просвіта» бібліотеці Сумського університету, загальноосвітнім школам, Військово-Морським Силам України у Севастополі.

Важливе місце у просвітянській роботі посідають численні читацькі конференції, виставки, конкурси, відродження традиції відзначення національних свят, які проводяться в культурно-мистецькому центрі «Собор» — структурному підрозділі «Просвіти». Свята «Кролевецькі рушники», «Боромля» та «Кришталеві джерела» стали міжнародними.

Велике значення мають творчі звіти колективів художньої самодіяльності, найактивнішу участь у яких беруть члени Товариства. Це свята української пісні, танцю, українського слова, відродження народних звичаїв. Значною мірою до цього причетний наш просвітянин Микола Юдін, який очолив управління культури Сумської облдержадміністрації.

З ініціативи обласної «Просвіти» демонтовано пам'ятник ідолу більшовицьких часів Леніну. На жаль, у місті залишається ще багато назв, пам'яток і символів тоталітарної доби. Тому для місцевих просвітян роботи в цьому плані вистачить надовго.

Отже, Товариство триматиме в полі зору комісії з дотримання української мови, які повинні повсюдно працювати.

Та головним надбанням організації є люди, активісти, що згуртувалися навколо «Просвіти». «Хочу подякувати, — наголосив Б. Манжела, — персональному складові обласного правління, яке докладає максимум зусиль для реалізації завдань, що стоять перед Товариством.

Результатом залучення нових людей до просвітянської роботи стало збільшення шкіл, де викладання предметів ведеться українською мовою. За статистикою, майже 80 відсотків шкіл проводять навчання переважно українською мовою, а за національним складом населення на Сумщині проживає близько 82 відсотків українців.

Проте проблем ще дуже багато. Незадовільним залишається використання державної мови в засобах масової інформації. У багатьох газетах не витримується співвідношення використання мов. Ось куди має спрямувати свої зусилля комісія контролю за дотриманням мовного законодавства. Сподіваємось, що новий керівник управління інформації, якого ми рекомендуємо до правління Товариства, покладе цьому край».

Важливим напрямом роботи «Просвіти» є видавнича справа. Нею опікується член обласного правління Володимир Садівничий. За останні два роки видано майже вісімдесят книжок українською мовою. Серед авторів чимало просвітян. Геннадій Іванущенко підготував рукопис історії «Просвіти» (500 сторінок).

Голова облдержадміністрації підписав наказ про створення Українського Дому, під дахом якого зберуться всі національно-патріотичні сили Сумщини.

Без належної матеріальної бази важко виконувати свої завдання. Минулого року придбано потужний різограф, комп'ютерну систему, ліквідовано трирічний борг перед комунальними службами. Важливими є проблеми введення у штат адміністрацій представників «Просвіти», перереєстрації членства первинних осередків, існує необхідність запровадження членських внесків. Треба працювати над розбудовою наших осередків у навчальних закладах, школах. Вони мають діяти всюди.

Необхідно спрямувати зусилля на консолідацію українства за мовними, культурними і релігійними ознаками. Треба боротися за об'єднання українського православ'я і створення Єдиної Помісної Православної Церкви в Україні. Це необхідно поставити в основу політичного об'єднання, солідаризації і самоорганізації народу. Діймо на засадах моральності, законності, виважено і дружно, підтримуймо розумного і чесного лідера — від голови обласної адміністрації до директора сільської школи, якщо вони є справжніми патріотами України, закликав присутніх Б. Манжела.

Професор Анатолій Погрібний вручив просвітянам нагороди — медалі «Будівничий України» і грамоти від Центрального правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка.

Було прийнято ухвалу конференції, яку зачитав член обласного правління Товариства Олексій Дубовик.

Конференція проходила в діловій і конструктивній атмосфері, оперативно і динамічно.

Діяльність Сумської «Просвіти» свідчить, що обласна організація знайшла механізми співпраці з місцевими органами влади і, не зважаючи на всі негаразди, захищає інтереси українства у цьому зросійщеному регіоні.

Володимир ІЩУК

Володимир Заремба (у центрі) і член ради Товариства, відповідальний секретар газети «Січеславський край» Ганна Заремба (ліворуч) з молодими просвітянами

ТУРБОТИ ПРИДНІПРОВЦІВ

Діти зручно вмостилися на першій лаві нашої світлиці, а поруч — їхня вчителька Тетяна Пархоменко. В осередку «Просвіти» перед ними розміщені картини художника Паладія Васильовича Євдущенка. Відомий на Придніпров'ї митець неквапно вів розповідь про мистецтво, про власні картини.

Так розпочалася наша співпраця з Дніпропетровською міською гімназією № 57.

Діти зі своєю вчителькою приходили на Шевченківські врочистості, на Свято Незалежності. Тут вони слухали виступи письменників Віктора Савченка, Юрія Кібця, Сергія Бурлакова, відомих учених Анатолія Поповського, Анатолія Черненка, артистку Лідію Кушкову, директора обласного українського театру, поета Валерія Ковтуненка...

Вихованці гімназії читали вірші класиків, відомих авторів і власні. Особливо вирізнялися Аліна Непийпилова, Надійка Павленко, Юля Чепурна. Усі вони взяли участь у районному конкурсі «Плекайте рідну мову». Переможницею на ньому стала Аліна Непийпилова.

Це лише один приклад роботи Дніпропетровської «Просвіти» з дітьми та молоддю. Така праця стала в нас систематичною і оформилась у дитячо-юнацьку студію «Крила». Засідання її проводимо раз на місяць, студійці читають власні твори. Уже четвертий рік влаштовуються конкурси «Моя Батьківщина — Україна», «Поетичним рядком», «Стежинами ріднокраю». У студії діяли цікаві виставки: «Талановиті руки» (народно-прикладне мистецтво, вишивка) родини Канделів із приміського села Краснопілля, скульптури — «Наш край» відомого архітектора-художника Володимира Положія.

Голова Дніпропетровської «Просвіти» В. Заремба під час відкриття виставок (ліворуч — художник Паладій Явдущенко, праворуч — майстер прикладного мистецтва Валентина Кандела)

Започатковано цикли газетних публікацій та радіопередач «Наша земля і ми на ній». Верхньодніпровська «Просвіта» проводить конкурс самоповаги «Ми діти твої, Україно».

Павлоградська «Просвіта», яку очолює Микола Пономаренко, щонеділі організовує екскурсії по краю, видає серію поетичних творів земляків, а при Криворізькій «Просвіті» діє клуб інтелектуалів.

Голова Новомосковської «Просвіти», кандидат філологічних наук Емма Шаповалова склала і видала на громадських засадах «Словник української мови», а Дніпропетровська міська «Просвіта» уже четвертий рік веде у вищих навчальних закладах цикл лекцій «Минуле надихає на сучасне».

Пікети на захист рідного слова — одна із форм нашої роботи.

Рада Товариства започаткувала таку форму як запити. Багато їх було надіслано до органів влади з приводу нехтування державною мовою в органах. На нашу вимогу було прийнято рішення № 1934 Дніпропетровського міськвиконкому від 17. 08. 2000 р. «Про зміни у складі міської експертної ради з питань контролю за дотриманням норм української мови у місті». До складу цієї комісії введено голову обласної «Просвіти» В. Зарембу.

На нашу пропозицію, відбулася зустріч заступника міського голови Павла Куделі з активом «Просвіти». Такі діалоги стають постійними.

«Просвіта» виступила ініціатором створення громадського комітету «Захистимо національний уряд Віктора Ющенка».

За цей час проведено понад двадцять «круглих столів», започатковано серію видань «Бібліотечка Січеславського краю». Розпочинається вона випуском книжки «Контрасти».

«Просвіта» виступила за встановлення меморіальних дошок видатним національним письменникам Валер'янові Підмогильному, Василеві Чапленку, Михайлові Чхану.

Володимир ЗАРЕМБА

ВІРА — ДІМ ДЛЯ ВІЧНОСТІ

Зак<нченн . Початок на с. 1

Здається, всі аргументи на користь Української Помісної Церкви в діалозі з опонентами вже викладені, всі застереження спростовані, всі лжетеорії відкинуті, то чому ж така глупота в тих, хто не хоче чути, чому така сліпота в тих, хто не хоче бачити, чому така засудомленість у тих, хто мав би діяти?

Ми, напевне, знайдемо в тій космічній містерії, яка сталася дві тисячі років тому, роздвоєність свідомості того люду, якому явився Месія в образі Христовому. Це, як ми знаємо з історії, стало джерелом фатальної долі єврейства. Щодо українства, то ми можемо з гордістю сказати, що Слово Христове, Віра Христова були прийняті нашими пращурами беззастережно і безкровно ще одинадцять століть тому. Але розчахнутість свідомості окремих панівних груп ставала джерелом всенаціональних потрясінь, коли людства свавілля намагалося підпорядкувати собі і Божественний світогляд, і зрозумілий лише одному Всевишньому розвиток світових, а відтак і національних подій.

О дрібні, нікчемні самолюбства, коли власна мізерія видається за надлюдську велич.

Той, хто стежив за боротьбою амбіцій, яка приковувала до себе увагу цілого світу, міг з певністю очікувати перемоги англосакської щиросердості над єврейською погордою. Саме цим фіналом був позначений кінець другого тисячоліття: далеко не простий фінал герцю двох світових сил. І присутність Всевишнього також була вельми відчутною. Так само, як були відчутні нами ложні чергові очікування певної сили на кінець всесвітньої історії, на земну перемогу їх над Господнім Промислом.

Доля людства, як і доля української нації, сповнена страждань та мук, незбагненних і невиправданих у межах того невеликого відтинку часу, який вимірюється життям окремої особи, але в історичному сенсі стає зрозумілим, якщо ми заломлюємо історію через вчення Христове, тобто через перспективу вічного життя, а не лише його земного відтинку.

Проте жодною мірою я не хотів би, щоб християнська віра була лише профетичною, оберненою тільки до майбутнього, як це закликають нас чинити нові ідеологи. Національне минуле присутнє в кожному з нас так само, як і релігійне минуле, яке ми особливо гостро відчуваємо в дні Різдва Христового та дні Світлого Воскресіння. І наше українське історичне минуле — і в релігійному, і в мирському вимірах — дає підстави думати, що ми здійснюємо Волю Господню послідовно, домагаючись, аби Україна стала реальною, а не віртуальною державою, як і те, що в Україні має бути Українська Помісна Церква. Той, хто чинить спротив цьому Господньому велінню, той буде рано чи пізно осоромлений і відкинутий. Щодо цього немає жодних сумнівів. Проте за умови нашого духопіднесення та напруження сил. Через те, що на зміну ідеології соціалізму, яка претендувала на всесвітньо-історичну роль, висувається нова ідеологія, що має в собі ті ж самі юдаїстичні витоки, — я маю на увазі «глобалізм» як реалізацію всесвітнього прогресу. Як і соціалізм, — за висловом М. Бердяєва, — мав джерело: релігійно-юдаїстичне, пов'язане з есхатологічним міфом єврейського народу, так і «глобалізм» є своєрідним хіліазмом, оберненим у майбуття з полум'яним домаганням та очікуванням здійснення тисячолітнього царства Господнього на землі, царства процвітання та достатку, в якому, як видно з оцінок сучасних світових арбітрів, Україні місця не передбачено через причини, добре вам відомі. Тут і відсутність демократії, і відсутність нових технологій, і тому, що всесвітня павутина нас ще не обснувала до самісіньких пучок так, щоб ми не змогли перехреститись у сутінках Нової доби і відшугнути від себе нечисту силу... Тому я категорично відкидаю ті х а л і а с т и ч н і очікування добра і достатку, які прийдуть ось-ось... лише потерпіть трохи, ну ще років зо двадцять, очікування, яке нам нав'язується через засоби масової інформації. Це є не чим іншим, як соціалізмом навиворіт. Щастя настане для всіх одночасно, як і віра. Це є не чим іншим, як перебутками єврейства, за висловом Ренана. Адже в єврействі, — зазначав він, — ідея волі ніколи не була індивідуальною. Ось його дослівний вислів: «Семіт прагне, щоб добро прийшло, поки він живий: арієць же будує свій дім для вічності».

Ось чому нас не влаштовують ті тимчасові моделі України, які нам накидаються тими, хто не обтяжив свою уяву такими поняттями, як Сумління, Вічність, Душа чи Всевишній. Що вони мають спільного з нашою вірою і нашим призначенням? Це — ретранслятори на нашій землі чужих ідей і схем... Вони збудували вже свій «земний рай» для свого вузького кола... Будь-яке відкидання Христа, яке здійснюється нині за мотивами так званої нашої неканонічності, завжди здійснювалося і здійснюється за тими мотивами і засадами, за якими колись був розіп'ятий Христос...

Це є запереченням свободи духу в ім'я примусового здійснення царства Божого як на землі, так і на небі. І нам необхідно чітко усвідомити важливу річ, на яку ми досі заплющували очі і яка зводиться до сентенції, сформульованої французьким католицьким письменником Леоном Блуа: «Християнська історія, а ми є її складовою, — перебуває у внутрішній боротьбі з єврейським духом... Євреї, — сказав він, — обернуться лише тоді, коли Христос зійде з Хреста, Христос же зможе зійти з Хреста лише тоді, коли євреї обернуться...»

Перефразовуючи згадуваного вже мною М. Бердяєва, можу стверджувати, що без церковного остаточного самовизначення українців завдання всесвітнього православія не може бути розв'язаним. І українці вже не один раз повставали супроти накидуваної згори долі.

І я глибоко переконаний, що на початку вже цього десятиріччя ми повернемо те, що було і буде дійсним гарантом нашої духовної незалежності від чужих престолів.

ЗА ВЕЛІННЯМ

М, нЗлоя чо2, ! , я! ок, я зя чаЯЗ пе! шогоявцб! анняввц2ноцяконфе! енцц Запо! цзькогояоблаЯногояоб'єднання, ! езЗль2а2, якогоянеябЗл, яв, знанц легц2, мн, м, ,яця2 , я! ок, яйявцЯцм мцЯяцвявяняяоб! анняп! авлцнняяобф лаЯногояоб'єднання,якеяЯьогоднц звц23цяп! оЯявоюя! обо23.

ВяоЯновЗяЯвоцяцяльноЯ2,яп! авф лцнняяоблаЯногояоб'єднанняяВЯеф Зк! ацнЯькогоя2ова! , Я2вая«П! оф Явц2а»яцменцяТ.яШевченкаЯ2ав, ло Я2а232нцявяЯад, яц,явок! ема,я32ве! ф дженняЯзк! ацнЯькоцянацнональноц цдец,яЗк! ацнЯькогоянацнонального вцд! одження,янове! ненняцЯ2о! , чф ноцяпам'я2цяЗк! ацнЯькогоя на! од3, фо! мЗванняянацнональноцяЯвцдоф моЯ2ц,яцд2 , мкЗяця! озв, 2окянацнофо нальноця к3ль23! , я 2ая д3. овноЯ2ц. Дже! елом,якеяж, в, 2ьянацнональф неявцд! одження,янаве! 2ацядоянаф цнональноця Явцдомо Я2ц,яця! цдна мова.яБезямов, янемацянацнц,янемац на! од3янацнонального,яаяде! жав безнацнональн, . янеяб3вац.яТа! аЯ Шевченко,я щобя «возвел, ч, 2, ! абцвянцм, . »,якнаяЯ2о! ожцякоцяц. » поЯ2ав, вяСлово.яСьогоднц,яче! ез понадяпцв2о! аяЯ2олц22я,якП! оЯвц2а» Я2оц2ьяная Я2о! ожця«нцм, . »язапоф ! цзьк, . якозакцвяцяняяобо! онцянашоф гоянацнонального«Я»яЯ2ав, 2ьяСлоф мацц.яУк! ацнЯькаяде! жава,якаянаф Яампе! едя малая бя забезпеч3ва2, ко! цннцйянацнцяв Яцяп! авая цяЯаф моЯ2цйнцЯ2ьяцяякянацнц,явдцйЯнова2, л, шеявя«Явоцйяцяпоя Явоцйяп! авдц . а2ц»,я—яЯьогоднцяцьогоянеяоб, 2ь. М, якнаянашцйя—янеяЯвоцйяземлц» вЯЗпе! ечя3ЯьомЗяпцд2 , мЗвал, я ц пцд2 , мЗцмоя незалежн, й,я Яамоф Я2цйн, йя шля. я! озв, 2к3яУк! ацн, , вцдЯ2оювал, яцявцдЯ2оюцмоя ценф 2, чнцЯ2ьяцяп! авоя3к! ацнццвя—яко! цнф ноцянацнцц,я—яаянеяяк, . оЯьяя«п! цф шцльцев»,я якя цея нав'яз3ю2ья нам зайд, фшовцнцЯ2, я 2ая бцльшов, к, ф лцнцнцц,явамаЯкованцяпцдяв, вцЯкою новц2нц. якдемок! а2цв».яСамеяц. нцм по23гамя3ямцЯькцйя2аяоблаЯнцйяадф мцнцЯ2 ацнцяяЯпавнеяЗапо! цжжя»явавф дяч3ц,яцояйядоЯцяобованцю2ьяЯ, мф вол, янецЯнЗючоцяде! жав, янаявалцф зн, чн, . яцяЯ цчковофмо! Яьк, . яво! оф 2а. яЗапо! цжжя,яв, в, щЗю2ьЯяявон, вяЯела. ,я! айонн, . яцен2 а. ,язавоф да. .яЧо2, ! , я! аз, яяпцке23вал, язаф Яцданняямцяькоця ад, яп! оЯвц2ян, ,я2а вЯеяжЯ, нд! омя абЯькоцяпЯ, . ологцц взявя го! Зя Зя г! Зп, я деп32а2цвя ц в! еш2ц,ф еш2я2ц,яцояяная повлюяЯчаф Я2ьяя, яч, новязаб! ошенякянамяпо волея! ока»,я надал, я п! авовЗяоЯф новЗяЯ, мцляццяЗк! ацнццв,яподавш, знакя«Я2а! шомЗяб! а2овц»,яцояяж, ф 2обЗЯна,я ДГЕСовЯька,я П! оцзводф Я2венна,яМаш, нна,яПе! еда2очна, Пцщева,я Снайпе! Ькая ця 2я д.я — Яп! авжнцйяпам'я2н, кя2во! цямфайф дам,якцявя2ак, йяЯпоЯцбяпош, ! юваф л, я не3ц2во,я безпам'я2Я2воя Яе! ед наЯ,яЗк! ацнцв.

Тепе! яв'яв, л, Яяяофця, ,ямагаз, ф н, ,ябанк, ,яп! , ва2нцяфц! м, я2ощо, назв, яяк, . япе! еважноя! оЯцйЯькоф мовнцяйянгломовнц.яТ! анЯпо! 2яЗ ! екламцяпе! еважноя! оЯцйЯькомовф н, й,яаянаял, Я2, яТова! , Я2вая«П! оф Явц2а»ядоя оЯадов, . яоЯцбявяЗвагою ная 2ак, йя Я2аня! ечейя о2! , мЗцмо вцдповцдцфцдп, Як, .яОднЗвяподцбн, . вцдповцдейяопЗблцкЗвалаяазе2аяУкф ! ацнЯькцяВцЯ2ц»явцдЯ9Яцчняя2ЦЦЦ! окЗ, щояв, . од, 2ьяЗяСША,яоЯкцльк, ям, неямал, яможл, воЯ2цяз! об, 2, яцеяв мцЯцевцйяп! еЯц.

Ук! ацнЯькаяд, 2, наявЗапо! цжжц почЗвацЗьЯяяменшова! 2цЯноюя — 2елеканал, я2 анЯлюю2ья! оЯцйЯькоф мовнцямЗль2фцльм, .яКн, г, ,ягазе2, , жЗ! нал, ,я! екламнцяв, данняя—яоф внцЯ2оя! оЯцйЯькомовнц.яП, шеядефеф деявяцьомЗямо! ця—яЗк! ацнЯькаякн, жф ка,ягазе2а.яЗянаЯ23пногоя! окЗяпоф Я23повеявм, ! анняявапланЗвалаядля Яебея! едакцяякЗапо! цзькоцяп! авф д, »я! азомявяоблаЯноюяадмцнцЯ2 аф цццю,яв, ! цш, вш, яв, дава2, яццявя! оф

во,я боя «вЯе,я щоя йдея позая! ам, нацццц,яЯеяабояфа! , ЯейЯ2воя людей, щояцн2е! нацццональн, м, яцдеалам, ! адцяб, яп! , к! , 2, яЯвоцяямаганняядо панЗванняяодноцянацццянадяд! Згою, абоя. во! обл, в, йяЯен2, мен2алцзм фанан2, кцв,яцоя! адцяб, яш, ! ок, м, «вЯелюдЯьк, м, »яф! азам, япок! , 2, Явоцяд3. овнеявцдчЗженняявцдя! цдноц нацццц,я—яп, Яаявцванф! анкоя3яЯ2а22ц «Позаямежам, яможл, вого».я—М, мЗЯ, мо,я—я п! одовжЗвавявцн,я— Яе! цемяпочЗва2, яЯвцйяцдеал,ямЗЯ, ф моя! озЗмомЗяЯнюва2, яЯобцяйого, мЗЯ, моявж, ва2, явЯц. яЯ, ляцяваЯобцв, щобнабл, жЗва2, Яьядоянього,яцнакф шеявцнянеяб3деяцЯнЗва2, яцянцяк, й мцЯ2, чн, йяфа2алцзмянеяЯ2во! , 2ь його...»

Вцдчзваюч, яЯвцйянацнональн, й цдеаля Яе! цемяця! озЗмом,яче! ез вцддан3ялюбовядоя ба2ькцвЯькоц землц,ядоя ма2е! цфУк! ацн, я не Ял, йогоядоя людейявапо! цзькцяп! оЯвц2яф н, .яХв, ляяп! оЯвц2ццння,яцояо. оп, ф лаяв! оЯцйщен, . яявапо! цжццв,янап! аф в, лаяц. яЗяпоноя Това! , Я2вая3к! ацнф Яькоцямов, ,яяяпцзнцшеяк«П! оЯвц2, »яц ная ццйя . в, лця зал, ш, лая 2,ульк, найбцльшянацнональноя Явцдом, . яц пе! еконан, . яЗя2ом3,як«щоя Яцдядля Ук! ацн, я ж, 2ь».я Бага2оя Явцдом, . людейявцдцйшлоявцдяп! оЯвц2янЯькоц ! обо2, яче! езя2е,ящоя ввважаю2ьяце завданнямяде! жав, ,яцнщця—яне! ез зл, дницяцяпошЗк, яшля. цвядояв, ж, ванф ня.яБез! обц22яяцяв2! а2аявц! , яЗявафф 2! ашнцйяденьяЯ2ал, яголовн, мян, нф н, комяц. язбайдЗжцнняядоя г! омаф дянЯькогояобов'язкЗ,явла Яняейядо п! оцеЯЗяде! жаво2во! ення.

Неяв'яв, л, Яяянаявц2ноф, бо! нЗ конфе! енццяяделега2, явцдя2! ьо. мцЯьк! айонн, . яоб'єднань,ящоязаф Явцдчзця нашця побоюванняя щодо збайдЗжцнняяок! ем, . яке! цвн, кцв Това! , Я2ваян, ,ямож л, во,яцнщця п! , ф ч, н, янеядал, язмог, яцмядоц. а2, яна нашеявцб! ання.

НаяЗапо! цжжця3к! ацнцц,якяцява комЗнцЯ2цв,япе! еб3ваю2ьяЗяклц2цц,яцо мацял, шеяод, няв. цд,яаяв, . одЗяне в, йяк3! цлка»я—янеяпе! евел, Яяяпеф ! еве! 2нцяйяманк3! 2, явяЗапо! цзькуй землц,я—я«додав, вш, »я! цшення «П! оя в, ко! , Я2анняя! оЯцйЯькоц мов, явям.яЗапо! цжжц».яВ, в, щен, м ц, нцзмомяцянамаганняяав2о! цвяцьоф гоя! цшенняяп! , в'яза2, я доя нього «волюяв, бо! ццв»я(очев, дно,я2, . , щоя Я2оял, явяпцке2ц,яп! о2еЯ23юч, п! о2, яв, неЯенняяп, 2анняяп! оя! оф ЯцйЯькЗямовЗяняЯеЯцця! ад,)я2аяп! оф Я2о! цкЗвання янаяв! азокяяч, Яельна пе! евагая! оЯцйЯькомовногоянаЯеф лення»,ядеявзя2оядоя Зваг, яна Ялцдок аЯ, мцля2о! ЯькоцямовноцяполцЯ2, к, бцльшов, кцвфенцнццв.яНацццональне вцд! одженняяЗк! ацнццвядеп32а2цв нея23! бЗц,я2омЗянацццювон, язвоф дя2ядоя поня22яя«наЯелення».яВЗф л, цц,я площц,я п! оЯпек2, я нашого мцЯ2ояназванцянея,ценам,яЗк! ацнЯьф к, . ядоЯ2ойн, кцв,яаяч3жоцяде! жаф в, я—я Дзе! ж, нЯького,я Кц! ова, Све! длова,я Г! язнова,я) апацва, Мцкояна,якоЯ, гцнаяабоя ВоЯяоцдцф нцнцяяУк! ацн, ,я4Цн окцвяРадянЯькоц Ук! ацн, ,яТамбовЯькая—яцяцейяЯп, ф Яокя можная п! одовжЗва2, я без кцнця...яцм'яяка2ояУк! ацн, яноЯя2ья— п! оЯпек2яЛенцна,япо! 2ацменцяЛенцф на,яДнцп! огеЯяцменцяЛенцна,яплоща Ленцна,я оЯ2! цвя Ленцна,я в3л, цц ццлцча,яУльянова,я! айоняЛенцЯьф к, й...

цявяЗапо! цжжцяназв, ябага2ьо. в3л, ць,ящоя3вцчнюю2ьяцменая! оф ЯцйЯьк, . ядцячцвяк3ль23! , ,ятц2е! а23ф ! , ,явчен, . ,яалеяпоод, нокцяназв, наш, . яв3л, ць,ящоя ноЯя2ьяцменая3кф ! ацнЯьк, . яклаЯ, кцвятц2е! а23! , ,явчеф н, . ,ядцячцвяк3ль23! , я2ая Яявц2, яцямайф жеяте2ьяЯ2е! 2оявяпам'я2,яЯлавнцякоф зацькцяцменая2аяцменяяоЯ2ойн, кцв епо. , ЯК, цвЯькоцяР3Яц.яЗа2еяцяЯо2нц назвя в3л, цьяцяп! ов3лкцв,я нцм, . Явцдкцвядебцльно Я2,ян, новн, ка,янаф п! , клад,я К! 3гова,я Ама2о! Яька, Фцль2! ова,я ПоЯадочна,яК3ль23! на, Спо! 2, вна,я Рельцфна,я Алмазна, Больн, чна,я Реко! дна,я Елек2! , чна, ЩаЯл, ва,я Ц, 2! 3Яова,я Пе! Япекф 2, вна,я Сов. озна,я Радца2о! на,я Авф ЯцйЯькомовномЗява! цан2ц.яНаянаш3 дЗмк3,яцеяп, шеяп! , Яко! , 2ьягонцю газе2, .

Двая! ок, я2! , мал, яп! оЯвц2ян, обо! онЗяп! о2, яадмцнцЯ2 ацццяПенцнф Яькогоя! айонЗямцЯ2аящодояццянаф маганняязак! , 2, я СШяця56яцвцдЯ2оф ял, я(бага2ьязЗЯ, лья232ядоклал, яКоф Я2ян2, ня Лямцев,я ОлекЯцйя Яценко, НцнаяБцлоце! кцвЯькая2ояоблаЯне п! авлцння),яп! о2еянеязмогл, ядопоф мог2, яЗчнямЗк! ацнЯькомовн, . яклаЯцв, якця! озфо! мЗвал, я вя СШяця я1,я2Ц 98я2аяцн.яУяшкола. язяЗк! ацнЯькою мовоюянавчанняямовн, йя! еж, мяне до2! , мЗц2ьЯяя—я ная пе! е! ва. ,я а не! цдкояцяпцдянаЯЗ! окцвяЗч, 2елця2а Зчнця! озмовляю2ья! оЯцйЯькоюямоф вою.яТак, йя п! , кладя подаю2ьякеф ! цвн, к, яоблаЯ2,яйямцЯ2а,явве! 2аюф ч, Яьядоя3к! ацнццвя(аяц. язаяпе! еп, ф Яомя65явцдЯо2кцв)янеяц. я! цдноюямоф вою.яТак,язя1ЦяжовЗняяпоя8яп! Здня дванадця2ья! азцвяв, Я23павяголова облде! жадмцнцЯ2 ацццяОлекЯцйяКЗф че! енкоя(2! анЯлювал, яйогояв, Я23ф п, яв! оЯцйщенея«Радцоф3»,я2аяЗ«Раф дцоя3апо! цжжя»)яцяцо! аЗЯгово! , в зЯЗк! ацнцям, ячЗжоюямовою.яХцба ке! цвн, кяоблаЯ2,янеяЯ3Яцдню де! жавЗ?

ОЯьякцяме2амо! фоз, явцдбЗл, Яя зяоблаЯноюяП! ог! амоюяЗк! ацнЯьф когоянацнонального вцд! одженняя— вонаязгодомяЯ2алаяп! оЯ2оя облаЯф ноюяП! ог! амоюявцд! одженняя2а 2епе! я—яП! ог! амаявцд! одженняя2а ! озв, 2кЗядЗ. овноцякЗль23! , ,я. оча оЯ2аннцмяна Яомя2оча2ьЯяя! озмов, п! оя2е,я? оя йявонаяпоч, лаявяБозц. Неяд, вно,я? оя ПоЯ2ановаяКабмцнЗ Ук! ацн, явцдя8яве! еЯняя1997я! окЗ ця998яцядоповненняядоянец,яп! , йф ня2,яКабцне2омяМцнцЯ2 цв,яноя облаЯф номЗя! цвнцянеяв2,лцюю2ьЯяявяж, 22я.

Безпе! ечно,яде! жавн, мяЯ2 Зкф 23! амя важкоя п! ацюва2, ,я кол, я в адмцнцЯ2 ацццяобцймаю2ьяпоЯад, люд, ,яЯе! едяяк, . яоднця—язаяЯамоф Я2цйн, йя озв, 2окяУк! ацн, ,яаяд! Згц ! обля2ьяв, гляд,я? оя п! ацюю2ьяна

РОЗУМУ І СЕРЦЯ

Ук! ацнЗя(2акаяжяЯ, 23аццяяцяЯе! ед о2огояп! , йшлогоян, язбцльшов, чеф ногоянаЯелення).яЯк? ояцеянея2ак, 2оЯякажц2ьяменц,ябЗдьяпаЯка,яномЗ наго! одн, йял, Я2яп! ояп! , Яволння званняякЗаЯпЗжен, йядцячнаЗк, яУкф ! ацн, »яп! офеЯо! овц,ядок2о! Зяфцлоф логцчн, . янаЗк,яЗченомЗ,як, йяопЗбф лцкЗвавяпонадяБЦцнаЗков, . яп! аць цяв, давяпцв2о! аядеЯя2каякн, г,яне знайшовяпцд2І , мк, явянаго! одноф мЗяцддцлцяоблде! жадмцнцЯ2І аццц? ЦеяЯ2алоЯяя2омЗ,я? ояп! офеЯо! В.я) абаненкоя—яЯп! авжнцйяпа2ф ! цо2ЯУк! ацн, яцяп, шеянея2цльк, яп! о в, ЯокЗянаЗкЗ,яалеяйяп! оя2е,я? о йомЗябол, 2ьяякязапо! цзькомЗякоф заковцяЯ2оЯовноявцд! одженняЯЗкф ! ацнЯькогоЯялова,якЗпь23! , ,яцЯ2о! цц. Доя! ечц,я2аяжяадмцнцЯ2І аццяяв, коф ! , Я2овЗцяав2о! , 2е2янаЗковцяяпоф вноюямц! ою.яП! , кладцвянавод, 2, можнаябезлцч.

Однакяцеянеяозначац,я? ояп! авф лцнняяоблаЯногояоб'єднання,ядо якогоябЗлояоб! аноя2І , надця2ь п! оЯвц2ян,янеянамагалоЯяяЯпцвп! аф цова2, язяо! ганам, ямцЯяцевоцяявлаф д, ,язок! емая? одоя п! оведенняяц до2І , манняявяоблаЯ2ця2аям.яЗаф по! цжцямовноцяполц2, к, явцдповцдф ноядоЯ2а22цяІ ЦнКонЯ2, 23ццяЯУк! ацф н, ,янаЯампе! едяза. одцв,я? оямал, боявдцйЯнюваВЯяявв'язокяцзя! айонф н, м, яйямцЯьк! айонн, м, яоб'єднанф ням, яТова! , Я2ва.яНезважаючяна 2І Здно? ц,яак2, вноя п! ацюю2ьяМеф лц2опольЯькеямцЯькоб'єднання(голоф ваяВцк2о! яГЗдзь),яГЗляйпцльЯькея(гоф ловаяВаЯ, льяКо! оЯ2, льов),яО! ц. цвф Якея (головая Ана2олцйя Завгоф ! однцй),яБе! дянЯькея(головаяОлекф Яанд! яЗмццвЯьк, й).яДляяподальшоц коо! д, нацццяп! оЯвц2н, цькоцяя! обоф 2, я2І ебаяв, бо! о2, ячц2кцязаЯоб, зв'язкЗязя! айонн, м, я2оямцЯьк! аф йонн, м, яоб'єднанням, яцяц. яоЯе! едф кам, .

Дозволь2еянагада2, яяп! оянайф головнцшцяза. од, ,я? оя п! овелояТоф ва! , Я2воявяввц2н, йяпе! цод:я? о! цф чнеявцдзначенняяШевченкцвЯьк, . яднцв зцяЯвя2ков, м, яконце! 2ам, я2аяпоф м, нальнця! оков, н, япе! епо. ованф няпое2оябцляйогоятог! Зддяявя Шевф ченкцвЯькомЗя! айонцямцЯ2а,я? о! цчнц Явя2аяУк! ацнЯькоцяп, ЯемноЯ2ц,яв, ф данняятазе2, як По! ог, »,яЯ2во! енння молодцжногояоб'єднанняя «П! оф Явц2а»,яза. од, ядоя8ЦЦф цчняяб, 2в, пцдяК! 32ам, я(деньяпам'я2ц,яваг, бл, . пцдяК! 32ам, явцдзначавЯяя? о! цчно); наЗковофя! ак2, чнця конфе! енццц «Та! аЯя Шевченкояцявал3цвЯьк, й ц, ! кЗля! »,як8ЦЦ! окцвявцдядняяп! оф голошенняУк! ацнЯькоцяНа! одноц чогоящен2І Зядво. якомп'ю2е! цвява! ф 2ц,Я2оя1 Цф5ядола! цв.яПодякЗймояцм, н, зьк, йяЗклцнянаш, мядалек, мяземф лякамяця. айяБогядаЯ2ьяЗяцмяздо! оф в'я.

П! оведеноябл, зькоядеЯя2, яцкеф 23вань,яцдянаЯяяк, . яп! оЯвц2яняк, ф дал, ядоякКПЗ,яцяЗ2одцядовод, лоЯя Яцльн, м, яЗЯ, ллям, яцднцма2, яна ног, я п! ок3! а23! З,яоЯкцльк, я2акц за2І , манняянеямал, яжодн, . яю! , ф д, чн, . яцдЯ2ав.

П'я2ьяпцке23ваньявцдбЗлоЯяяна за. , Я2яде! жавноцямов, ,яале,янеф зважаючяна яце,яп! , йня2оя! цшенф нямцЯькоця! ад, яп! ояофцццйн, йяЯ2аф 23ЯЯ! оЯцйЯькоцямов, явям.яЗапо! цжжц. Головн, м, я! еж, Яе! ам, фяоЯ2ановф н, кам, яЯпек2аклюяп! ояжп! ц2,цЯнцнця ! ЗЯкогояяз, ка»яЯ2алаяд, ! екцяяязаф водЗякМо2о! фБцч»я—янайшовцнцЯ2, чф нцшеякЗблоЯяе! едяд, ! ек2о! Яького ко! пЗЯЗямцЯ2а.яСамеЯ2амяЗябе! езнц 1997я! окЗябЗлояп! , йня2оя! цшення п! оя2е,я? обяд, ! ек2о! , я заводцв мцЯ2аянеяпцд2І , мЗвал, яйянеянадаф вал, яфцнанЯовоцядопомог, яТоваф ! , Я2вЗякП! оЯвц2а»я(доя! ечц,янаядеф Яя2к, яп, Я2,цвядояд, ! ек2о! цвяпо23жф н, . я заводцвя? одоя фцнанЯовоц пцд2І , мк, яТова! , Я2ваям, янеяо2І , ф мал, янавц2ьявцдповцдей;яЯе! едяв, ф ня2кцвя—яоднеяпцдп! , цмЯ2во);явцд2,

Учасники конкурсу декламаторів школи № 21

загальноде! жавн, йян, я! ецціональф н, йя. а! ак2е! .яСе! едяза. одцв,ядо як, . ядолЗчал, Яяяйяк2, вноя Япцвп! аф цовал, яо! ган, ямцЯцевоцявлад, ,ЯЯпцд назва2, явцдзначенняя13ЦЦф ! цчн, цц Това! , Я2вая «П! оЯвц2а»,я186фц ! цчн, ццявцдяняяна! одженняТа! аф ЯаяШевченка,яДняянезалежноЯ2,ця3 2ЦЦЦ! оццяЯ2аяДняяЗк! ацнЯькоцяп, ф ЯемноЯ2ц;яв, дцленояоблде! жадмцнцф Я2І аццццюякош2, янаяпе! едпла23яв 2ЦЦ1я! оццяп! оЯвц2ЯнЯькоцягазе2, дляяшкцльн, . ябцблцо2екяцяЯ2ЦЦ! , ф венья ная п! оведенняявцц2ноф, бо! ф ноцяконфе! енццц.яП! авлцнняоблаЯф ногояоб'єднанняя232яяЯампе! ед завдяЧЗцяЗп! авлцннюяЗяЯп! ава. наццональноЯ2ейя2аямцг! ацццяп! , облде! жадмцнцЯ2І аццц,яйогояке! цвф н, ковцяяВолод, м, ! овцяцванов, ч3 Аблццов3цяцяяЯ23пн, ковцяЗп! авлцнф няяНа2алцяяВолод, м, ! цвнцяДе! кач.

Своюя! обо23яп! авлцнняянамаф галоЯяяп! овод, 2, язая«П! ог! амою дцяльноЯ2,яТова! , Я2ва»,яякаЗклаф далаЯяявял, пнцфЯе! пнцянаяяЯ23пф н, йякаленда! н, йя! цк.яЦея! об, лоф Яяядляя2ого,я? обяЯвоцчаЯнояподаф ва2, як П! ог! амЗ»ядояфцнанЯового Зп! авлцнняяоблаЯноцяде! жадмцнцЯ2ф ! аццця,цзянадццю,я? оя,цяЗбдеявключеф ноя. очаябядояневел, когояфцнанЯЗф вання.яНаяжаль,я2огоянеяЯ2алоЯя, ц,яякянаЯяповцдом, л, ,я—ядляяг! оф мадЯьк, . яо! ганцзаццйяцЯнЗцяццльове фцнанЯЗвання,яяде! жавногоябюдф же23.яОднак,янаянашЗядЗмкЗ,япа2ф ! цо2, чнояналаш2ованяяцяЯп! авдц де! жавнаядмцнцЯ2І аццяяЯп! омогф лаЯяябцянаяЯ, мволцчнЗяпцд2І , мкЗ «П! оЯвц2, »,яякаянаяцдеологцчномЗ ! цвнцяябезпоЯе! едньоя в, конЗцяЗ2ц фЗнкцццц,яякцяналеж, 2ьяв, конЗва2, вцддцлЗяяЗманц2а! н, . яп, 2ань,яЗпф ! авлцннямкЗль23! , я2аяоЯвц2, .

) е! езявцдЯЗ2нцЯ2ьякош2,цвяп! авф лцнняяТова! , Я2ваянеямалояможл, ф воЯ2,цяЯ, Я2ема2, чнояяб, ! а2, язаЯцф данняя! ад, я Това! , Я2ва,я майже п! , п, н, лоЯяя! озш, ! енняяп! оф Явц2н, цькоцядцяльноЯ2,яне! езяЯ2воф ! енняяоЯе! едкцвя«П! оЯвц2, »,яЯлаф РеЯпЗблцк, »,як Ук! ацнЯькаямовая— мовяяде! жавна»;яяп! оведенояконф кЗ! Я, яняк! а? , йя2вц! яяяяап! опоф нованоюя2ема2, коюя2аянаяк! а? е в, конанняя2во! цвяТ.яШевченка, пе! еможцяяк, . ябЗл, явцдзначенц пода! Знкам, ;ядвяяфеЯ2, валц шкцльн, . я2еа2І альн, . яколек2, вцв «Бе! езцльф97»яцяк Бе! езцльф98»,я? о мал, явел, к, йяЗЯпц. .яБага2оявЗЯ, ль доклалаядояц. яп! оведенняяВаленф 2, наяК! , ш2аль.яВцдзначал, Яяя? оф ! цчноянацциональцяЯвя2ая—яДень п! оголошенняяДе! жавноЯ2,ця Соф бо! ноЯ2,яУк! ацн, ,яЗяДеньянезалежф ноЯ2,яУк! ацн, явцдбЗвалаЯяяЗ! оч, Яф 2ая. одаяп! оЯвц2яня! азомяцзядемоф к! а2, чн, м, я Я, лам, я цен2І альною вЗл, цеюямцЯ2ая2аямц2, нгомяяяценф 2І альнцйяпло? ц.яП! оведеноява. оф д, я? одоявшанЗвання пам'я2,яже! 2в голодомо! З,я З! оч, Я2, йявечц! ,я з нагод, я7ЦЦф цччяявцдяняяна! одженф няяЛцн, яКоЯ2енко,я? о! цчнцява. од, доЯвя2аяПок! ов, ,яЗ! оч, Я2, йявечц! доя14ЦЦф цччяяв, . одЗяповногояп! , ф ж, 22,цвогояв, данняя«Кобза! я»яТаф ! аЯаяШевченка.

Бага2оявЗЯ, льядокладалояп! авф лцнняядляя2ого,я? обявнай2, якош2, яц за! ецЯ2І Зва2, я газе23яоблаЯного об'єднання,яоЯкцльк, яв, н, кл, яп! оф блем, я цзяв, даннямя газе2, я п! оф Явц2янЯькогояоЯе! едкЗяЗапо! цзькоф гоя2І анЯфо! ма2о! ногоявавод3,я2а йянаЯ2авячаЯяма2, я газе23яоблаЯф ногояоб'єднання.яЗначнцяв ЗЯ, лляядо цьогояя доклал, я Ана2олцйя Ажажа, Волод, м, ! яцванов,яАна2олцйяП, ф л, пенко.яТакаяя газе2аявянаЯяз'яв, ф лаЯяя завдяк, я наш, мя поЯ2,йн, м, п! о2ягомя2І ьо. я! окцв,яЯпонЯо! ам цзяТУМф , кацо.яЦеяцм,яп! офеЯо! З Вц! цяБодна! Зк,яголовцяТУМф , кацо, о! ганцзацйномЗя! ефе! ен23яБогдаф новцяБодна! ЗкЗя2аячленамяцього Това! , Я2ваяям, я завдячЗцмо,я? о мал, яможл, вцЯ2ьяв, д! ЗкЗва2, ян, зф кЗяма2е! цалцвядояв, бо! цвяЗя! ад, ! цзн, . я цвнцв,яв, даннцятазе2, як Поф ! ог, »,яЗя! ецЯ2І ацццятазе2, як Днцп! овц по! ог, »яцяп! , дбаннцядляяв, давн, ф ке! Зю2ья! озколам, яЗяп! омадЯьк, . о! ганцзацця. яде! жавн, цькогояп! яф мЗвання яяпцд2І , мкЗяв! оЯцй? енння Зк! ацнццв,я залюбк, я вцддаю2ь мцльйон, яп! , вень,яза! облен, . яЗкф ! ацнцям, я ная Зк! ацнЯькомЗ пцдп! , цмЯ2вц,яная32І , манняя! оЯцйЯьф коцяце! кв, ,яп! о! оЯцйЯькогояяозацф 2ва,яяяяцеяУк! ацнаявяоЯобцяП! еф з, ден2аяв! Зчацяо! ден, я2аянайв, ? ц наго! од, язаядоЯягнення...

Уяко! о2комЗязвц2,яп! оя! обо23 Това! , Я2ваязаячо2, ! , я! ок, яважф коя о. оп, 2, явЯе,яале,ямабЗ2ь,яп! оф ! а. ЗнкцвябЗлоябцльше,яанцжяпоз, ф 2, вн, . я! езЗль2а2,цв.яТаяп! авлцння намагалоЯяяп! ацюва2, я2ак,я? об бодайядеЯя2, йяцзяв! оЯцй? ен, . яЗкф ! ацнццвяЗапо! цжжяявЗмцвяцзна2, Явоцянацциональнеяобл, ччя,япцдвеЯф 2, Яяявяолцн,яв! озЗмц2, яЯвоюянацццоф нальнЗвцдповцдальнцЯ2яцяп! , че2нцЯ2ь доядe! жавногоябЗдцвн, ц2ва.

ХочЗяв, голоЯ, 2, яподякЗявЯцм,я 2о п! ацювавянеязаяп! цш,яаязаявелцнф нямяЯе! цяянаядоб! оя,цямццьяУк! ацн, .

П, 2анняяп! , мц? енняядляяк П! оф Явц2, »,яйогояв, давн, чогояцен2І Зя— однеяцзянайболючцш, . .яВ, ! цшення йогоя Я2анеяможл, в, мя 2одц,якол, владаяна Яп! авдцяБЗдеяде! жавоф 2во! чою,явлаЯне,яцдеологцчно,япоф лц2, чнояйяекономцчноявплцдненою дляяУк! ацн, я ж, 2ья—я л, шея 2ака владаяв! озЗмцц,я? оям, я—яо! ганцф зацціяяяде! жавн, цьк, м, яваЯадам, , м, янеяопоз, ціяявладц,яяц,цяпцд2І , мф ка,я? оянаяздо! овомЗянацциональф номЗятлЗздцяяквашена.

Тарас ШЕВЧЕНКО,
голова Запорізького обласного об'єднання

Тарас Григорович Шевченко знову переобраний головою правління Запорізького обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

НАША ЧИТАЛЬНЯ ЗАВЖДИ ГОМІНКА

Люблять і шанують рідне слово в загальноосвітній школі № 21, що в селищі Антонівка Дніпровського району міста Херсона. І цю любов учителі-просвітяни прищеплюють не тільки учням, а й їхнім батькам. Сприяє цьому нещодавно відкрита читальня Товариства «Просвіта» при книгарні школи, а також зустрічі з письменниками Миколою Братаном, Олегом Олексюком, Ізабелою Плеткіною, Василем Шаройко. Тож у дітей є домашні бібліотеки, де поряд з творами Великого Кобзаря можна побачити і твори херсонських майстрів художнього слова.

Любов школярів до поезії чітко проглядається в багаторічній роботі літературної студії «Пролісок», яка нині налічує понад двадцять дітей. Твори учнів оформляються у студійний альманах, а кращі з них друкуються в альманасі творчості дітей та юнацтва «Чиста криниця» та у всеукраїнському журналі для дітей «Ірина».

Щороку у школі проводяться тижні української мови. У 2000 році тиждень був присвячений 160-річчю першодруку «Кобзаря» Тараса Шевченка. Гостей свята рідного слова у школі зустрічали барвисті стіннівки «Рідне слово», «Дивослово», «Рідна мова», ілюстрації до творів Т. Г. Шевченка, плакати з чайнвордами та кросвордами. Тут і скринька для дописувачів. У ній були вірші і проза учителів, відповіді на запитання письмових літературних ігор. Гурт старшокласників зацікавлено читав у «Куточку народознавства» про релігійні свята в грудні, про народні повір'я та прикмети. Другий гурт дітей весело сміявся біля «Куточка гумору». Під час перерви звучали магнітофонні записи пісень на слова Т. Шевченка, І. Франка, М. Братана тощо.

З великим емоційним запалом в 11 класі пройшов відкритий урок з позакласного читання на тему «Українська література і голодомор 1933 року» (учитель Л. П. Кравець). Учні ознайомилися з наслідками голоду 1933 року та дізналися, як це висвітлено в нашій літературі. Книжкова виставка просвітянських видань на тему уроку, літературно-музична композиція п'ятикласників (учитель О. В. Мануйленко) за творами Тараса Шевченка та численні конкурси і вікторини сприяли пізнанню себе у світі мови, усвідомленню ролі мови у поверненні пам'яті народної, відродженні духовності українців.

Конкурси знавців фразеології та декламаторів підбили підсумок спільної праці обласної «Просвіти», учителів та учнів школи. Відгук із сердець дітей вилився у їхні поетичні мініатюри та оповідання.

Олег ОЛЕКСЮК,
голова Херсонської обласної «Просвіти»

Конкурс знавців фразеології школи № 21

Ужгородські просвітяни після літургії в першій на Закарпатті церкві УПЦ Київського патріархату

СУМЛІННЯ — НАША ВИНАГОРОДА

Рад3я3ака! па2Я.ькогоя.облаЯногоя.об'.цдф нанняяВЯе3к! ацнЯ.ькогоя2ова! , Я2вая«П! оф Явц2а»,якаяЯ.ьогоднцяввц23ц2.Яя,яоб! аноя) е2ф ве! 2ояявц2нофв, бо! ноюяконфе! енццюя25 л, Я2опадая1996я! ок3,я2.б2оячо2, ! , язял, шф комя! окцвя2ом3.яУя! ез3ль2а2ц,явцдк! , 2огоя.оф лоЯ3званняядояЯкладЗян, нцшньоця! ад, я2.одц 3вцйшл, ядеЯя2.яголцвя! айонн, . я2аямцЯ.ьк! аф айонн, . я.об'.цднанья плюЯя2! , надця2.ья п! оф Явц2нЯ.ьк, . я.ак2, вцЯ2.цвяцзям.Ужго! одаяця! айоф н3,якця! азомя32во! , л, яп! авлцнняяоблаЯноф гоя.об'.цднання.

Свою ! обо23я! адаяоблаЯногоя.об'.цднанф няяп! овад, лаязая? о! .цчн, м, яп.ланам, ,яякц Якладал, Яяянеюяжяця? о! ок3яза2ве! дж3ваф л, Яяяп! авлцнням.я3аЯ.цдалаявона,якяп! ав, ф ло,я.од, ня! азяная! цк,яся! авлцнняя—ядвцчц.яУ п! омцжка. ямцжяза Я.цданням, я! ад, язв'язок п! авлцнняя зя! айонн, м, я.об'.цднанням, здцйЯ.нювавЯяя здебцльшогоя.че! еза.пош23, ! .цдшея—ясяя2елефон3я2ая.не! еза.я3Я2 .ччцявцчф нафвцчяленцвяп! авлцнняявяке! .цвн, кам, я! аф йонн, . я.об'.цднанья.ян, я2.оявжеявяУжго! одц,ян, вя! айона. я.нашоця.облаЯ2.ц.

Вел, к, мяполегшеннямя3якоо! д, нацця! оф бо2, я.облаЯногоя.об'.цднанняя зя! айонн, м, оЯе! едкам, я2.оязяЦен2! альн, мяп! авлцнням оЯ2.аннцмяна.ЯомяЯ2.алоя2е,я? оя.цЯляява2.ежноц «вцйн, »я«П! оЯвц2, »ввямцЯцевоюявладоюяТоф ва! , Я2в3яна! еш2,.ясяпове! неноя.йогоя.На! одф н, йя.цмявяУжго! одц,.ядеявжеяможнаяв.б, ! а2, ф Яя,яп.оЯ, дц2, .ясяоп! ацюва2, ,яза2елефон3ваф 2, ,я.пе! еглян32, я.пош23,я.п! , йня2, я.людей, ! озмцЯ2, 2, я.бцблцо2ек3,я.п! овеЯ2, ввяЯ.цданя, конце! 2.ця2.яп.яП! , наймнцявлц2к3яможна.яА кол, ядовеЯ2, я.цейя.цмя.доя2.огоя.Я2.ан3,ввя.ком3 вцняпе! еб3ваввЯ3ямцжвоцнцця! ок, ,ввабезпеч, ф 2, йогоя.вцдповцднояя3.цо2е. нцкоюя2.ая,н2е! ф не2ом,я2.оякоо! д, нацця! обо2, я.нея2.ц.лк, я.мцж Ужго! одомяця.К, цвом,яУжго! одомя2.ая! айоф нам, ,ялейя.обЯягя2.ая! цвень.ця.нез! .цвнянно з! оЯл, я б.я Однакя«П! оЯвц2.а» н, нця.нея.мця2, . .якош2.цв,ввяаякц бл, жч, мячаЯомяможнаяп! овеЯф 2, ввяб3д, нк3.належн, йя! емон2 .цвабезпеч, 2, йогоя.вцдповцдн, м 3Я2.а2.к3.званням,.ясяоЯоб, ,я? оя.взяф л, я.б3д, нокяна.ЯвцйЯ.балан.Я,.яок, ? оя.в, ко! , Я2.ов3ю2.ья йогоя.в .цнш, . .яцля. ,я.нея.вяп! , значенням, . очя.ба.жанняя.облаЯноця.влад, вцд! емон23ва2, я.йогоя.б3ло пцд2.ве! дженоя? еядвая! ок, 2.ом3.

В, .цзн, . .ввяЯ.цданья.нашая! ада заявцв2.н, йя.пе! .цодя.нея.п! овод, ф ла,я.алея.пцдячаЯ.ямаЯ.ов, . .яп! оф Явц2.нЯ.ьк, . я.акцийзая.межам, Ужго! одаячаЯ2, ная.членцвяп! аф влцння,я.нап! , кладя Ю.я.Балега, Ю.я.Ке! екеш,я.М.я.Мого! , 2а,я.В.я.Х3ф дан, ч,я.П.я) 3чка,я.М.я.Шваб,ядоф Я, 2.ячаЯ2.ояв, ,.ждж.ал, ввя! айоф н, ядляя.погодженняядцй,я.надання допомог, .

Ок! .цмяЯ, Я2.ема2, чн, . .язаЯ.цф данья2.ая.нш, . .ямаЯ.ов, . .якццй,я.на як, . я! озглядал, Яяян, .ев, ! .цш3ваф л, ЯяявлаЯ.неяп! оЯвц2.нЯ.ьк.ця2.ая! оф мадЯ.ькофіолц2, чнця.п, 2.анння,я.ялеф н, я.п! авлцнняЗака! па2Я.ького об'.цднанняяб! ал, я.найак2, вн.цф шЗ.ЗчаЯ2.ья азомя.зя.нш, м, .ЗЯ.ь! ацнЯ.ьк, м, ядеф мок! а2, чн, м, я.о! ганцзацям, я.облаЯ2.ця 2а па! 2.ям, ,.язок! емаяЯ.на! одн, мяР3. ом,яУкф ! ацнЯ.ькоюяНа! однояРадою,.яНацнональф ноюяЯ.цлкоюяп, Я.ьменн, .цвяУк! ацн, ,.яОУН, де! ж3.нцве! Я, 2е2.ом,.яоблаЯ.ноюя2.ая! айонн, ф м, ядеЯ.ждм.цнцЯ2 ацям, .

Дця.ьнцЯ2.ья Зака! па2Я.ькогоя.об'.цднання Това! , Я2.вая«П! оЯвц2а»яп! о2.огомяоЯ2.аннц. чо2, ! .ьо. я! окцвяпе! еконЗ.цянаЯя? ея! аз,я? о подцбнаяЯ.цвп! ацяя.необ. .цдная2.акожяцзяцнш, ф м, я.о! ганцзацям, я2.а3Я2.ановам, я.к! аю,.яокф ! емаявяЯ, Я2.емоюяоЯвц2, ,.я! елцгцйн, м, я.т! омаф дам, ,.ямолодцжн, м, я.о! ганцзацям, ,.япе! ед3Я.цм цзяПлаЯ2.ом,.янациональнофЗ.ль23! н, м, я2.оваф ! , Я2.вам, ,.язяяп! еЯ.ою,.яя! адцомовленнямяц 2.елебаченням.

П! о2.огомяоЯ2.аннц. .яно2, ! .ьо. я! окцвЗака! ф па2Я.ькеяоб'.цднанняТова! , Я2.вая«П! оЯвц2а» домоглоЯ.яв.начн, . .ядоб32.кцвЗ.яо! ганцзацц 2.ая.п! оведенцямаЯ.ов, . .яа. одцвяпе! едовЯ.цм Я.е! едя.пюдейя.Я2.а! шогоя2.аЯ.е! еднього.вцкЗ. Се! едямолодця2.аЯ.ЗвцйЯ.ькЗ.нащця3Я.пц. , ,.ям'.яко каж3ч, ,.ядоЯ, 2.ьЯ.к! омнц.ця.п, 2.анняяфо! мя! оф бо2, .ввямолоддюя2.аЯ.ЗвцйЯ.ькомя«П! оЯвц2.а»ямац пе! еглян32, .ввя2, м,я? обя.надава2, .ця.мябцльше 3ваг, ,.янцжяцеЯ об, вян, нцшнцйЯ.кладяп! авлцнф ня.я.Головноюяп! , ч, ноюя.недоЯ2.а2.ньоця! оф бо2, .ввямолоддюя3.на.Я.ця2.е,я? оя.не! вонцяд, ф ! ек2о! , .янавчальн, . .язакладцвядо2.епе! .язаф важаю2.ьяЯ2.во! еннюяоЯе! едкцвяПлаЯ23я.2а «П! оЯвц2, »,.яне.якаж3ч, .ввжеяп! оя3к! ацнЯ.ьке вцйЯ.ько,.ввякомЗ.ваяв, . овнЗ.я! обо23,.яна.жаль, до2.епе! я? еявцдповцдаю2.ья«! З.ЯЯкоязычные оф, це! ы,яп! апо! ? , к, я2.оя.Яе! жан2.ы».

Зв'.язокяцякоо! д, нацця.я! обо2, .ввя3к! ацнЯ.ьф к, м, я.о! ганцзацям, .ява! З.бцжжя,.ввок! емаяСлоф вачч, н, ,.яУго! ? , н, ,.яЮгоЯ.лавцц,.яХо! ва2.цц, Нцмечч, н, ,.яСША.я2.а.яКанад, ,.ввдцйЯ.нювал, Я.я головн, м.я, номя.цдя.на.Яп! , .цзд3.нашш, . .яд! З3.цв доя.Ужго! ода,я! .цдшея—.язавдяк, .яп.оцздкам членцвя! ад, .ввя.якоо! дон.

Фа. ов, йя.Якладя.членцвяоблаЯ.ногоя.об'.цдф нанняяЯ2.авяголовноюяп! , ч, ноюя2.ого,я? оя.зп пе! ш, . .ядцвяйогоя! обо2, .ввя.к3.ль23! н, цькуй дця.льноЯ2.ввапан3.вал, я2.ем, .ця.Я2.о! , .чнця2.а.ця2.ефо ! а23! нц.

.цЯ2.о! , к, .яУжго! ода,.яМ3.качевая2.а.я! айонцв п! ацювал, .яп.е! ед3Я.цмя.надявцдновленнямяц.Я2.оф ! , .чноця.пам'.я2.ця3.к! ацнццв,.яЗ.ввЗ.ввя.ЗЯ.ввя, мя! озф ! облял, .ця.ввцдзначал, .ян.а.я.конфе! енцця. ,.ввбоф ! а. ,.ввЗЯ2.! .цча. .ввя.якк! 3.гл, м, .яЯ2.олам, »ця.Я2.оф ! , .чнця.подцц,.яо.Я.ам'.я2.ця.да2, ,.яовцлец.яЗ.фцмцж вдал, . .ця.найбцльшямаЯ.ов, . .ява. одцв,.якця.пф м'.я2.а2, м3.ьЯ.якя.Я2.а! .шц,.я2.ака.ця.молодшц,.яцеяеф чо! , .яп.о.ЯЯ.ц. .я! айона. .яоблаЯ2.ця.ная.ЯЯ2.ем3.як.13Ц ! .ацнЯ.ьк, . .яемель 3.яСобо! нЗ.яУк! ацнЗ»,.я2.ЦЦ.Н! .ацнЯ.ьке 2.ова! , Я2.вая«П! оЯвц2а»,.я2.ояцьогоя.пам'.я2.н, ф каяця.пон, нцявяУжго! одцянеяб3.ляоб.я.Може, Я2.оял, .ябя.пам'.я2.н, к, .яЗк! ацнЯ.ькоця.ганьб, .яна Ве! ечанЯ.ькомЗ.я.пе! евалц,.яп.ам'.я2.н, к, .ця.нш, м ч3ж, нцям,.ялеяеяТа! аЯ.ояцвяШевченк3.ця.ай неявап, Я3.о2.ця.нцця.о! ганцзацця.ця.ваЯ.ф л3г, .янаЯ.ввцйяка! б.

П! оЯвц2.н, .яЗака! па22.ця.ця232.ямаф ю2.ья ч, мя.по. вал, 2, Яя.я Неяеезя.ц. 3.чаЯ2.ц,.янеяеезя.нашоця! обо2, .яЯе! ед ба2.кцвяцяеяеезя.вплв, в3.к«П! оЯвц2, » наяЯ, Я2.емЗ.яоЯвц2, .як! аюявцдЯ.о2.ок дц2.ей,.якця.навчаю2.ьЯ.ввЗ.к! ацнЯ.ьк, . клаЯ.а. ,.ян, нцяв.жеяпе! евал, вяяя8Ц.ц далця.п! одовж3.ця.з! оЯ2.а2, ,.я. оча кцльцЯ2.ья.т! омадяня3.к! ацнЯ.ькоця.нафф ццональноЯ2.ц,.ввзаяпе! еп, Я.омя1988 ! ок3,.яЯ2.анов, 2.ял, шея78,4.ввцдЯ.о2.ф ка.яУ.яв, ? , . .янавчальн, . .язаклада. Зака! па22.я,.якцльцЯ2.ьяк, . .ввяк.ожн, м днемяв! оЯ2.ац,.ввцдЯ.о2.окяд, Яц, плцн, .якця.в, кладаю2.ьЯ.ввяеяЗ.к! ацнЯ.ькою мовою,.ящв, дкоя.зменш3.ц2.ьЯ.я,.янаф бл, жаюч, .ЯЯ.ьядоя.нЗ.ля.яАлеядЗ.жеяЯ2.ш, ф 2, Яяявяц, . .яЗ.ящ. .цвя.неяЯ2 еба:.ядц2, .янаф ццональн, . .яменш, н,.якця.в, вчаю2.ья3.кф ! ацнЯ.ькЗ.ямов3.ввякяде! жавн3,.ядо2.еф пе! .янеяЗабезпеченця.нналежнояанц пцд! 3.чн, кам, .ввЗ.к! ацнЯ.ькоця.мов, , .анця.Яп.овн, кам, ,.ящ.ця.вч, 2.елям, ,.якц го2.овця.в, клада2, .ЯЗ.к! ацнЯ.ькЗ.ямов3.якц .ця.ноземн3.яЦеяЯ2.оЯ3.ц2.ьЯ.ввяЯ.ЯЗ.го! Я.ьк, . , .ця! 3.м3.нЯ.ьк, . ,.ця! оЯ.цйЯ.ьк, . ,.ящяоЯ2.аннцм чаЯ.омя—.ця.Я.п.овацьк, . .якЯ.цвя2.оя.в, ф кладанняЯ.ця2.ак, . .яп! едме2.ив,.якця.Я2.оф ! .цяяУк! ацн, ,.ЯЗ.к! ацнЯ.ькаяп.ц2.е! а23! а 2.оя.ншц.яЦефцц, 2.ЯЗ.к! ацнЯ.ькомовн, . .яп.цд! 3.н, кцв .цяцн, .янаян, . .ядЗ.жеявцдч32.нця2.акожя3.ввЗ.за. облаЯ2.ц,.яоЯ.обл, воя.нап! , ! одн, ч, . .яфак3.ль.ф 2.е2.а. ,.я? оя.Я322.цвоя.позначацЗ.ЯЯ.ня.ЯЯ.ввоцннц молод, м, я.т! омадянам, .яУк! ацн, .ядеЯ.ЯЯ.ЯЯ.Я

ДІАСПОРА БЛИЗЬКА Й ДАЛЕКА

У школах міста Тернополя звучали пісні у виконанні Манчестерського хору «Гомін» — золотого ювіляра, лауреата багатьох міжнародних музичних фестивалів та премії імені братів Богдана і Левка Лепких.

На уроці у 8-А класі середньої школи № 26 розповідають учителька Ірина Кіцила (ліворуч) і гостя Ярослава Павлів (праворуч) дітям про хор «Гомін» з Великобританії

На уроках англійської мови за програмою відведено чимало тем для ознайомлення з життям і діяльністю українців у Великобританії. Окремий урок у підручнику для 7—8 класів (автори В. Плахотник і Р. Мартинова) присвячено славнозвісному українському чоловічому хорові «Гомін» із Манчестера (Великобританія) під мистецькою орудою його засновника і диригента, почесного члена Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка Ярослава Бабуняка, який народився на Тернопільщині.

Цікаво проводить уроки англійської мови та засідання English Club досвідчений педагог, учителька середньої загальноосвітньої школи № 26 м. Тернополя Ірина Вітольдівна Кіцила. На її запрошення у школі побувала Ярослава Павлів — автор багатьох публікацій про хор «Гомін», просвітянка, активістка товариства «Україна—Світ», секретар Земляцтва вербівчан м. Тернополя, яка вивчає, збирає і систематизує матеріали про «Гомін» для музею родинного села Вербів маестро хору Ярослава Бабуняка. Земляцтво вербівчан Тернополя тісно співпрацює з обласними товариствами «Україна—Світ», «Просвіта» та ін.

...Затамувавши подих, учні уважно слухали на уроках і засіданнях клубу розповіді учительки І. Кіцили і гості Ярослави Павлів про незвичайну долю українців діаспори — колишніх вояків 1-ї УД УНА. Війна розкидала їх по всьому світу. Опинившись на чужині, вони не переставали жити Україною, утверджували свою національну самобутність — утворювали різні організації, мистецькі колективи тощо.

Солов'їна материнська мова, українська пісня, її чарівні звуки і запальний танок були тими чинниками, які утверджували національне обличчя українців у чужому світі. Саме мова, пісня і танок стали на чужині ниточками, з допомогою яких не переривалася єдність патріотів України з батьківською землею. Так з любові до України народилися у 1949 році хор «Гомін» і танцювальний ансамбль «Орлик» у Манчестері — репрезентативні колективи Союзу Українців у Великобританії, лауреати престижних міжнародних фестивалів, учасники багатьох мистецьких заходів українців діаспори в світі.

Учні з цікавістю сприйняли повідомлення про те, що в Україні керівники цих мистецьких славних колективів і Ярослав Бабуняк, і Марія Бабич стали почесними членами Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка, а хор «Гомін» із Манчестера та його диригент Ярослав Бабуняк за мистецьку діяльність на Тернопільщині удостоєні звання лауреатів премії імені братів Богдана і Левка Лепких.

Богдан ГОЛОВИН

Так, мя п! едЯ2авн, ц2вом,я яке мацяоблаЯнеяоб'єднанняяВЯе3к! аф цнЯькогоя2ова! , Я2ваяя«П! оЯвц2а» цменцяГа! аЯаяШевченка,ян, нцяможе малоякаяг! омадЯькаяо! ганцзацця по. вал, 2, Яя.я Уя йогоя лава. я наф лцчЗц2ЯяядвадцяЗяявцЯцмя2, Яячяленцв. ця? ояпо. вально,я2оявя2омЗяч, Ялц дванадця2яЯ2, Яячямолодоцяпа! оЯлц. Аяцеянашаяпе! Ялек2, ва,ямайбЗ2нц бЗдцвн, чцянезалежноцяУк! ацн, .

Неябезяго! доЯ2цяп! ояцеязаяв, в ная п'я2цйязвц2ноф, бо! нцйяконфеф ! енцця йогоя голова,я заЯлЗжен, й п! ацвн, кяна! одноцяоЯвц2, яУк! ацф н, я Богданя Голов, н.я Ная 2е! ена. п! оЯвц2янЯькогоя! З. Зян, малоявве! ф шень:яо! ганцзовЗвал, ЯьякЗ! Я, яяяонф глцйЯькоцямов, ,яп! овод, л, ЯьяЗ! ок, Зк! ацнЯькоцямов, я Зя 2 6фцйя а! 2, ф ле! цйЯькцйяд, вцзцц,яяб, ! ал, ЯяяЗк! ацнф Якомовнцяпцд! Зчн, к, янаяС. цд,яяокф ! емая ЗяДнцп! опе2! овЯькЗ,я Запоф ! цзькЗ,яХа! кцвЯькЗяоблаЯ2ц,яЗяК! , м. У! оч, Я2оявцдзначал, Яьяовцлейнцяй пам'я2нцяда2, :ядоя15Lфцц22яяВолоф д, м, ! аяБа! вцнЯького,я6Lфцц22яяВаф Я, ляяЯ! мЗша,яЗ! оч, н, янайЯ2а! шоц пое2еЯ, яцванн, яБлажкев, ч,яБогдаф наяЛепкого,яцнш, . яв, да2н, . ядцячцв 2оянацциональн, . ята2! цо2цв.

! обо2оя2цЯноятов'язанаявяцЯ2о! ццю ОУНфУПА,яЯцчов, . яЯ2! цльццв,яна ге! оцчн, . яподв, га. яяк, . яв, . ов3ц2ьф Яя,яга! 23ц2ьЯяяян, нцшнцяпоколцння. Ццкав, йяпо. цдянаяп! о? ЗядояЗа! ф ван, ццяздцйЯн, лаяп! оЯвц2янкаяОкф Яаная Заг! айчЗкязяБЗчача.яУяполц зо! ЗяйяекологцчнцяП! облем, ,яякоф номцчнаяп! оЯвц2а,яв, давн, чаяЯп! аф ва.яДоя! ечц,яЯамеянаяма2е! цалц «П! оЯвц2, »яв! оЯп, ямолодцяна3ковцц ОлегяГе! ман,яСвц2ланаяП! , 23ляк, ц! , ная Скочеля Я.я Альмана. я«Бо! ф ? цв? , на»яв, даю2ьяМ, . айлоя Соф . ацьк, йя2оя цго! я Скочеля Я.я Кн, г, п! оя«П! оЯвц23»яв, дал, яБогданяГоф лов, н,я М, . айлоя М, . айлюкя зя Теф ! ебовлц,яАна2олцйяМалев, чявцяЗбаф ! ажа,я Богданя Савокя зя Ден, Яова Козцв Ялкогоя ! айон3.я Газе23 «Жайвц! »я в, даця Бе! ежан Ялька «П! оЯвц2а»,я як Зя очолюця Павло Мако! а.яТ32я2ц,ЯнаяЯпцвп! ацяяцЯнЗц зя! еццональн, мямЗвецмякн, г, ,яцця палф к, мяен23зцаЯ2омяНадццюяВол, нець.

Доб! огоя Яловая3звгадан, . яв, ? е за. ода. яза Ялгов3цяцяп! оЯвц2янка С2ефанцяяБаЯа! абаязя) о! 2кова.

Зе! нам, я пе! едовогоя до Явцд З подцл, л, Ялянаяконфе! енццця Явоцф м, я однодЗмцям, я головая Бе! еф ! обо2оя2цЯноятов'язанаявяцЯ2о! ццю ОУНфУПА,яЯцчов, . яЯ2! цльццв,яна ге! оцчн, . яподв, га. яяк, . яв, . ов3ц2ьф Яя,яга! 23ц2ьЯяяян, нцшнцяпоколцння. Ццкав, йяпо. цдянаяп! о? ЗядояЗа! ф ван, ццяздцйЯн, лаяп! оЯвц2янкаяОкф Яаная Заг! айчЗкязяБЗчача.яУяполц зо! ЗяйяекологцчнцяП! облем, ,яякоф номцчнаяп! оЯвц2а,яв, давн, чаяЯп! аф ва.яДоя! ечц,яЯамеянаяма2е! цалц «П! оЯвц2, »яв! оЯп, ямолодцяна3ковцц ОлегяГе! ман,яСвц2ланаяП! , 23ляк, ц! , ная Скочеля Я.я Альмана. я«Бо! ф ? цв? , на»яв, даю2ьяМ, . айлоя Соф . ацьк, йя2оя цго! я Скочеля Я.я Кн, г, п! оя«П! оЯвц23»яв, дал, яБогданяГоф лов, н,я М, . айлоя М, . айлюкя зя Теф ! ебовлц,яАна2олцйяМалев, чявцяЗбаф ! ажа,я Богданя Савокя зя Ден, Яова Козцв Ялкогоя ! айон3.я Газе23 «Жайвц! »я в, даця Бе! ежан Ялька «П! оЯвц2а»,я як Зя очолюця Павло Мако! а.яТ32я2ц,ЯнаяЯпцвп! ацяяцЯнЗц зя! еццональн, мямЗвецмякн, г, ,яцця палф к, мяен23зцаЯ2омяНадццюяВол, нець.

Доб! огоя Яловая3звгадан, . яв, ? е за. ода. яза Ялгов3цяцяп! оЯвц2янка С2ефанцяяБаЯа! абаязя) о! 2кова.

Зе! нам, я пе! едовогоя до Явцд З подцл, л, Ялянаяконфе! енццця Явоцф м, я однодЗмцям, я головая Бе! еф кЗль23! н, . яцнноЯ2ейнаяба2ькцв? , ф нЗя2оявц! ая вяцд, нЗя. ! , Я2, янЯькЗ це! квЗ.

В, кл, кацязд, вЗвання,я? оявяТеф ! ебовлця , 2! цяжд! Ззц»япе! едпла2, ф л, ядляябцблцо2ек, ябезпла2ноя газеф 23якТова! , ш»яцяжЗ! наляКоммЗн, Я2 Ук! а, ны».

Ва! 2ея на Ялцд Звання я 2е,я? оя в Бцлцйяяцнцца2, в, ян23зцаЯ2цвяПф Явц2, »язап! ацювалаяпека! ня,яяка го23ця! цзноманц2нцяв, ! об, ядляяцяжф по2! еб.

Бага2ояко! , Ян, . яЯп! авяная! аф . ЗнкЗя2е! нопцльЯьк, . ямцЯьк, . яп! оф Явц2ян,явцяЯп! аведл, воюяоб! азою заяв, лая головая оЯе! едкЗяДа! ка) Зба2а.яБояц. яне яб Зло яв цдзначено Зяввц2нцйядоповцдц.яАяцея—я! ейд, ф пе! евц! к, язядо2! , манняя«Закон З п! оямов, »явяап2ека. ,ябцблцо2ека. , наяпцдп! , цмЯ2ва. ,яопцкаябезп! , ф 23льн, . я дц2ей,я шефЯ2воя над вцйЯьков, м, янаЯ2, нам, яцнея2цльк, Те! нополя,яаяйяМ, колацва,я) о! ф номо! ЯькогояФло23.яЗе! ноядоб! а вяЯе! ця. я! оЯ2я2ьяп! оЯвц2ян, я Яеф ! еднц. яшкцляцяв,я9,я19я3к! ацнЯькоц цмназцця,менцяцванаяФ! анка,я2е. нцчф ногояколеджЗ,яв, ? огоя п! офеЯцйнофф 2е. нцчногоя Зч, л, ? аяця4.

ВІД ЗЛОТЛІННЯ — ДО ПРОЗРІННЯ

Дояц, . яв, . овн, . яза. одцвянайф бцльшеяп! , лЗчал, Яяяголовая ГЗЯяф 2, нЯькогоя! айонногоя оЯе! едкЗ ВаЯ, льяГо! бова2, й,яд, ! ек2о! яДеф н, ЯцвЯькогоя к! ацзнавчогоя мЗзею БогданяС, вак,ябе! ежанЯькцяк Зльф2ф а! мцйцц.

Вцд! одженоя о! , я«П! оЯвц2, »яЗ Яела. яБцла,яТовЯ2олЗгяяТе! нопцльЯьф когоя! айонЗ.яО2! , мавязвання я наф ! одногоя. о! я Зя Бе! ежана. ,я як, м ке! Зцяз, новцйяГоловацьк, й.яМаю2ь вел, кЗяпопЗля! нцЯ2ья о! , Я2, яКоп, ф ч, нець,яякцял, шеязаядвая оЯ2аннц ! ок, я поЯ2ав, л, яп'я2деЯя2яЯцмяконф це! 2цв.

Безлччяко! , Ян, . яЯп! авяйяная! аф . ЗнкЗя2е! ебовлянЯьк, . яп! оЯвц2ян, зок! емаяЗяпе! в, нн, . яоЯе! едка. яЯцл Гле? ева,яЛаЯ2цвцц,яЯел, ? аяС2! ЗЯцв...

УЯяя ма Яовофв, . овная! обо2а побЗдованая наяБазця педагогцчного цямед, чногоя Зч, л, ? я2ая цмназцця З) о! 2ковц.

ЗаЯлЗжен, мя ав2о! , 2е2омя не л, шеявяНадзб! ЗчанЯькомЗяк! ац,яа йявяЗяцйяУк! ацнцяко! , Я23ц2ьЯяяКоф лодаяП! оЯвц2а».яП! оя,цяцяцяльнцЯ2ь, ! озвцйя2алан2цвя! озповцвяголова Пе2! оя Ш, мкцв.яЦеяцявцд! одженя об! ядов, . я кЗль2цв,я лц2е! а23! ноф м, Я2ецькцява. од, ,явцдзначення пафм'я2н, . яда2,янацциональнофта2! цоф 2, чнаяпошЗковаяцяльнцЯ2ь.яУяяця жанЯькоцяк П! оЯвц2, »я ПавлояМокоф ! а,я головая БЗчацькоця «Молодоц 2, нЯькогоя ! айонногоя оЯе! едкЗ ВаЯ, льяГо! бова2, й,яд, ! ек2о! яДеф н, ЯцвЯькогоя к! ацзнавчогоя мЗзею БогданяС, вак,ябе! ежанЯькцяк Зльф2ф а! мцйцц.

Вцд! одженоя о! , я«П! оЯвц2, »яЗ Яела. яБцла,яТовЯ2олЗгяяТе! нопцльЯьф когоя! айонЗ.яО2! , мавязвання я наф ! одногоя. о! я Зя Бе! ежана. ,я як, м ке! Зцяз, новцйяГоловацьк, й.яМаю2ь вел, кЗяпопЗля! нцЯ2ья о! , Я2, яКоп, ф ч, нець,яякцял, шеязаядвая оЯ2аннц ! ок, я поЯ2ав, л, яп'я2деЯя2яЯцмяконф це! 2цв.

Безлччяко! , Ян, . яЯп! авяйяная! аф . ЗнкЗя2е! ебовлянЯьк, . яп! оЯвц2ян, зок! емаяЗяпе! в, нн, . яоЯе! едка. яЯцл Гле? ева,яЛаЯ2цвцц,яЯел, ? аяС2! ЗЯцв...

УЯяя ма Яовофв, . овная! обо2а побЗдованая наяБазця педагогцчного цямед, чногоя Зч, л, ? я2ая цмназцця З) о! 2ковц.

ЗаЯлЗжен, мя ав2о! , 2е2омя не л, шеявяНадзб! ЗчанЯькомЗяк! ац,яа йявяЗяцйяУк! ацнцяко! , Я23ц2ьЯяяКоф лодаяП! оЯвц2а».яП! оя,цяцяцяльнцЯ2ь, ! озвцйя2алан2цвя! озповцвяголова Пе2! оя Ш, мкцв.яЦеяцявцд! одженя об! ядов, . я кЗль2цв,я лц2е! а23! ноф м, Я2ецькцява. од, ,явцдзначення пафм'я2н, . яда2,янацциональнофта2! цоф 2, чнаяпошЗковаяцяльнцЯ2ь.яУяяця

П! омовецьяв, Ялов, лая! ядяк! , ф 2, чн, . яза Зваженьяная ад! еЯЗяБогф даная Голов, на.я Ная моюя дЗмкЗ, вон, япе! ебцльшенц.яАядеяжябЗло п! авлцння,яномЗявонояж, лоя,цяцяло вцЯцмя! окцвябезяввц23япе! едяЯвоцм ак2, вом?..яПе! елцкявап, 2аньяможф наябяп! одовж, 2, .

УчаЯн, к, яявц2ноф, бо! ноцяконф фе! енццця п! , йнял, явцдповцдн3я! еф золюццю,яяве! ненняяяпцд2! , мкЗ З! ядЗяВцк2о! аяЮ? енкая2аянацциоф нальнофта2! цо2, чн, . яЯ, ляя? одояц. об'єднання,яоб! ал, яделега2,цвяна ВЯе3к! ацнЯьк, йяв'єздяп! оЯвц2ян.

Зя2! ьо. яаль2е! на2, вн, . яканд, ф да23! я головоюя обла Яногоя об'ф єднанняя Това! , Я2вая «П! оЯвц2а» бцльшцЯ2оя голоЯцвяоб! аноя Пе2! а Ш, мкцва.яЗаяДа! цюя) Зба23яп! огоф лоЯЗвалоя двая делега2, .я Богдан Голов, ня знявя Явоюя канд, да23! З наяко! , Я2яновооб! аногояке! цвф н, каязяме2оюяомолодженняяп! оф Явц2ян Яьк, . ялав.яЗа2еяЯ2авяпочеЯф н, мяголовоюяк П! оЯвц2, ».яОб! ано 2акожякон2! ольнофевцзцйнЗяцнЯпекф ццю,япопе! еднцялав, яякоця! озпаф л, Яь.

О2же,яцянадцяяная пожвавлення п! оЯвц2янЯькогоя! З. ЗяяяТе! нопцллц.

Микола НИКОЛИН,
член Національної спілки журналістів України

ПАМ'ЯТНА ПОДІЯ В ЖИТТІ ТЕРНОПОЛЯ

У літопис Тернополя вписано ще одну чудову сторінку, що стала яскравою подією в духовному житті Тернопільсько-Зборівської єпархії. Тут відбулося освячення новозбудованої греко-католицької церкви св. Архістратига Михаїла, яке провів ієрарх Михаїл Сабрига. Він освятив уведення віруючих у храм, храмовий престол та відслужив архієрейську літургію.

Сім років тому розпочалася копітка праця над зведенням храму Божого. Красивий, величний храм розрахований на 2800 місць, із двома ярусами для хорів. У день освячення він не вмістив усіх парафіян, гостей та бажаючих узяти участь у цій події.

Радість парафіян розділили представники влади на чолі з міським головою Анатолієм Кучеренком.

Храм Божий Архістратига Михаїла п'ятдесятиметрової висоти, що здіймається до небес своїми сяючими банями, — витвір розуму і серця архітектора Степана Дзюбинського, головного конструктора Юзефа Зімельса, плід невтомної праці виконробів Богдана Яремчука і Володимира Пострільного, результат праці мозолястих рук багатьох будівельників.

День освячення храму збігся з 60-літнім ювілеєм Михаїла Сабриги. Ієрарх приймав квіти з нагоди дня народження та довголітньої праці на Христовій ниві, щирі вітання і теплі побажання. П'ять годин тривали священнодійства, але ніхто не відчував утоми.

Інф.

Отець Ярослав Онищук у день освячення храму зустрічає і вітає з Собором єпископа ординарія Михаїла Сабригу

ВІСТІ З ЧЕРНІГІВЩИНИ

«Просвіту» очолив лікар

Новим головою Чернігівської міської організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка обрано заслуженого лікаря України Сергія Богдана. Тривалий час він очолював обласний пологовий будинок і допоміг появі на світ тисячам чернігівців. Сергій Ілліч — автор двох пісень (слова і музика), зареєстрованих відповідно до норм авторського права. Родом С. Богдан з села Мала Кошелівка, що під Ніжином, і з перших кроків відновлення «Просвіти» її активний діяч.

По селищному радіо

часто виступають активісти «Просвіти» в с. Понорниці Коропського району. Осередок з п'ятнадцяти осіб очолює учителька Лідія Гордієнко. Живучи в селі, маючи сім'ю і роботу, вона не минає своєю увагою жодної столичної книжкової новинки. Ото просвітянка!

Сергій Павленко

36 — серйозна цифра

Саме стільки чисел журналу «Сіверський літопис» уже вийшло в Чернігові. Редагує його член правління обласної «Просвіти» заслужений журналіст України Сергій Павленко, а засновник — обласне Товариство. Журнал виходить кожні два місяці і рішенням ВАКу публікації в ньому зараховуються для захисту дисертацій. Про що ж веде мову останнє число? Тут опубліковано дослідження київського автора Романа Коваля про отамана Галаку, який діяв на Півночі Чернігівщини проти більшовиків. Постаті Іллі Шрага, родини Шишацьких, Олександра Русова, Миколи Гоголя аналізуються дослідниками з Ніжина, Чернігова, Києва. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого собору подав до друку постійний автор журналу о. Юрій Мицик. Великий у журналі й розділ економіки.

«Цей журнал, — говорить голова обласного товариства «Просвіта» Василь Чепурний, — є, зокрема, доказом того, що сьогоднішня «Просвіта» — не самодіяльність, любительство чи зітхання за кимось, хто приїде і зробить. Це — серйозна робота, яку достойно маємо звершити ми. І сьогодні, а не завтра».

Рудківські жінки з французами танцювали

Це сталося під час колядувань ансамблю з села Рудка Чернігівського району (керівник — член «Просвіти» Надія Галковська) у просвітянській мистецькій галереї «Круті сходи». Французи — члени Асоціації культурних зв'язків були захоплені автентичними народними звичаями, як і роботою майстрів Ніни Олішкевич (писанки), Миколи Жогалка і Андрія Петренка (різьба по дереву).

Василь Чепурний в перерві конференції зі своїми колегами

13 січня 2001 року в приміщенні музею Михайла Коцюбинського, батька Чернігівської «Просвіти», відбулася обласна звітно-виборна конференція, яка заслухала звіт голови правління письменника Василя Чепурного. Варто сказати про те, що в роботі чернігівців склалися свої традиції, про які буде цікаво знати просвітянам України: це і випуск газет «Просвіта», «Біла хата», участь у творенні видання «Сіверщина», друк книжок, широка акція «Книга-поштою», найширше залучення до просвітянської роботи сільської та міської інтелігенції, духовенства, письменників та художників краю. Про все це ми розповімо у спеціальному з'їздівському числі «Слова Просвіти». А нині щиро вітаємо Василя Чепурного, просвітянина високого покликання, з переобранням головою Чернігівської «Просвіти».

Члени правління обласного Товариства «Просвіта» Микола Федунець (голова обласної організації НСПУ) та Віталій Нечитайло (професор Кам'янець-Подільського педагогічного університету) вручають премію імені Володимира Булаєнка поету Миколі Мачківському

БАЧИТИ ПЕРЕД СОБОЮ СВІТЛО

Т! ад, цц:ян ашоцяемлцямаю2ьял, ф бокеянацональнеяко! цння...яМац 2акеяко! цнняяцяп! оЯвц2нЯькаян, ва. Наяжаль,яЯьогоднцшнцяж, 22яянаше п! о. од, 2ьяЗянеп! оЯ2, . яекономцчф н, . яцяполц2, чн, . якол:цця. яцяово! , 2, п! оях! аЯЗядовод, 2ьЯя,яаналцзЗюч, Я, 2Зацц:ю,явяякцйяоп, н, лаЯяянаша де! жава.

Хоч3я наголоЯ, 2, я ная 2ом3,я? о Явоюя! обо23ям, яб3д3цмояЯамеяна доЯвцдцяпопе! едн, кцв.яУя2 авнцяцьоф гоя! ок3яПодцльЯькцйяк«П! оЯвц2,»яв, ф повнюц2ьЯяя 95я! окцв.я 4я 2 авня 19Цбя! ок3яофцццйноя б3вяза2ве! ф джен, йяС2а232я«П! оЯвц2, ».яПе! ш, ф м, я ак2, вцЯ2ам, я 2одця б3л, ялцка! КоЯ2ьяСол3. а,яп, Яьменн, кяК, ! , ло С2, ! анкев, ч,я за Я23пн, кя голов, Се! цйяцван, цьк, йя2аяцннщц.

Уянелегк, . я3мова. янашцяпопеф ! едн, к, ябо! ол, Яяявяянезалежнц Я2ь. Ак2, вцЯ2ВаЯ, льяЗбо! овецьяп, Яав: «Закл, каюя2ова! , Я2воя«П! оЯвц2а» зя! оз3момяЯ2ав, 2, Яяядоя Явогоядцла. Т! ебаяб3д, 2, я! оз3мяпюдЯьк, йяцядаф ва2, яЯвц2по».яцнш, йячленя3п! ав, А! кадцйяЖ, во2кояпе! едавянамя3 Япадокя2ак3ядЗмк3:я«П! оЯвц2а»я— 2оя,я2еяЯонечкоя Яне,я? ояк! цзья маф ! , я3Я2,яЯ3чаЯногояж, 22яяЯвц2, 2ьяц Яяц,ЯяВоцмяп! омцннямя! озганяцяЯ32,инь ночц».

Об! азноя мовлено.я Словая акф 23альнця йя Яьогоднц.я Додамо,я? о пе! ш, йяголовая«П! оЯвц2, »ялцка! КоЯ2ьяГ! , го! ов, чяСол3. аяб3вязаф . , Ян, комявнедолен, . ,яцн2елцген2ом зявел, коцялц2е! , .яВцнядоЯконало володцвя 3к! ацнЯькоюя мовою, пцд2! , м3завя3к! ацнЯьк3яп! еЯ3,я3кф ! ацнЯькеяЯлово.яцявяцеяйогояшан3ф вал, яцвгеня) , каленко,яЛеЯяяУк! аф цнка,яМ, . айлоя Коцюб, нЯьк, й,яВоф лод, м, ! я Самцйленко,я Людм, ла С2а! , цькаф е! ня. цвЯька.

Нелегкоя довод, лоЯяя подцльф Яьк, мяп! оЯвц2намя3я! ок, яД! 3гоц Явц2овоцявцйн, .я3аяЯвцдченнямяп, Яьф менн, ка,я команд, ! ая па! 2, занЯьф когоя3'цднанняяК3зьм, яГ! , ба,яфаф ш, Я2, яп! оЯвц2нянеялюб, л, я—яц. ! оз Я2 цлювал, янаямцЯцц.яцяяЯеф2ак, 3я подвцйн, . яле? а2а. я п! оЯвц2ян, неЯл, яЯвоцяЯвц2поя людям.я Газе2нц п3блцкацццяЯ2, . янаЯцвяЯвцдча2ьяп! о дцяльнцЯ2ьяС2а! окоЯ2ян2, нцвЯького оЯе! едк3,я Кам'янецького я2аяцнш, . .

ПодцльЯьк, йяп! оЯвц2ян, н,ям, Я2ец2ф вознавецьяВолод, м, ! я Сцч, нЯьк, й 3я газе2цяя«Нашцяднц»яоп3блцкЗвав нек! ологяп! оя! еп! еЯованого я он3ф кая М, . айлая С2а! , цького я—я Я! оф Ялавая С2ешенка.я Вцняповцдомляв: «П! , йшлая Я3мная звцЯ2кая п! о Яме! 2ьянаяваЯланнц,яяС, бц! 3,ямоф лодого,яалеяза Ял3женого я на я3к! аф цнЯькомЗякЗль23! ном3яполцяЯ! оЯлаф вая С2ешенка.

Я! оЯлавя С2ешенкоя б3вя п! , ф Я2! аЯн, мязб, ! ачемя3к! ацнЯького екЯлцб! , Я3,яодн, мяцзяпе! ш, . яяб, ф ! ачцвяцядоЯлцдн, кцвя3к! ацнЯьк, . яв, ф давн, ч, . я знакцв.я Уя 193Ц—1932 ! ока. я Я.я С2ешенкояп! , Явя2, вябаф га2оя п! ацц:яв, даннюямон3мен2альф ногоявбц! н, каяп! оя Ю! цяя На! б32а; 1932я! ок3я кн, жкая б3лая майже в, д! 3к3вана,яалеяццяв, п3Якязабоф ! он, л, ,яаяв, д! 3к3ванцяа! к3щцявн, ф ? енц.я Пцдяна Явцдомоцянапцнк, я на я Яц. 3к! ацнЯьк, . я к3ль23! н, . яп! ацц:вн, кцв Я! оЯлавая С2ешенкая вЯланоя 1937 ! ок3ядоя Сама! , ,яаяпцзнцшея—яна С, бц! ,ядеявцняпоме! я незадовгояпеф ! едяпоча2комянцмецькофмоЯковЯьф коцявцйн, »я(Нашцяднц.я—я 1942.я— ця 2.я —я С.я 14).

цяца! Яьк, йя3! яд,яцябцльшов, цька Я, Я2емаяоднаковоянега2, вноя Я2аф в, л, Яяядоя нашоцядцяльноЯ2ц.я3беф ! егл, Яяя газе2, я2, . ядалек, . я на Яцв,я3 як, . я п! оЯоч3ц2ьЯяя ! цзноманц2на цнфо! мацця.

Кцлькая ш2! , . цвяя ! онцк, :

ПодцльЯькая«П! оЯвц2а»яоде! жаф лаядозвцлянаявцдк! , 22яя3ям.я Жванцц бцблцо2ек, ф, 2альнця(Рада.я—я 19Ц7.я— 7яквц2ня).

Загальнця збо! , я «П! оЯвц2, » вцдб3л, Яяя 13ябе! езняя 191Ця! ок3. 3аЯп3. аноя вц2ап! оядцяльнцЯ2ьЯ3ямцЯ2ц ця Яелц,я п! оя пе! едпла23я газе2 «Рада»,я«Дцло»,я«Г! омадЯьк, йягоф лоЯ»,я«ЕкономцЯ2»я2аяцнщця(Радая— 191Цця—я1я2! авня).

Майжея2! , ямцЯяцця пцдяна Яяца! Яьф коця еакцццяп! ацювалаяпцквцдацйф наякомцЯцяя3яК, цвц,я2об2оявя16я2! авф няядоя23яЯе! пняя191Ця! ок3.яП! оф 2окол, я пе! еданоя К, цвЯькомЗя г3ф бе! на2о! 3я(Рада.я—я191Цця—я1Ц ве! еЯня).яПцЯляяцьогояп! оЯвц2ян, зб, ! ал, Яяявя3к! ацнЯькомЗя кл3бц «Род, на».

Однак,яяк? ояповЯюд, яоЯе! едф к, я«П! оЯвц2, »язак! , вал, ,я2оязавф дяк, яК.я Сол3ЯцяяяПодцллцяп! оЯвц2яф н, яп! одовж3вал, яЯвоюя! обо23.

Бцльшеянеявдава2, м3Яьядояц Яф

Голова Хмельницької обласної «Просвіти» Віталій Мацько з молодими просвітянами Хмельницької школи № 15

жадмцнцЯ2 ацццяЗп! авлцнняяфцнанЯцв ! озглянЗлояВашяп, Я2яп! оянадання фцнанЯовоцядопомог, я2ова! , Я2вЗ длояп! оведенняя! ядЗяза. одцвяцяпоф вцдомляц,я? оя п! оведенняяза. одцв Вамянеоб. цдноя3згоджЗва2, язя3пф ! авлцннямякЗль23! , я2аяоЯвц2, ,яякц планЗю2ья2акцяв, да2к, яв ямежа. яваф гальн, . яаЯ, гнЗвань».

ЗаЯ23пн, кяначальн, ка

В.яЗозЗля

1ябе! езняя1999я! .

ця 28/282;я234

ПцЯляяцьогоядокЗмен2аяа! гЗменф 2, яв, че! панц.яХочявнаю,я? оя,нш, м г! омадЯьк, мяо! ганцзацяямяоблаЯф ная! адаядопомагацябезяподцбн, . повчань.

П! оЯвц2ян, яцябезякош2,вяп! ацюф ю2яняяг! омадЯьк, . я заЯада. ,яне покладаюч, я! Зк.

УяЯелцяМ, . айлцвця. яЯ! мол, нецьф когоя! айонЗям, яп! овел, ялц2е! аф 23! нофм, Я2ецькеяЯвя2оядоя1ЦЦф цччя З! од, няп, Яьменн, каяКоЯ2яГо! дцднф ка.яУяЯ2,на. яХмельн, цькогояеконоф мцчногоя2е. нцкЗмЗяп! овел, яЯвя2оЯкф ! ацнЯькоцямов, я«Пе! едаймояноф ? адкамянашяЯка! бя—я! цднЗямовЗ». Дояовцлеюя Лцн, яКоЯ2енкоя3я) емеф ! цвця. яп! ойшлояЯвя2оякНашцянЗ! аф цвн, »,я вя облаЯн, . я бцблцо2ека. (юнацькцйяцяядляядо! оЯл, .)я—яЯвя2о Зк! ацнЯькоцякн, г, .

Конфе! енццяная! цзнЗя2ема2, кЗ вцдбЗл, ЯьяЗяХмельн, цькомЗ,яКам'ф янццфПодцльЯькомЗ,яШепе2,вцц,яС2аф ! окоЯ2ян2, новц,я) еме! цвця. .яП! оф Явц2ян, яб! ал, яЗчаЯ2ьяЗямцжна! одф н, . я2аявЯе3к! ацнЯьк, . яна3ков, . яконф фе! енцця. .

МенцядовелоЯяяв, Я23па2, яв ятекф ццям, ямайжеявя3Яц. я! айонн, . яцен2ф ! а. .я Не? одавноя б! авя 3чаЯ2ьяЗ вцдк! , 22,цяшкцльногоямЗзеюяЗяС2аф ! окоЯ2ян2, новц,я в, Я23пав я Зя Шеф пе2,вЯькцйяшколцяцяЗ.я) лен, яп! авф лцнняяПе2! оямАлцуш,яМ, колаяФеф дЗнець,яВц2алцйяНеч, 2айло,яВаЯ, ль К! авчЗкяная Явоцм Зя! а. ЗнкЗя2акож маю2ьяч, малояв, Я23пцвяпе! едянаф Яеленнямяоблая2ц.

П! оведеноя пе! евц! кЗя до2! , ф манняямовногоя! еж, мЗявянавчальф н, . яваклада. ,явок! емаяТе. нологцччф номЗяЗнцве! Я, 2е2,цяПодцлляйяцяЯ2, ф 232,цяекономцк, я2аяпцдп! , цмн, ц2ва. Ок! емцянедолцк, яц,яалеявон, яЯ322,цф вогоявпл, вЗянаязагальнЗяка! 2, нЗ неямаю2ь.

П! оЯвц2ян, я ВаЯ, льяК! авчЗк, Вц2алцйя Мацько,я Пе2! оя Малцуш, цвгенцяяСо. ацька,яНадцяяПе2льоф вана,яАна2олцйяНенцнЯьк, й,яМ, ф колая Маге! а,я Ана2олцйя Сва! , ф чевЯьк, йянаЯ2ояв, Я23паю2ьяЗяп! еЯц, поя! адцо,яная2елебаченнц,яп! опаф гЗюч, я! цднеяЯлово,я2! ад, ццуяйявв, ф чацяЗк! ацнЯькогояна! одЗ.

Уя2! авнця2ЦЦЦф! окЗяХмельн, чф ч, наяп! , ймалаяоЯ2ейяцяв Яцццяукф ! ацн, ,янавц2ьяоЯ2ейяцзфаяко! дон3, якцяп! , ц. ал, янаяя? о! ццнеямцжна! одф неяШевченкцвЯькеяЯвя2о.яУяКам'янццф ПодцльЯькомЗявцдк! , 2ояпам'я2н, к Кобза! евця(ЯкЗльп2о! я—янашямоф лод, йя земляк, я я. Здожн, кя Богдан МазЗ!).яУяц, . яза. ода. я найак2, вф нцшЗяЗчаЯ2ьяб! ал, яп! оЯвц2ян, .яДо ! ечц,якош2, ядляяпобЗдов, ямонЗменф 2аяЗяКам'янццфПодцльЯькомЗя? еяЗ 199Цф! ооцяпочал, язб, ! а2, яЯаме член, якП! оЯвц2, ».

П! , цмно,я? оя Зя Волоч, ЯькЗяц Шепе2,вццяп! оЯвц2ян, яцдЗ2! , мЗю2ь бЗдцвн, ц2воя ! амцвяУПЦяКП.яАяоЯь вцдя! емон23яце! кв, явладаяЯамоф ЗЯЗнЗлаЯя.яРазомязя2, м,яная2е! , ф 2о! цяцьогоя2аяцнш, . я! айцен2! цв це! кв, яМоЯковЯькогоя па2! ца! . а23 ця! , мофка2ол, цькаяЯ2оя2ь,якяп, Яанф к, .

М, янеяп! , п, няцмояЯ2еж, 2, яза ! елцгцйноюяЯ, 23ацццюявяоблаЯ2ц.яА

Вишивки на полотні демонструють просвітяни школи № 7 м. Старокостянтинова

вонаянаЯьогоднця2ака:яЯ2аномяна 1яЯцчняя2ЦЦЦя окЗяццця2ЦЦ елцгцйн, . це! ковяця1299я! елцгцйн, . я! омад. НаяХмельн, чч, нцяця459янедцльн, . шкцл,я749я г! омадя УПЦя МП,я99 г! омадя УПЦя КП,я61я г! омада УАПЦ.яАя? ея24яя—я! омад, я! , моф ка2ол, цькц,я16я—я! екофка2ол, цькц, 131я—яце! квяцвангельЯьк, . я ! , Яф 2, янфбап2, Я2цв,я46я—я Яоюзявц! , цвангельЯькоц,я37я! омадя—яадвенф 2, Я2, яЯьомогоядня.яМ, яЯ2ав, моЯь доявц! Зюч, . я! цзн, . яконфеЯцйя2олеф ! ан2но.яОднакянеязабЗвацмо,я? о Ук! ацнаяцяп! авоЯлавноюяде! жаф вою.яЯкб, явцдбЗлоЯяяоб'цднанняяпцд омофо! омя УПЦя КП,я2оя МоЯква дЗжеябага2ояв2! а2, лаябяЗяфцнанф Яовом3ялланц.яО2же,ям, ямацмоя п! оф блемЗяцямовноц,яцядЗ. овноцяякЯпанЯцц. Скаж3,я? оявцдЯвя? ен, кцвяоб'цднанф няя малоя залеж, 2ь.я Ая в Яея —я вцд нашоцяЯвцдомоЯ2ц,явцдяЯвцдомоЯ2ц, людей,янашоцяявям, яп! опаганд, . УяЯелцяпюд, янея! озЗмцю2ь,я? оя,. нц г! ошцяцдЗ2ьяняпцд2! , мкЗяМоЯковЯьф когоя па2! ца! . а23.я ця Яп! ацьов3ц люмпенЯькеяга Яло:я«Якая! цзн, ця, Богяод, н».яАяякб, явц! Зючця3Яцяц! Зжф ноя пе! ейшл, яп цдяомофо! яУПЦяКП, 2ояйяпоп, яп цшл, ябяаян, м, :ябояного ва! 2, йяпаЯ23. я безяо2а! , .яцявяцьоф мЗя планця2! ебаяяеЯ2, я делцка2нЗ ! оз'яЯнювальнЗя! обо23.

Цея! обо2аянеяодногоядня.яВона йя. в, люцяП! ез, ден2аянашоцяде! ф жав, ,як, йяпоц. авяная) е! нцгцв? , нЗ Зя Явоця Яелоя зя п! едЯ2оя2елем УПЦя МПя Волод, м, ! омя(наш, м землякомяВцк2о! омяСабоданом)яц, Яказав,я? оя п! агнеяоб'цднанняп! аф воЯлавн, . .я М, колая Гна2ок,я наф ! одн, йяа! 2, Я2яУк! ацн, ,явяцн2е! в'ю газе2,якТ! Зд»якаже,я? оянавчац2ьЯя вяцЗ. овнцйяЯемцна! цця(МоЯква)я(пеф ! ед! Зкя«ПодцльЯькцявцЯ2ц»).

Зв, чайно,я? оя в Яц. я доб! , . Яп! авянеяпе! е! а. Зва2, .яОЯобл, ф воя Я2а! анноя п! ацюю2ьямолодц п! оЯвц2ян, я) еме! овецькогоя! айоф нЗ,яКам'янецьфПодцльЯькогояпедЗнцф ве! Я, 2е23,яХмельн, цькогояекономцчф ногоя2е. нцкЗмЗ.яАямолодцяп! оЯвц2яф н, яХмельн, цькогоя,нЯ2, 2323яеконоф мцк, я2аяпцдп! , цмн, ц2ваяОлекЯанд! До! о? Зк,яВолод, м, ! яКашнцков, ч, цго! яШкапцйя18ял, Я2опадая2ЦЦЦ ! окЗяб! ал, яЗчаЯ2ьяЗяз'цздцяЗк! ацф нЯькоцямолодцязая! екомендацццю облаЯногоя2ова! , Я2ваяк«П! оЯвц2а». ЗяК, цвяявон, я п! , везл, я ч, мало в! ажень,яаяголовнея—ябачення,яяк далцяябЗдЗва2, янашЗяк! ацнЗ.

П! ояв, данняягово! , 2, янеяябЗдЗ. УЯцянашцяв, данняяв, ябач, 2еянаяв, ф Я2авцц.яП! , цмно,я? ояЯе! едянаЯяц ве2е! ан,я88фц2нняякам'янчанкая— Тама! аяАнд! ццвнаяС, Я,яякаям, нЗф логоя! окЗяЯп! омоглаЯяяв, пЗЯ2, 2, д! Зг, йя2омязбц! н, каяфолькло! н, . п! ацьяП! езен2ацяяцццякн, г, явцдбЗф валаЯяя Зя Я2,на. я Кам'янецьфПоф дцльЯькогоя педагогцчногоя3нцве! Я, ф 2е23.я) еЯ2ьяцяяЯлавяя2ак, мяподв, жф н, камфп! оЯвц2янам.яАк2, вноя2акож п! ацюю2ьяп! оЯвц2ян, яШепе2,вк, (головая Гал, ная ОЯ2! овЯька),я) еф ме! овечч, н, я(Ма! цяяКЗнд, Я),яцзяф Ялав? , н, я(ВаЯ, льяК! авчЗк),яХмельф н, цькогоя(М, колаяФедЗнець,яПе2ф ! ояМалцуш,яАна2олцйяСва! , чевЯьф к, йя2аяцншц),яТе. нологцчногоя3нцве! ф Я, 2е23яПодцлляя(Ан2онцнаяГ! , цева).

Разомяя2, м,янамя2! ебаяЗпо! ядф кЗва2, яфцкЯованеячленЯ2во.яСлцд навеЯ2, яп о! ядокяяоблцком.яЗавеф Я2, я Яп, Яок.я Хайя Зя ньомЗя бЗдЗ2ь Яп! авжнцяпобо! н, к, янезалежноц Ук! ацн, .яНе. ай,янап! , клад,я1Ц— 15яноловцкянап, ш32ьяваяв, .яЗян, м, ва! 2оябЗдеяеЯ2, я! обо23.яЕн23зцаф Я2, фп! оЯвц2ян, ,яаябалаЯ23янамяне 2! еба.яНеяобманюймояЯамцяЯебе. СьогоднцяянеЯкцвяцяяякогоянеяможф наявцб! а2, .яУяце! квЗянеЯ32ь,ябцдноф мЗявяшапкЗяк, даю2ь,яаяЯамцяЯобцяне можЗ2ьядопомог2, .яАяякб, якожен п! оЯвц2ян, няоблаЯ2,я азяная цкявдав однЗяг! , внюяяеЯкцвя—яцеяЯклало бя2, Яячзяг! , вень.яцяццякош2, яЯьоф годнцянея2! ебаябЗлоябяп! оЯ, 2, яЗ ВЯеЗк! ацнЯькогоя2ова! , Я2ваяк«П! оф Явц2а».

Сьогоднцяп! , цмноявцдзнач, 2, ,я? о п! цзв, ? еячленаяоблаЯногояп! авф лцння,яголов, яоблаЯноцяо! ганцзацця НСПУяМ, кол, яФедЗнцяцяЗяЯп, ЯкЗ канд, да23! ,якцяЗвцйдЗ2ьяЗяЗоло23 кн, гЗяУк! ацн, яная чеЯ2ьяЦф ццчя п! оголошенняянезалежноЯ2,янашоц де! жав, .яВважаю,я? оя п! авлцння п! ацювалоя задовцльно.я) , мало з! об, л, ,яч, малояЯп! авя? еяпопеф ! ед3.я8Цф ццчяяЗк! ацнЯькогоя пое2а Ге! аЯяяСоколенкаЗябе! езнцяцього ! окЗяпланЗцмояявцдЯвя2кЗва2, яяЯого ! цднномЗяЯелцяМ, . ляяцзяЯлавЯького ! айонЗ.яЦейяпое2я п! , заб32, й,яд! Зф кЗвавЯяяЗяпе! цод, чнцйяп! еЯцяпцдяяЯ Д! ЗгоцяЯвц2овоцяявцйн, ,явнавЯяявяУлаф ЯомяСамчЗком,яЛеонцдомяПол2аф вою,яПе2! омяРо2ачемя—яп, Я23вавф Яяяязян, м, .яЗаг, нЗвяпое2яЗяЯцчнц 1945я! окЗянаяф! он2а. явцйн, .яОбф лаЯная«П! оЯвц2а»яплан3цяв, д! ЗкЗф ва2, якн, гЗявц! шцвяцяЯпогадцвяп! о пое2аф ц! , каяГ.яц.яСоколенка.

П! оведемояЗябе! езнцяоблаЯнЗ на! адЗявч, 2елцвЗк! ацнЯькоцямов, .

Доя1ЦЦф ццчяяп, Яьменн, каяСав, Божкая п! оведемоя лц2е! а23! н, й вечц! ;ядоя1ЦЦф ццчяявоякаяа! мцц УНР,я пое2еЯ, я«п! азькоця школ, » ГалцяМазЗ! енкоя3я! Здцця2ЦЦ1я! оф кЗя—яна3ковофя! ак2, чнЗяконфе! енф ццюявяКам'янецьфПодцльЯькомЗяпеф дЗнцве! Я, 2е2ц,яцеявонаянавчалаЯя.

Сп! авябага2о,яалеям, яЯподцвацф моЯяяяянадцйнеяплечеяп! оЯвц2ян.

Віталій Мацько,
голова обласного
Товариства «Просвіта»
імені Т. Шевченка

ВЕРХОВНОМУ АРХІЄПИСКОПУ ОТЦЮ І ГЛАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ БЛАЖЕННІЙШОМУ ЛЮБОМИРУ КАРДИНАЛУ ГУЗАРУ

Ваша Святосте!

Центральне правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка сердечно вітає Вас із обранням Главою Греко-Католицької Церкви.

Ми вдячні Вам за Вашу важливу для України діяльність в утвердженні віри Христової та Слова Божого.

«Просвіта» традиційно працює на спільній з Українською Церквою ниві духовного відродження нашого суспільства, утвердження в ньому засад гуманізму, толерантності, взаєморозуміння.

Ми всі радіємо з того, що Вам випав жереб очолити дійсно національну Церкву, яка так багато зробила для консолідації українців у світі.

Ви є нашим спільником у цій життєво важливій справі.

Переконані, що духовенство, обравши Вас духовним Пастирем, довірило очолити цю роботу гідному провідникові України, котрий сприятиме єдності, миру й злагоді в суспільстві і відданості Слову Христовому.

Покладаємо надію на подальшу нашу співпрацю.

Нехай Всевишній допомагає нам у наших добрих намірах.

Щиро Ваш

Голова Товариства,
народний депутат України ***Павло МОВЧАН***

ВШАНОВУЮТЬ ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА

Ювілейний рік Василя Чапленка (Чаплі) — педагога, письменника, мовознавця, літературознавця, який залишив багатогранний слід в українській літературі й науці XX століття, розпочався в селі Миколаївці Новомосковського району, де він народився 18 березня 1900 року в сім'ї Вусті та Кирила Чаплі.

Успішно освоївши програму церковнопарафіяльної та міністерської двокласної школи м. Новомосковська, Василь Чапля у 1916—1920 роках навчається та успішно закінчує Павлоградську учительську семінарію. У 1923-му закінчує Катеринославський Вищий інститут народної освіти і продовжує учителювати в середній школі № 33 м. Дніпропетровська та в Мануйлівській школі імені Бориса Грінченка. Через два роки став аспірантом науково-дослідної кафедри українознавства, яку очолював професор Д. І. Яворницький.

З юних років Василь почав писати оповідання та вірші, які публікувались у місцевих часописах, а 1927 року вийшли окремою збірочкою під назвою «Малоучок». В альманасі «Плуг» друкується його повість «Кругойдучі вітри», а в 1929 році журнал «Червоний шлях» друкує повість «Братов'я».

У 1929 році Василь Чапля вже був досить відомим на Дніпропетровщині громадським діячем та письменником. Він належав до літературної огранізації «Плуг» та був одним із редакторів Дніпропетровського журналу «Зоря». Василь Чапля зазнав неодноразових арештів, на його долю випало багато поневірянь.

У 1944 році Василь Чапленко емігрує до Німеччини, а в 1949-му — до США. Понад шістдесят п'ять років Василь Чапленко прожив за межами матері-України.

Василь Чапленко дослідив і видав «Історію нової української літературної мови» та видрукував понад 800 наукових статей у світових часописах. Освоєння його творчої спадщини ще попереду.

А тим часом у березні 2000 року в палаці культури його рідного села Миколаївка відбулася науково-практична конференція, присвячена 100-річчю від дня народження Василя Кириловича Чапленка, в якій активну участь узяли учні та педагоги середньої школи. Науково-практичні конференції, присвячені ювілею В. Чапленка, відбулися в середніх школах № 33 та № 58 м. Дніпропетровська.

З нагоди 100-річчя від дня народження Василя Чапленка пройшла ювілейна наукова конференція Української Вільної Академії Наук у Нью-Йорку, фундатором і членом якої був наш земляк.

Управління культури облдержадміністрації прийняло рішення встановити меморіальну пам'ятну дошку Василю Чапленку на будинку № 102 на проспекті К. Маркса в Дніпропетровську.

Михайло РЯБЦЕВ

ВІД «РІДНОГО СЛОВА» ДО «ПРОСВІТИ»

Факти з життя і діяльності Полтавського обласного об'єднання

Обласне об'єднання існувало під різними назвами: спочатку як культурно-просвітницький клуб «Рідне Слово» (з жовтня 1987 року), згодом — Товариство української мови імені Т. Шевченка, сьогодні — обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка.

Кількість членів обласного об'єднання нараховує 648 осіб (станом на 01.12.2000 року).

Товариство структуроване. У місцевих органах влади зареєстровані такі міськрайонні об'єднання, як Гадяцьке, Кременчуцьке, Лубенське, Миргородське, Полтавське, Чорнухинське; при обласному правлінні — Великобагачанське, Гребінківське, Комсомольське, Лохвицьке.

Головні напрями нашої діяльності:

1. Сприяння утвердженню української мови як єдиної державної мови в усіх сферах суспільного життя, здійснення громадського контролю за дотриманням статті 10 Конституції України.

2. Пропаганда української культури; відродження української духовності;

а) літературно-мистецькі вечори;

б) лекції;

в) виставки;

г) концерти.

3. Наукові, науково-практичні конференції з гуманітарних, суспільно-політичних та економічних питань.

4. Видавнича діяльність.

5. Благодійна діяльність.

6. Праця з дітьми та молоддю.

7. Поширення української книги.

Протягом звітного періоду (1997—2000) за ініціативи Полтавського об'єднання Товариства «Просвіта» було проведено цілу низку різноманітних заходів — пошанування славетних українських письменників, політичних діячів, митців, висвітлення пам'ятних дат нашої історії. До найбільш значних заходів слід віднести: Шевченківські дні (відбувалися щорічно у березні, травні); літературно-мистецький вечір, присвячений дню народження Лесі Українки (лютий, 1998); літературний вечір до 90-річчя від дня народження О. Теліги та О. Ольжича (липень, 1997); «Пантелеймон Куліш, Євген Маланюк та українська ідея» (липень, 1997), вечори до дня Соборності України (січень, 1997—2000); літературно-мистецький вечір, присвячений пам'яті В. Стуса (вересень, 1998), літературно-мистецький вечір, присвячений 125-річчю від дня народження І. Стешенка (червень, 1998); урочистий вечір до 130-річчя Товариства «Просвіта» (грудень, 1998); творчий вечір письменника і громадського діяча П. Ротача до його 75-річчя (лютий, 2000); улаштовано Оксанин день (до 95-річчя від дня народження Оксани Мешко, лютий, 2000); вечір пам'яті жертв політичних репресій та голодомору (листопад, 2000).

Крім того, полтавські просвітяни були поміж ініціаторів проведення урочистого вечора до 100-річчя від дня народження вченого, письменника, публіциста, політичного та громадського діяча Івана Майстренка (1899—1984), що відбувся 29 жовтня 1999 року у Київському будинку вчителя (колишньому приміщенні Центральної Ради); брали участь у встановленні пам'ятного знака на місці поховання відомих громадських і політичних діячів України, братів Миколи та Володимира Шеметів (м. Лубни, грудень, 2000).

За ініціативи Товариства та його фінансового сприяння вийшли у світ такі видання: «Народний календар на 1997 рік» (зібрав та упорядкував Антін Шевченко); Жук Юрій. «Від пізнання глибини до глибини пізнання (кілька бесід з кафедри вільного спілкування з українцями і росіянами, що живуть в Україні)». — Полтава, 1997; Ревегук Віктор. «Полтавщина в українській революції». — Полтава, 1996; Шемчук Валентина. «Панас Мирний. Відоме й невідоме». — Полтава, 1999; Іванчук Ольга. «Цього не забути». — Полтава, 1997; Шанько Григорій. «Непідвладна забуттю. Життя і творчість Олени Пчілки». — Полтава, 1999; «Полтавська Петлюріана. Матеріали 4-х Петлюрівських читань». — Ч. 3. — Полтава, 1999; Іванчук Ольга. «Пам'яті в'язнів Колими». — Полтава, 2000; Ротач Петро. «Від Удаю до Орелі. Сторінки Полтавської Шевченкіани». — Полтава, 2000 (видання відзначено літературною премією імені Панаса Мирного за 2000 рік).

Активісти нашого Товариства є також співавторами видання (поміж авторів нарису — В. Ревегук, П. Ротач, Т. Пустовіт, В. Ханко, М. Якименко) «Полтава. Історичний нарис» (1999), яке вийшло у світ до 1100-річного ювілею Полтави. У цій досить об'ємній, гарно ілюстрованій праці вперше об'єктивно викладено історію нашого міста від найдавніших часів до сьогодення.

Товариство ініціювало цілу низку наукових та науково-теоретичних конференцій.

На належному науковому рівні були проведені такі конференції: «Голод 1932—1933 років на Полтавщині» (листопад, 1999), «До 80-річчя Української національної революції (1998), «Всеукраїнському Товариству «Просвіта» — 130 років» (листопад, 1998), 5-ті Петлюрівські читання (травень, 1999). Активною була участь просвітян (П. Ротача, М. Кульчинського, Н. Кочерги, Т. Пустовіта, В. Мокляка, В. Шемчук, В. Ревегука. В. Ханка, о. Миколая Храпача) у проведенні таких міжнародних та всеукраїнських наукових зібрань, як «Пам'яті Л. В. Падалки» (травень, 1997), «Симон Наріжний і Празька еміграція 20—30 років XX століття» (Полтава, 15—16 жовтня 1998 року), «Проблеми вивчення історії козацтва Лівобережної України (жовтень, 1999), «2000-ліття християнства — славна віха в історії людства» (січень, 2000), «Українська мова і сучасна мовна ситуація в Україні» (червень, 1997; червень, 1998), «Українська мова: стан і перспективи» (жовтень, 1999).

У вересні-жовтні 1998 року (до 130-річчя створення Товариства «Просвіта») у Полтаві було проведено Мистецький Пленер, на який з'їхалися мистці з Києва, Опішнього, Львова та інших міст України. По закінченні цього заходу у просвітянському видавництві «РІК» було видано каталог робіт, які представили місту майстри-конкурсанти.

Протягом 1999—2000 років відома полтавська просвітянка і союзянка п. Анастасія Кобікова проводила по обласному радіо низку уроків з української мови, а восени 1999 року (напередодні президентських перегонів), у Палаці дитячої та юнацької творчості, коли підбивалися підсумки міського конкурсу у номінації «Кращий репортаж року», її вихованці — літгуртківці з 37-ї середньої школи посіли всі призові місця.

Щорічно, спільно з методкабінетом міськвно, Товариство «Просвіта» нагороджує переможців конкурсу «Вчитель року». Отримують стипендію братів Степаненків і кращі студенти-мовники Полтавського педагогічного університету. Ця традиція зобов'язує молодь до самовдосконалення, а Товариство — високо тримати рівень нашої організації.

Просвітяни входять до єпархіальної Ради та редакційної колегії часопису «Полтавські єпархіальні відомості», що видає УПЦ КП. На сьогоднішній день уже вийшло з друку 6-те число часопису.

Саме з Полтавським єпархіальним управлінням УПЦ КП наше Товариство у квітні 1998 року пошанувало пам'ять славетного нашого земляка, Патріарха Київського і всієї Руси-України Мстислава, в травні 1999 року відзначило 150-річчя класика української літератури Панаса Мирного, в червні 2000 року провело заходи до 10-річчя третього відродження УАПЦ. Просвітяни активно включилися до руху «Україні — Єдину Помісну Православну Церкву!».

З ініціативи Товариства «Просвіта» на Полтавщині поширюється скаутський рух, діє дитяча та молодіжна організація «Пласт». Щорічно Товариство організовує пластові табори в мальовничих куточках Полтавщини (головним чином працею п. М. Кульчинського). Зусиллями організації було створено баскетбольну юнацьку команду «Просвіта-баскет», яка вже двічі брала участь у міжнародних змаганнях у Франції, водночас тіснішими стали контакти з молодіжними організаціями Німеччини (протягом останніх трьох років періодично відбувається обмін делегаціями).

У боротьбі за українське слово члени нашого Товариства неодноразово проводили рейди по закладах торгівлі, установах, підприємствах — внаслідок чого переважна більшість полтавських магазинів має відповідне внутрішнє і зовнішнє оформлення. Наполегливе відродження українських традицій сприяло появі десятків колядницьких та інших етнографічних гуртів як у місті, так і в області. Тепер колядницькі та етнографічні гуртки сприймаються на Полтавщині як належне. Головна мета цих численних масових заходів — надати Полтаві та іншим населеним пунктам області справжнього українського обличчя.

Кращі люди Полтавського обласного товариства «Просвіта»: Петро Ротач (Полтава, письменник), Тарас Пустовіт (Полтава, науковець-архівіст), Анастасія Кобікова (Полтава, вчителька), Орися Ковалевич (Полтава, інженер), Ганна Антипович (Полтава, журналіст), Ольга Вовненко (Полтава, вчителька), Тетяна Дениско (Полтава, журналіст), Микола Степаненко (Полтава, викладач), Надія Кочерга (Полтава, викладач), Ніна Шарай (Полтава, вчитель); Людмила Розсоха (Миргород, музейний працівник), Олексій Клочан (Гадяч); Дмитро Демидюк (Кременчук, учитель); Богдан Івасечко (Лубни, лікар); Микола Булда (Чорнухи, директор бібліотеки).

Микола КУЛЬЧИНСЬКИЙ,
народний депутат України,
голова Полтавської «Просвіти»

БУТИ ГОСПОДАРЕМ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

Конфе! енцияВол, нЯькоцяоблаЯф ноцяо! ганцзацциятова! , Я2ваяк П! оф Явц2а»вцдб3валаЯь3п! овцдном3наф вчальном3я закладцяк! аюя — я Воф л, нЯьком3яде! жавном3я3нцве! Я, 2е2д, цменцяЛеЯцяУк! ацнк, я(ВДУ).яДелега2,ив вц2авя фолькло! н, йя г3! 2я «Д, во», колек2, вн, йянленяк П! оЯвц2, ».

Вцдк! , вя конфе! енцюя голова Вол, нЯькоцяоблаЯноцяк П! оЯвц2, » п! офеЯо! яВолод, м, ! яКцнд! а2ов, ч Ба! ан.я ПцЯляяДе! жавного я Гцмн3 вц2анняв, голоЯ, вя! ек2о! яВДУ я! оф феЯо! ,я ла3! еа2я Нацционального п! емцяв я гал3зцяна3к, яцяЯ2е. нцк, яцван ОлекЯюк.я Вцня в, Ялов, вя повн3 пцд2! , мк3я ядцяльноЯ2цяк П! оЯвц2, », якаяяп! ацюцяная32ве! дженняя3кф ! ацнЯькоцяде! жавноЯ2ц.

ПцЯляяоб! анняяке! цвн, . яо! ганцв конфе! енцциязяввц2-ноюядоповцддю в, Я23п, вяяВолод, м, ! яБа! ан.я Вцн пе! ед3Яцмязве! н3вяЗвагЗная о! гаф нцзацйн, йябцкядцяльноЯ2цяк П! оЯвц2, ». Уяно2, ! надця2, я3яшцЯ2надця2, я! аф йонцвяак2, вноядцю2ьяп! оЯвц2н, цькц оЯе! едк, .яЗаве! шЗц2ьЯяяо! ганцзаф ццйнеяЯ2анов ленняЗяЛюбешцвЯькоф мЗяЯ2аяцван, чцвЯькомЗяЯ айона. .яНа належном3яЯ цвнцяп! овод, 2ьЯяяп! оф Явц2н, цькая! обо2аяяПЗцькцйямцЯькцй (Н.я Завальна),я Го! о. цвЯькцйя! аф йоннцйя(Л.я Лцшг, ш, на),я Нововоф л, нЯькцйямцЯькцйя(ц.яКлцнд3. ов),яВоф лод, м, ! фВол, нЯькцйя! айонн цйя(В. Гл3? ак)яо! ганцзацця. я2аяцнш, . .

Понадядвцян, Ячцяп! оЯвц2нябеф ! 32ьяак2, вн3я3чаЯ2ьяЗяг! омадЯькоф полц2, чном3яж, 22,яоблаЯ2ц.

Заяпцд2! , мк, як П! оЯвц2, »ян, маф лоячленцвяГова! , Я2ваяоб! аноядо мцЯцев, . я! адя3я! айона. я2аямцЯ2а. облаЯ2ц.яЛцеядцяможл, вцЯ2ьяк! а? е в, ! цшЗва2, я Я2а232нця завдання «П! оЯвц2, »,яна Яампе! едя? одоя32ф ве! дженняЗк! ацнЯькоцямов, якяде! ф жавноцяЗяв Яц. яЯфе! а. яЯ3Япцльного ж, 22я.я П! авлцнняВол, нЯькоцяобф лаЯноцяк П! оЯвц2, »я2ц Яноя Япцвп! ацюц зямцЯцев, мявцддцленнямНацциональф ноцяЯпцлк, яп, Яьменн, кцвяУк! ацн, . Спцльноя п! оводя2ьЯяяявечо! , ,яв, цзф д, яяя! айон, яоблаЯ2цяДляяв3Я2! цчей цзяцюдьм, .

Поз, 2, вноявцдзначалаЯья! обоф 2ая Кцве! цвЯькогоя 2ая НовомоЯф ковЯькогоя оЯе! едкцв, я? оя з3мцл, о! ганцз3ва2, яп! оЯвц2н, цькця о! , , якцяна Я2ояв, Я23паю2ьяцзяконце! 2аф м, я3я2! 3дов, . яколек2, ва. .

Уядоповцдцяв азначалоЯя, я? оявеф л, кая3вагаяп! , дцля2, ме2ьЯяяо! ганцф зацциящцлцЯноцяЯ, Я2ем, яякциймоф! оф Явц2нЯькоця! обо2, .я) лен, я«П! оф Явц2, »яВДУя о2овцяДляя2акоця! обоф 2, .яУя2ЦЦ!я! оцяяплан3ц2ьЯяяВяПЗцьф к3яп! , як П! оЯвц2ц»яо! ганцз3ва2, я о! . лопч, кцв.яПцдк! еЯлювалоЯя, я? оявме2юяефек2, вноцяп! оЯвц2н, цькоц ! обо2, я2! ебая ш3ка2, я шля. цв Япцвп! ацяцзямцЯцев, м, яо! ганам, влад, .яНеоб. цдноя в, ко! , Я2ов3ваф 2, яВЯцяможл, воЯ2цядляяв, конання Я2а232н, . яявданьяк П! оЯвц2, »,янаф Яампе! едя32ве! дженняп! , нц, пцв загальнолюдЯькоцямо! алц:яп! авд, , па2! цо2, зм3,ядоб! о2, ,яп! ацелюбф ноЯ2ц.

Делега2, яя2! , надця2, я! айонцв доповн, л, яявц2яголов, яконк! е2н, ф м, яп! опоз, цям, я? одоядцяльноЯ2ц «П! оЯвц2, »я2ая! озв'язанняяп! оф Явц2н, цьк, . яп! облем.

Головая облаЯногоя вцддцлення НацциональноцяЯпцлк, яп, Яьменн, кцв Ук! ацн, яВаЯ, льяГейяяве! нЗвяоЯобф л, вЗяЗвагЗная обо23яцзяпцд! оЯ2аф юч, мя поколцнняма 2ая молоддю. Н, нцшнцйяЯ2анЗяЯ, Я2емцяоЯвц2, яв, ф кл, кацяЯ2! , вог3.яцяна Яампе! едя2, м, ? оявяоЯвц2, яв, м, 2оянацциональнЗяцц Яп! ямованцЯ2ь.я Замця Я2ьяпоч322я любовцядоя Ук! ацн, ,ядоя Явогоякоф ! цнняяп! , ? еплюц2ьЯяяябайдЗжцЯ2ь доянацционального,яв, . ов3ц2ьЯяябезф л, кая,яц, нцчнаяоЯоб, Я2,яЯ2ь,я? оянеманцнчогоЯвя2огоявядЗшею.яВцд! , в оЯвц2, яцдянацционального ц! Зн23, нацциональноцяЯ2о! цц,яна! одн, . я2 аф д, ццй,яяв, чацвя2аяоб! ядцвявбцднюц д3. овноялюд, нЗ.

ВаЯ, льяГейяпцдк! еЯл, в:я«Щоб п! , п, н, 2, яна! 3гЗянадя3к! ацнЯькою мовою,яп о2! цбнояп! , йня2, я Закон «П! оя де! жавнЗяямов3».я Свц2ова п! ак2, каяпоказЗц,я? оя цеядцяможф л, вцЯ2ьядляяно! мальногоя,цяЯ2абцльф ногоя! озв, 2кЗяЯЗЯпцльЯ2ва.

П! , йня2оя одного голоЯноя зве! ф ненняядоя П! ез, ден2аяУк! ацн, ,яГоф лов, я Ве! . овноця Рад, я з я в, могою п! , п, н, 2, яцькЗванняяУ! ядЗяВцк2оф ! ая Ю? енкая вя за Яоба. я ма Яовоц цнфо! мацццц,яцейяпо2,цкяб! ЗдЗяшкоф д, 2ьяйогоя! обо2ц.яВ, магацмоя Я2воф ! , 2, я но! мальнця Зм ов, я дляя його дцяльноЯ2ц,яВяцлякоя Яп! , я2, яглавц У! ядЗвяйогоя3Я, лля. я на я в, веденняяУк! ацн, я,цзва2янжноцяк! , з, .

П! оявмцненняяо! ганцзацційноц Я2! Зк23! , як П! оЯвц2, »йшлоЯьяЗяв, ф Я23па. я голов, я Волод, м, ! фВол, нЯьф когоя! айоб'єднанняя Волод, м, ! а Гл3? Зкая 2ая голов, я Нововол, нЯьф когоя мцЯькогоя об'єднанняя «П! оф Явц2, »яцвгенаяКлцнд3. ова.яЗяцццю ме2юя ва! 2оя обнов, 2, я членЯькц кв, 2к, яДляяп! оЯвц2н, ян, яп! овеЯ2, япеф ! е! ецЯ2 ацццю.яВел, кеязначенняямацц вн32! цЯпцлковая! обо2а, я на Яампеф ! едявяобмцнЗядоЯвцдомяк! а? , . яоЯеф ! едкцв.я Гал, ная Па232аяп! , ве! нЗф лаЗвагЗядоя п! облемяпа2! цо2, чноф гоя в, . ованя.яУяко жного я на! одЗяц Явоця Явя2, нц, я кцяна належноя шанЗю2ьф Яя.я Скажцмо, я вц2алцця — я та! , бальф дцйЯьк, йя! З. ,яЗяПоль? ця — я коЯ2ошф кцвЯьк, йя! З. .яУя нашцйяде! жавцяце малая бя б32, я Ук! ацнЯькая Поф вЯ2анЯькая А! мця, я кая же! 2овно бо! ола Яяяякяп! о2, я не! воного, я2ак ця п! о2, я ко! , чневогоя фаш, зм3. П! о2еявяУк! ацнцяонядоя цьогоя на Я3 неяв, зналаянавц2ьявоюючоюяЯ2оф ! оною.я Такоця зневаг, ядоя Явоц. я Явяф 2, ньянемацянцдеЯЗяЯвц2ц.яМ, ,яп! оф Явц2н, ,ямацмоядомага2, Ья явцдявлаф д, я належного я пошанЗванняяте! оцв УПА.

Ная конфе! енцця в, Я23п, вяваЯ23пф н, кя голов, я Вол, нЯькоця облде! жадф мцнцЯ2 ацццяПе2 оя Он, ? Зк.яМцЯцеф ваяя владаяяпцд2! , мЗця к П! оЯвц23»яв ! обо2цяяв32ве! дженняЗк! ацнЯькоц мов, я кяде! жавноц.

Уя! обо2цяяконфе! енцця взял, ЗчаЯ2ьяна! одн, йядеп32а2яУк! ацн, ВаЯ, льяя) е! вонцйя 2ая голова РцвненЯькоця к П! оЯвц2, »ц,ваняКЗзьф мюк.я К! а? цяп! оЯвц2н, я ЙоЯ, п С2! Зцюк,я М, . айлоя Хлопецьк, й, Волод, м, ! я Ба! ан,я Гал, ная Па23ф 2яяб3л, я наго! одженцямедаллюяВЯеф Зк! ацнЯькогоя 2ова! , Я2вая «П! оф Явц2а»я к Б3дцвн, ч, йяУк! ацн, ».я Цила г! Зпаяяк2, вцЯ2,ввяцдзначеная Г! амоф 2ам, я Цен2! альногоя п! авлцнняВЯеф Зк! ацнЯькогоя 2ова! , Я2вая «П! оф Явц2а»яцменцяТ.я Шевченка.

Уя! обо2цяконфе! енцця3зявя3наЯ2ь цяв, Я23п, вяцзяп! омовоюявцдповцдальф н, йяЯек! е2а! я Цен2! альногоя п! авф лцнняяМ, колоя НеЯ2е! ч3к.

КОЖЕН З НАС ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА СТАН СПРАВ У ДЕРЖАВІ

За кілька годин до Нового року двоє молодих одеситів-єговістів (один з них — випускник училища імені Грекова) настійно переконували мене в тому, що всі люди на Землі — брати, а Єгова-Ісус має стати кимось на зразок всесвітнього президента. Тоді настане справедливість у суспільстві.

Про такі поняття, як «держава, «нація», «патріотизм» чи роль державної мови, мали уявлення типових жертв шовіністичного виховання з втокмаченими на рівні підсвідомості штампами на зразок: «Одеса — інтернаціональне місто», а «нація — вигадка націоналістів».

Слухала я тих юнаків, чиї душі заполонили чужі ідеї, і серце розривалося від співчуття до них і жалю за свій народ. Чи довго ще ми будемо втрачати цвіт своєї задурманеної нації?! Коли почнемо виховувати тих, хто здатен будувати власну державу власними руками?!

Розумію недоліки нинішньої освіти, знаю їх причини. І все ж хочу поділитися з читачами й колегами-просвітянами своїм болем, запитати: «А де ж були і де є ми?».

Легше переконувати один одного, хто більший патріот, вояжувати до Києва з метою довести свій особливий патріотизм і великий внесок у просвітянську справу. Як на мій погляд, то ККД нашої роботи має визначатися тим, скількох юних одеситів спонукали ми стати активними борцями за розбудову власної національної держави.

Зрозуміло, що зацікавити історією власного народу і проблемами державотворення легше викладачеві, котрий постійно спілкується зі своїми вихованцями. І це роблять патріоти-просвітяни Економічного університету, серед них — професор В. Онищук, голова міського осередку «Просвіти», доценти Л. Добровольська, З. Старкова, викладачі технікуму нафтової і газової промисловості Т. Величко, О. Алієва, В. Терещенко, викладачі ПТУ № 33, зокрема А. Коваль. Пишу лише про тих, з ким постійно спілкуюся, до кого ходжу на виховні години, хоч таких є більше.

Без зайвої скромності зауважу, що до активізації студентів ОНУ імені Мечникова — Оксани Дзудзило, Олени Дардур, Лариси Копач, Тетяни Секретної, Андрія Юсова, Економічного університету — Лариси Марахонько, Катерини Галаніної, Сільськогосподарського інституту — Оксани Лов'ягіної, Діани Чумаченко, багатьох інших, котрі беруть участь у просвітянських заходах та організовують молодіжні просвітянські клуби, певних зусиль доклали активісти «Просвіти» Михайло Перегінчук, Олег Крикун, Зоя Старкова, Ірина Ткач...

Добрим прикладом для колег можуть бути вчителі, що, окрім виховної роботи в своїй школі, приходять на заняття культурологічного семінару разом зі своїми вихованцями або присилають учнів з конкретним завданням. Вони розуміють, що готовність виконувати громадську роботу слід виховувати, прищеплювати до цього смак. Це — Ганна Рудик (СШ № 26), Людмила Дудкевич (гімназія № 5), Раїса Редчук (СШ № 90) й інші.

Підготувати щось, що виходить за рамки програми і потребує додаткових занять, не так просто, якщо не ведеться в навчальній групі цілеспрямована виховна робота. Кілька років підряд спостерігаю, як творчо працює зі своїми вихованцями, майбутніми працівниками морського флоту (Вище професійне училище № 3 при Національній юридичній академії) Любов Башинська.

А як же бути, коли в педколективі ще не в належній пошані українська національна ідея? Просвітяни мають достукатися до вихованців і таких навчальних закладів. Добре знаю, як це нелегко, бо організувала «просвітянський десант» для школярів Візирської СШ, де ще переважає ліва ідеологія. Місцеве керівництво, всупереч зусиллям багатьох людей, що виділили транспорт, організували приміщення, приїзд хору ветеранів Суворовського району (60 осіб), так і не допустило в залу старшокласників. Побоялися «заразити» їх любов'ю до української пісні, злякалися, що пробудиться в комусь щось таке, що дасть поштовх до жертовного служіння рідному народові.

А як же радіє серце, коли бачиш школу, в якій не лише наочність, а весь навчальний процес підпорядкований формуванню національно свідомих українців! Такою школою майбутнього є навчально-виховне об'єднання імені В. Чорновола в м. Южному, де директором Людмила Прокопечко. Тут діти глибоко знають історію. Цей предмет їм читає заслужений освітянин і громадський діяч Костянтин Кашперук.

Скрізь, де ми буваємо, чи то в селах Візирка, Ониськове, Першотравневе, чи в райцентрах Ананьїв, Біляївка, Роздільна, намагаємося морально підтримати активістів-просвітян, а для шкільних бібліотек залишаємо українські книжки, журнали, передаємо через активістів у села все, що маємо. На жаль, то дуже невелика дещиця, адже одеська «Просвіта» вже давно не фінансується зовсім. Не отримали ми для сільських шкіл вкрай необхідної в нашому зросійщеному краї книги А. Погрібного «Якби ми вчились так, як треба». Робимо самотужки альбоми ксерокопій цікавих для виховання газетних статей. Велика подяка харківському професорові І. Белебесі, який для села передав п'ятнадцять примірників власних книг про відродження української духовності.

Минулого календарного року заступник голови обласного осередку М. Перегінчук двічі побував у Іллічівську на запрошення голови осередку Інни Головченко, в Ананьєві, де головою учитель А. Чміль. Мені випала почесна місія бути присутньою при зародженні районного осередку «Просвіти» в Роздольній у травні. А 27 грудня мене запросили роздільнянці на свою першу районну конференцію, на якій були представники з п'яти сіл району, де вже подані документи на реєстрацію осередків. Районну організацію очолює вчитель Володимир Кудлач — авторитетний лідер української громади. А в нашій справі добрий лідер — основа організації, запорука успіхів у роботі.

Делегати схвалили і підписали кілька документів, один з яких адресований обласній владі з приводу мовної ситуації в Роздольній, де відсутнє обличчя саме українського центру. Наявність чотирьох українських класів у російських школах міста не вирішує питання. Обіцянка ж районної влади до 2010 року відкрити українську гімназію не влаштовує мешканців Роздільної.

Можна розповідати багато і про внесок просвітян — журналістів і дописувачів до українських газет. Та на завершення хочу сказати слова подяки всім, хто не шкодує сил і часу для того, щоб нести в маси свою віру в непорушність незалежної України, хто пробуджує інтерес до нашої історії, хто радо зголошується йти в школу, військову частину, до студентів, на заняття семінару «Створюймо Україну в наших душах», хто бере участь у нашій радіопередачі «Прийди до серця, Україно!». Зокрема, сподвижниці на ниві популяризації української національної ідеї Олені Назарко, невтомній Вірі Тимофієвій, самовідданій просвітянці з Татарбунар Лідії Руденко, соратницям з Ліги українських жінок Раїсі Матюніній, Вірі Рогалевській, Олені Данильченко, Ірині Ткач, ученим Валерію Рудюку, Олександрові Фесику, Анатолієві Мисечку, Тарасові Гончаруку, поетам Олексі Різникову і Станіславові Стриженюку, бібліотекарям Ганні Єфимовій, Любові Гамді... Схиляю голову перед просвітницькою роботою Олександра Калініченка. А багатьом активістам семінару, особливо ветеранам, хочу низько вклонитися за те, що своєю увагою і шанобливим ставленням учать молодих шанувати нашу культуру й рідне слово.

Аліна ПЛЯЧЕНКО, член правління Одеського обласногоотовариства «Просвіта» імені Т. Шевченка

У ДОБРУ ПУТЬ!

Любовяцядже! еломяж, 22яяная Землц, оЯновою,я ная якуйя Я2оц2я веЯя Явц2 Любовя—я оЯновая Я3Яп цльногоя ж, 22я. Сп! авжнцяв, п! об3ванняявялюбовцядо Ук! аци, я в, пал, я ная долюя Одеяькоц «П! оЯвц2, ».я Уп! одовжяде Яя2, я! окцв п! оЯвц2ян, яв Яьогоявазнал, .я Пе! цодя Я2аф новленняя за2я гн3в Яя.я Довело Яяя п! оф й2, яне! езя, а? цяамбццй,яязад! о? цвя2а егоцзм3,я? оя в, л, валоЯья 3я непо! оз3ф мцнняя2яяд! цб'язковеяп! о2, Я2ояння.

я Неядопомагалоя йя2е,я? оя ОдеЯьф кая «П! оЯвц2а»я мацяба га2, йяцЯ2о! , чф н, йядоЯвцд,я безпоЯе! едньоя пов'язан, й зяцяльнЯ2оя плеяд, я3к! ацнЯьк, . ядцячцв к3ль23! , ,я нап! , клад,я цваная Ф! анка, Ю.я Л, п, ,я С.я Шел3. цная2аяцнш, . .

Поча2окя новогоя! ок3,я Явц2 ц Рцздвяннця Явя2а,я новеяЯ2олц22яяця2, Яяф чолц22яя ознамен3вал, Яяя надцяюя для Оде? , н, яная по! оз3мцнняя2аяЯп цльн3 п! ацюя національнофде! жавн, цьк, . Я, ля вя цм'яя! озб3дов, я2ая змццнення Ук! ацнЯькоцяде! жав, .

1 ЦЯцчняя2 ЦЦ1я! ок3явцдб3 ла Яяявц2 ноф в, бо! ная ця об'єднавчая конфе! енцця Одеякогоя облаЯногоя об'єднання «П! оЯвц2а».я Цен2! альнеяп! авлцння ВЯе3к! ацнЯькогоя 2ова! , Я2вая «П! оф Явц2а»яцменця Т.я Шевченка яве Ья на Яявело 2ак2овн3яцяобе! ежн3я! обо23,я Я2во! юф юч, я а2ло Яфе! 3ядовц! , я2ая по! оз3мцнф ня.я Цеяб3лая довгая ця я важкая! обо2а ? одоя погодженняя поз, ццйя 2ая зня 22я Я3пе! ечно Я2ей.я Базовоюя о Яновоюя для пе! егово! цв,язв, чайно,я б3л, я Я2а232нц положенняя ця на Яампе! едя32ве! дженф няя3к! ацнЯькоцямов, якяде! жавноця3 вЯцяЯфе! , я Я3Яп цльногоя ж, 22я,яфо! м3ф ванняя національноця Явцдомо Я2ц,ся я найф головнцшея—я палка я любовядоя Ук! ацф н, ,я нашоцяцЯ2о! цц,я2! ад, ццйя2аяв, чацв.

З я бок3я К, цвя не я б3лоя ходногоя2, Яф к3,я . очая Я, 23аццяя в, яв, ла Яяя надзв, ф чайноя Якладною.я Такя Я2ало Яя,я? оя32ф во! , ло Яяя ажя2! , я3ламк, я «П! оЯвц2, ». Ая! озколяя Я2ав Яяяче! езяегоцзмяцяп, ф . а2,ц Я2ьяодн, . я2аяго! д, нюяцнш, . .

Ная конфе! енццюя п! , б3п, я голова ВЯе3к! ацнЯькогоя 2ова! , Я2вая «П! оф Явц2а»я на! одн, йядеп32а2я Ук! ацн, я Пав ф лоя Мовчаня2аявцдповцдальн, йяЯек! еф 2а! я «П! оЯвц2, »я М, колаяНеЯ2е! ч3к.яц 2! ебаявцдда2, яналежнеянашцйя2е! пеф л, воЯ2цяЯ2аяв, важено Я2ц,я бояпе! едяЯаф моюя конфе! енцццюя вдалоЯяя до Яяг2, по! оз3мцнняяцяЯп! ям3ва2, я гоЯ2! ця д, Яф к3Яцця п! едЯ2авн, кцвя! цзн, . я цлокя «П! оф ! енцця. .я Для я! озв'язанняя п! оЯвц2н, цьф к, . я п! облемяплцдноя п! ацювал, яяяо! гаф нам, я мцЯцевоця влад, я В.я Га! ба! ч3к, М.я Пе! егцнч3к,я В.я К3шнц! я2аяцншц.я Вл аф дая неявавжд, яяо. очеяйшлая на Яяп цвп! аф цю,я але я п! , я на полегл, во Я2цявдавалоф Яяяде? оя з! об, 2, .я Поз, 2, вноя вцдзнаф ченоя! обо23я! айонн, . я2аямцЯьк, . яоЯеф ! едкцв.я Се! едян, . :яцллццвЯька я мцЯька (головая ц.я Головченко),я Ананьцв Яька (А.я) мцль),я Та2а! б3на! Ья кая (Л.я Р3денф ко),я! айонцця об'єднанняя «П! оЯвц2, », «Молодая П! оЯвц2а»я(головая А.я ЮЯов).

З я болемя на голош3ва лоЯя,я? оя шаф лен, йяваляз! оЯцй? ення,яцнфо! мацццйф н3я блокад3,я! озг3ляшовцнцзм3я неявдаф лоЯяя з3п, н, 2, . я Одн ццюя зя оЯновн, . п! , ч, н,я зв, чайно,я названоя я я! озпоф ! ошенця Я2ья2ая! оз'єднанця Я2ья3к! ацнццв, вцдЯ32нцЯ2ьяг3! 2ованоця д! 3жноця! обоф 2, .я ОЯобл, воя 3яв, ! цшальнцямомен2, ж, 22яяде! жав, я—я цея п! оведенняя в, ф бо! цвя доя Ве! . овноця Рад, я2аямцЯцев, . ! ад.я Вя! ез3ль2а2,ця немая наш, . я п! едф Я2авн, кцвя3яо! гана. я влад, .я П! омовець заве! ш, вя Явцйя в, Я23пя Яловам, ,я? об Богядавя3к! ацнцямя Оде? , н, яя! оз3м3 йя Я, л, я д3. З я об'єднана2, Яь.

Вцдя,ншоцяцлк, як П! оЯвц2, »я Яловомавя Олекяя Рцзн, кцв,яяк, йязазнач, в, ? оя п! оЯвц2ян, я в, Я23пал, я вя за Яоба. ма Яовоця,нфо! мацццяя п! облемя3к! ацнф п! ацювал, я я кя одна,я2акяцяд! 3гая «П! оф Явц2, ».я О Яновн, мя завданнямя «П! оф Явц2, »,ная йогоя д3мк3,ян, нцямця Я2а2, 2ве! даця п! , нц, повая поз, ця я? одоя до ф 2! , манняя владоюя Явоц. яф3нкцйя3яв, ф конанця Я2а22,я1 ЦКонЯ2, 23ццяУк! ацф н, .я Ок! цмя2ого,я Яп цдя вап! овад, 2, я Яп лаф 23я п! оЯвц2ян ам, я. очя Я, мволцчн, . членЯьк, . я вне Якцв.я Цеядая Я2ьязмог3я наф лагод, 2, я чц2кцш, йяоблцк,я я як ожномЗ члена3я «П! оЯвц2, »я пцд2ве! дж3ва2, я Явою п! , че2нцЯ2ья2аяпцд2! , мк3я о! ганцзацц. Дляя цьогоя необ. цдноя в, знач, 2, я Я3м3 членЯьк, . я вне Якцвя дляя! цзн, . я ка2его! цй п! оЯвц2ян.

цнфо! мацццяя п! оя! обо23я! евцзцйноц комцЯцця! об, вя В.я П а! фенюк.я Вцняп ф вцдом, в,я? оя за я чо2, ! , я! ок, я вне Якцв неянад. од, ло,я поже! 2в3ваньяне я б3ло, ая 2е,я? оя в, дцл, лоя Цен2! альнеяп! авф лцнняя на я конфе! енццю,я Вея на я в, д3.

Уя обгово! еннця доповцдейя взял, 3ча Я2ь:я А.я) мцльяя(Ананьцв),я А.я Пляченф коя(Одеяа),я А.я Ю Яовя («Молодая П! оф Явц2а»),я В.я Ц, мбалюкя(головая облаЯф ноця о! ганцзацццяУк! ацнЯькогоя На! одф ногоя Р3. З),я С.я цвановя(Одеяа),я С.я С2! , ф женюкя(вцдя Одеяькоця о! ганцзацццяНаф ццональноця Яп цлк, ят, Яьменн, кцвяУк! ацф н,),яяк, йяЯлЗшоя п цдк! еЯл, в,я кол, яне ! озв, ваця2ьЯяяк3ль23! а,яп! , гнцч3ю2ьЯя де! жавнаямова,я2ояеконом цкаянцкол,

Свц2оваяп! ак2, кая показЗц,я? оя в пе! цодянайв, ! цшальнцш, . я дляяна! одцв подцйнацц она я цдеяя об'єднЗвала людейяцяЯамеязавдяк, яяцйявон, я дола ф л, я З Яп цльнцяка2аклцзм, .

М, я доя цьогоя чаЯзяне я за2ве! д, л, навц2яЯде! жавн, йяГцмн,я ся цеямол, 2ва де! жав, ,я Явя 2ея поня 22я.я О2о ж,я м, зм3шенцяфо! м3ва2, яде! жавн3яцдеоло ф гцюя вя Ук! ацнця Я, лам, я г! омадЯьк, . о! ганцзацций.я Уя Ро Яцця П32,ня од! аз3яв, ф знач, вя о! ццн2, ! я вел, коде! жавн, . цн2е! еЯцв.яцяцеяя закладеноя вя цмн.я Уя на Я цьогоя нема.я Владаяфо! м3ц2ьЯяя на я ко! ф по! а2, внцйяоЯновц.я Свогоя на Я3ям, ,яде ф мок! а2, ,я не я п! , йшл, я доя влад, ,я ся2ом3 йядо2е пе! я2ака цяне яв, значеная Я2! а2е ф гцяя2оя ц деологця.я Сьогодняця! 3 пая Медф ведч3ка,я С3! кцЯа,я Волковая вжеяго2оф ваЯ2а2, я навц2ьяп цдя нацццональнцяп! апоф ! , ,я об, я до! ва2, Яьядоя влад, .я ц. нця Яп цд, вцдг3к3ю2ьЯяя Як! цзь.я Олцга! . , я б! ал, 3ча Я2ья3я! озколця Р3. З.я З я ко ш2, я ол цф га! . цвя Я2во! юц2ьЯяя2! е2,ця Р3. .я М, я це бач, моя ця! оз3мццмо.я Необ. цдноя на ф ! о? З ва2, я нацццональнцяЯ, л, .я Доб! е,я? о вя Одеяця! озпочала Яяя конЯ ол цдацця я наф ццональнофде! жавн, цьк, . я Я, л.я Як? о з3мцц2е я зо! ганцЗва2, Яья ная в, данння Явоцця газе2, ,я2оя Цен2! альнеяп! авлцнф ня я цд2! , м3ва2, меяцц.я Моцм, я3Я, лляф м, я2ая3Я, ллям, яф! акцццяУНР я3я Де! жф бюдже2,ця ная ця ейя! цкяпе! едбачено я пофнадя2 Ц я мцльйонцяя г! , веньяная! озв, ф 2окя3к! ацнЯькоцямов, .я) екацмоя вцдя ваЯп! опоз, ццй.я Б3демоя вЯеея! об, 2, ,я? об змцн, 2, я Я, 23аццю.я Намя необ. цдно З по2! цйнюва2, я Явцйя3к! ацнЯькомовн, й цнфо! мацццйн, йяп! оЯ2ц! .я Р оЯцця на я ек Яф пан Яцюя! оЯцйЯькоцямов, я3к! ацн, я СНД в, дцл, лая 1,5 я мцлья! дая дола! цв,я2ож мацмоя2епе! я ваваленця п! , лавк, я! оЯцйф Якомовноюя п! од3ццццюця ок3пован, й к3ль23! н, йя2аяцнфо! мацццйн, йяп! оЯ2оф ! , .

Ук! ацнЯьк3ямов3ямацмояза. , ? а2, , по Я, лаюч, Ья ная Я2а22оя1 ЦКонЯ2, 23ццц Ук! ацн, я2ая! ушенняя КонЯ2, 23ццйного С3д3.я П! , 2я г3ва2, я доя Я3довоця вцдповцф дальноЯ2ця влцЯн, . я по! 3шн, кцв.я П! , наф гцдноя. оч3я зазнач, 2, ,я? оя повединка голов, я НРУя Г.я Удовенка я нез! оз3мцла. Ф! акцця НРУя не я вцдЯ2оювала я поз, ццю вя Де! жбюдже2,ця ная! озв, 2окя3к! ацнЯьф коцямов, ,я ся2а кожя вцдЯ, д ила Яья3я зв'язф к3я зяп! , йня 22я мяцв! опей Якоця. а! 2,ц мовя нацменш, н,я? оя означалоя заг, ф белья3к! ацнЯькоцямов, .я Сподиваю Я, ? оя конфе! енцця Яьогодницяп! , йме я м3дф ! ея! цшення,я обе! ея голов3я Одеяькоц облаЯноця к П! оЯвц2, »я ця Яфо! м3цябоцф зда2ней яд! о.

Ная заве! шенняя конфе! енцццяп! оф Явц2я на мя б3л, яв! З ценця нагоо! од, я В Яеф 3к! ацнЯькогоя 2ова! , Я2вая «П! оЯвц2а» цменця Т.я Шевченка.я Медальяя «Б3дцвн, ф ч, йя Ук! ацн, »я одеяе! жал, :я цнная Головф ченкоя(м.я цллццвЯьк),я Олекяя Рцзн, кцв (м.я Одеяа),я М, . айлоя Пе! егцнч3ка(м.я Одеф Яа).я Г! амо2ам, я Цен2! альногоя п! авлцнф ня я вцдзначенц:я Олеся Олцйн, кцв,я Алцна Пляченко,я З оя я С2а! кова,я Ана2олцй М, Яечко,я Та! а Я я Мак Я, м'ю ка зям.я Одеф Я, ;я Ана2олцйя) мцлья(Ананьцв),я Лцдця Р3денкоя(Та2а! б3на! ,).я Нааяаль2е! наф 2, вцйяоЯновця головоюя Одеякоця обф лаЯноця «П! оЯвц2, »я об! аноя п! офе Яоф ! ая **Вале! ця я Пе2! ов, чая Р3дюка**. Ная мажо! ном3я 2онця заве! ш, ла Яь Якладнаяо! ганцзацційная! обо2а.

Не. айявц! а,я надцяя ця люб овядоя маф 2е! цф Ук! ацн, я б3дея до! оговказомя З ж, 22,ця2аядцяльно Я2,ця цьогоя об'єднання. Не. айя цея Я2а не я доб! , мя п! , кладом для я об'єднанняя в Яьогоя нацнальнофде! жавн, цькогоя З к! ацнЯ2ва.

Микола НЕСТЕРЧУК, відповідальний секретар Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка

ДОНЕЧЧИНА. ПРОЦЕС ІДЕ ВАЖКО...

«П! оЯвц2а»,яв, . одяч, яцзяп! ог! амов, . заЯадяТова! , Я2ва,яоб'цк2, вноя цяЯ3млцнф ноя пов, ннаяоццн, 2, явлаЯнЗя! обо23яза оЯ2аннця! ок, ,яв! об, 2, яп! ав, льн, йяп! оф гнозя2аяп! ак2, чнцяв, Яновк, яцяя! екоменф дацця? одоя цийЯЗямайбЗ2ньомЗ.

Марія Олійник

Нагадаю,я? оявгцдноявяп.я1 .2яС2а2323 вяоЯновЗяЯвоцяцяльноЯ2цяТова! , Я2воя Я2аф в, 2ьяЗ2ве! дженняЯЗк! ацнЯькоцянацціональф ноцяцдец,яЗк! ацнЯькогоянацціонального вцд! одження,я озв, 2окянацціональноцяЗльф 23! , я2аяпцднеЯенняяцЗ. овноЯ2цяцядоб! оф бЗ23яЗк! ацнЯькогоя на! одЗ.

Доя ! ечц,я Яамея 2епе! я закцнчЗц2ьЯя 2е! мцн,яв, значен, йяк Закономяп! оямов, Ук! ацн, »ядляявап! овадженняЗк! ацнЯьф коцямов, явяЗЯцяЯфе! , яде! жавногояж, 22я.

ОЯновн, мяп! цо! , 2е2н, мянап! ямомяна Донечч, нцядляявЯц. яна ЯяЯ2алоя Зк! ацнЯьф кеявцд! одженняяоЯвц2, .яАджеяаямомен2 п! , йня22яя «Закон Зяп! оямов, »явя 1989 ! оццямал, явмогЗнавча2, Яяя Зк! ацнЯькою мовоюя2цльк, я2 о. , ябцльшеядво. явцдЯо2кцв школя! цвяДонечч, н, .

Якцянащця Яп! ав, яЯьогодну?яНаяпочаф 2окя2ЦЦЦ/2ЦЦ1яанвчального я ок3явя1244 денн, . явагальноо Явц2нц. явакладa. янавчаф лоЯья566,4я2, Ячцяз3чнцв.яУя17Цяшкола. навчанняяведе2ьЯяя Зк! ацнЯькоюямовою. Вя556я школа. я—ядвомаямовам, :я! оф ЯцийЯькоюя2аяЗк! ацнЯькою,яоявя518яшкоф ла. я—яв, ключноямовоюяЯЗЯцдньоцяде! ф жав, .яУЯьогоя2цльк, я13,9явцдЯо2каяшкоф ля! цвяДонечч, н, янавчаю2ьЯяяЗк! ацнЯьф коюямовою.яДодам,я? оя46,7явцдЯо2ка ц, . ядц2ейя—ЯяцльЯькцяцц2, .яХочаявгцдноя П! ог! амоюя! озв, 2кЗяЗк! ацнЯькоця 2а цнш, . ямовяяДонечч, нцяя2ЦЦЦ! оцця51 вцдЯо2окяшколя! цвямавяб, янавча2, ЯьяЗкф ! ацнЯькоюямовою.

Зяцц! ко2ююконЯ2а23цмо,я? ояоблаЯнЗ п! ог! амЗяЗк! ацнЯькогоявцд! одженняяЗЯф пцшоя п! овалено.яЩояжя! об, лаяоблаЯф ная«П! оЯвц2а»явяц, . яЗмова. ?яЗв, чайно ж,янеяЯ, дцлаяЯклавш, я! Зк, !

Як? оявя1989я! оцця наявцдк! , 22яяпе! ф шоцявям.яДонецькЗяЗк! ацнЯькоця школ, «П! оЯвц2ц»яп о2! цбноя бЗлоя од, ня! цк,я2о наявцдк! , 22яяпе! шоцямцЯькоця Зк! ацнЯькоц гцмназцця ЯПе2! цвЯькомЗя! айонцямцЯ2аяжве пцшлоя2! , явяполов, ноюя! ок, .я«П! оЯвц2а» цяба2ькцвЯьк, йяколек2, вяв, мЗшенцяб Зл, 2! , чцявцдвцда2, ямцнцЯ2 аяоЯвц2, ,явве! нЗф 2, ЯьядояП! ез, ден2а,яп цке23ва2, яЯеЯцю ! ай! ад, ,янадЯ, ла2, ян, Яленнцяп! о2еЯ2, ... Навц2ьянеявц! , 2ьЯя,я? оявЯеяцея! об, 2ьЯя вянащцяянезалежнцйяде! жавц!

Щеяцц! шаяЯ, 23аццяя3яв, ? , . янавчальф н, . явакладa. .яцзя18яде! жавн, . яця13якоф ме! ццйн, . яВН3я2цльк, я3я2,яаяЯамеявяДоф нецькомЗянацціональномЗяЗнцве! Я, 2е2ц (! ек2о! я—яголовяяоблаЯноця«П! оЯвц2, ») 2аяМед, чномЗяЗнцве! Я, 2е2ц,ядеЗЯпцшно п! ацюцяоЯе! едокя«П! оЯвц2, »ящдяке! цвф н, ц2вомядок2о! аямед, чн, . яна3кяГа! аф Я, менка,яцяпа! алельноязя! оЯцийЯьк, м, Зк! ацнЯькця о2ок, .яУяНацціональномЗяЗнцф ве! Я, 2е2цявавдяк, явп! овадженнюяде! Зф Я, фцкацційноцяп! ог! ам, ,я! оз! обленоцява 3чаЯ2оянленцвяп! авлцнняяТова! , Я2вяяВоф лод, м, ! аяПавлов, чаяШевченкяцяВц! , Дм, 2! цвн, яПознанЯькоц,явжея3ЦявцдЯо2кцв Я23ден2цвянавчаю2ьЯяяЗк! ацнЯькоюямоф вою.яЗяна Я23пногоя! ок3яц. я Я2анея5Ц вцдЯо2кцв,яоя2акожяоЯ23повоявцдб3де2ьЯя пе! е. цдявцдя оЯцийЯькофЗк! ацнЯьк, . яп а! аф лельн, . яп о2окцвядоя3к! ацнЯьк, . .яП! о2е цея—яв, ня2ок,яаянеяп! ав, лоянаяДонечф ч, нц.яЦцяв3з, япе! еб3ваю2ьяпцдяоЯ2цйн, м п! , ццломя! оЯцийЯьк, . яЗМц,яполц2, кцвя2а цнш, . ябо! цвявая2акяванЗядвомовнцЯ2ь.

Важко,яалеяп! оцеЯЗк! ацнЯькогоявцд! одф женняяЗягалЗзцяоЯвц2, я2! , вац.яЦьомЗ Яп! , яю2ьяпоцздк, я наш, . яшколя! цвя З за. цдцяоблаЯ2цяУк! ацн, янаяРцздвянцяЯвяф 2ая2аянаяВел, кдень,яая2ЦЦЦ! ок3,яко! , ф Я23юч, Яья безпла2н, мяп! оцздом,явон, вцдвцдал, ябага2оя Я2о! , чн, . ямцЯ2ЯУк! ацф н, .

Щеяодн, м,янеяменшяважл, в, мянаф п! ямомя! обо2, яТова! , Я2ваяцявцд! одженння Зк! ацнЯькоця Зль23! , .яПе! едовЯцмя оче2ьф Яяявцдзнач, 2, яплцдн Зя! обо23янленаянаф шогоя п! авлцння,яд, ! ек2о! аяДонецького мЗз, чнофд! ама2, чногоя2еа2! З,яваЯлЗжеф ногоя п! аццвн, каяЗль23! , яМа! каяМа2ф вцйов, чаяБ! авЗна.яСьогодняя! епе! 23ф а! ця2еа2! Зявжеянемацяжодноця! оЯцийЯькоц казк, .яДо! оЯл, йя! епе! 23а! яЯ2анов, 2ь 5Ця вцдЯо2кцвя ! оЯцийЯькомовн, . я ця 5Ц вцдЯо2кцвЗк! ацнЯьк, . яв, Я2ав.яЗаяоЯ2аннцй чаЯяпоЯ2авленцяп'цЯ, як«СЗдженаянеяочЗдф жена»яОлен, яПчцлк, яця«О! гця»яЛеЯцяУкф ! ацнк, .яАлея! еш2ая—ячо2, ! , яоблаЯнц 2еа2! , я—яв, ключноя! оЯцийЯькомовнц.

Хоче2ьЯяяВцдзнач, 2, я п! оведен, йя З ! амка. явЯеЗк! ацнЯькоця акцця«Пе! едайф моя на? адкамянашяЯка! бя—я! цдн ЗямовЗ» 2аяоя13ЦфцччяяТова! , Я2ваяя«П! оЯвц2а» ВЯеЗк! ацнЯьк, йяконкЗ! Яя«Дже! елоя2аф лан2цв»яЗябе! езнця1998я! окЗ.яГоловяяДоф нецькоцямцЯькоця о! ганцзацця«П! оЯвц2а», ? оя ная2ойя чаЯяо чолювавяшколЗям, Яф 2ецЗвяця1явяДонецькЗ,яаяЯьогодняцяд, ф ! ек2о! яПалацЗякЗль23! , яме2алЗ! гцйного заводЗ,яМ, колаяВаЯ, льов, чяП! , Яяжнюк доклавяЗЯц. яЯ, ляДоя йогоя ЗЯпцшногоя п! оф ведення.яКонкЗ! ЯяфцнанЯЗвавЯяяцяб Зв о! ганцзацційноя пцд2! , ман, йявладою.яДоф нецьк, йямцЯьк, йяголовяяВолод, м, ! яР, ф бакяпообццявяп! овод, 2, яйогоя? о! окЗ, алеязгодомявладаяв2! а2, лаяцн2е! еЯядо ццяцяакцця цяявжея2! е2,йя! цкявцддацяпе! еваф гЗя! оЯцийЯьк, мяшоЗ...

Ук! ацнЯькая2аланов, 2аямолодьяцяваф . од, ,яЯп! ямованцяная поп Зля! , заццця2во! чоЯ2цяземлякцвфюе2цвяВоф лод, м, ! аяСоЯю! , ,яВаЯ, ляяС23Яа.яЦьоф гоя! окЗянаяб Зд, нкЗяфцлологцчногоя фаф кЗль2е23яна! еш2цявцдк! , ц2ьЯяямемо! цальф наядошкаяВаЯ, люяС23ЯЗ.

Т! е2,йяважл, в, йянап! ямя! обо2, яТоф ва! , Я2вая—яцнфо! мацційн, йяп! оЯ2ц! .яПоф надяЯ2оя2еле! адцомовн, . якомпанційяДоф нечч, н, ,япо! ЗшЗюч, яч, ннеязаконодавф Я2во,яп! ацюю2ьяде! жавноюямовоюяРоф ЯцийЯькоця Феде! аццц.яВ, ня2окяЯ2анов, 2ь 2цльк, яДонецькаяоблаЯнаяде! жавная2еф ле! адцокомпанця.яТ32яв'яв, л, Яьяццкавц Зк! ацнЯькомовнцяпе! едачц.

Неянабага2оя полцпш, лаЯьямовнаяЯ, ф 23аццяянаяЯ! анЯпо! 2ц,яЗяв, вцЯка. ,я! екф ламц,яназва. яв Зп, ць,ямцЯ2,ямайданцв,янаф зва. як! амн, ць,ядо! ожнц. я покажч, кцв 2о? о.яХочяз! Зшенняяц,яп! о2еявон, ядаф лекцявцдябажан, ...

ОЯе! едк, як П! оЯвц2, »яплцдноя Япцвп! аф цюю2ьявя Зк! ацнЯькоюя т! екофка2ол, цькою Це! квою,яякаямацяявяоблаЯ2цяявжея17япаф ! афцй,язяУк! ацнЯькоюяп! авоЯлавною Це! квоюяК, цвЯькогоя па2! ца! . а23я—я71 па! афця,яЗк! ацнЯьк, мякозац2вом,яСоюзом Ук! ацнок,явяТова! , Я2вомяполц2в'язнцвя2а ! еп! еЯован, . ,язяСпцлкоюя Зк! ацнЯькоц молодця2аяпа! 2цям, янаціональнофдемоф к! а2, чногоя Яп! ямЗвання.

ДоЯ, 2ьяЯказа2, ,я? о,яякяп! ав, ло,ядеяц оЯе! едокя«П! оЯвц2, »,я2амяобов'язково поЯ2аця Ук! ацнЯькая Це! ква,яаяяЯ2оя,янаф впак, .яАя? еяо! ганцЗвал, я2, Ячч Зяпекцій, ! озповЯюджЗцмоя газе2, я2аяпц2е! а23! ЗяЗкф ! ацнЯькогоя Яп! ямЗвання,яп! овод, моя пеф ! едпла2нЗякампанцюяная газе23я«Слово П! оЯвц2, ».

«П! оЯвц2ою»явяявц2н, йяпе! цодяп! оф веденоя дЗжеяважл, вЗяцявел, кЗя! обо23яв Зк! ацнЯькогоявцд! одженняяная Донечч, нц, алея? еябцльшеяя! обо2, яп опе! ед3.яцяб Зф демоя Яподцва2, Яьяная2,ЯнцшЗяЯпцвп! ацю зяо! ганам, яде! жавноця Зк! ацнЯькоця вла ф д, ,ядляякоця«П! оЯвц2а»яЯ2алая бяпа! 2неф ! омяЗяде! жаво2во! еннц,яаянея«...Яамой опаЯнойявяУк! ацнц»яо! ганцзацццю.яЦе ц, 2а2аявяя газе2, я«Го! од»явцдомогоя фцлоф логаявякафед! , я! оЯцийЯькоця мов, яДонецьф когоя національногоя Знцве! Я, 2е23яФцлаф 2ова.

СподцваюЯь,я? оявконодавЯ2воядопоф можеяяподола2, янаЯпцдк, ядефо! мацццяв кЗль23! нофЯвц2нцйя галЗзця2аяекономцццяДоф нечч, н, ,яп ов'язанцявядовголц2нцмяпе! еф бЗваннямяцяявяколонцальнцйявалежноЯ2ц вцдяРоЯцц.яцям, ,яподобацЗ2ьЯяяцеян, янцяоф мЗЯь,я2ак, яп обЗдЗцмоЯявою,яв, м! цянЗяпоф колцнням, яЗк! ацнццв,яЗк! ацнЯькЗяде! жаф вЗ.

Марія ОЛІЙНИК,
заступник голови Донецького обласного Товариства «Просвіта»

13 січня у приміщенні Донецького національного університету відбулася звітно-виборна конференція Донецької обласної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка. Із 66 обраних делегатів від 24 осередків на конференцію прибуло 47 представників.

Конференція розпочалася привітаннями з 60-річчям голови обласної «Просвіти», ректора Донецького національного університету, доктора фізико-математичних наук, професора Володимира Шевченка.

Донеччани мають добре розвинену організаційну структуру, це дає їм змогу навіть у несприятливих умовах зросійщення плідно працювати та охоплювати роботою всю область. Саме завдяки невтомній роботі просвітянських керівників, незважаючи на постійний опір місцевих владних структур, відкриваються українські класи, школи, гімназії, створюються українські християнські громади, відбудовуються храми. Те, що «Просвіта» є центром української культури та духовності, ні в кого не викликає сумніву. В роботі організації постійно беруть участь представники українських церков. Діяльність «Просвіти» благословив отець Володимир (Матвієвський), канцлер Донецько-Луганської єпархії УПЦ КП.

Про інтелектуальний потенціал «Просвіти» свідчить новообране правління. Заступником голови Товариства обрано кандидата фізико-математичних наук Марію Олійник. До правління увійшли заслужений діяч культури України, директор Українського обласного державного музично-драматичного театру Марк Бравун; заступник начальника міського управління освіти Володимир Скнар; доцент кафедри української мови, заступник декана філологічного факультету, кандидат філологічних наук Віра Познанська; редактор Донецької державної радіомовної компанії Богдан Дутчак; головний редактор українськомовної газети «Донеччина» Ігор Зоц; завідувач кафедри слов'янської філології Краматорського економічно-гуманітарного інституту, кандидат філологічних наук Анатолій Сиротенко; директор палацу культури Донецького металургійного заводу Микола Присяжнюк; секретар Донецької організації Національної спілки письменників України Станіслав Жуковський; редактор служби регіональних теленовин Донецької держтелерадіокомпанії Василь Гуменюк; заступник директора обласної наукової бібліотеки Олена Башун; працівник головного управління освіти Донецької облдержадміністрації Ганна Дончик; голова Маріупольської міської «Просвіти», лікар Анатолій Мороз; голова Артемівської районної організації «Просвіта», журналіст Іван Бірчак.

У роботі конференції взяв участь член Центрального правління, директор видавничого центру «Просвіта» Василь Клічак, який розповів про плани на майбутнє та про ситуацію в Товаристві. Йшлося і про політичну ситуацію в Україні з огляду на останні події у Верховній Раді та Уряді, а також про необхідність створення єдиного блоку правоцентристських сил задля втілення в життя національно-демократичної ідеї. Після закінчення робочої частини в урочистій обстановці були нагороджені медалями Всеукраїнського товариства «Просвіта» «Будівничий України» керівники організації Володимир Шевченко та Марія Олійник; грамотами Товариства «За високу громадську активність, вагомий особистий внесок у справу українського національного відродження, розвиток національної культури, розбудови та зміцнення Української держави» відзначені голови найдієвіших районних осередків: Володимир Савенко (Слов'янськ), Анатолій Мороз (Маріуполь), Микола Присяжнюк (Донецьк), Іван Бірчак (Артемівськ), Алла Косаткіна (Петрівський р-н м. Донецька). Усім іншим просвітянам було висловлено щиру подяку за самовіддану працю на ниві просвітянства.

Алевтина МАЛИЦЬКА

КНИЖКИ, ЩО МАЮТЬ СПРАВЖНІЙ УСПІХ І РОЗГОЛОС

Михайло Слабошпицький — завжди несподіваний і непередбачуваний автор. У літературу він входив як «чистий» критик, автор винятково мобільний і творчо продуктивний. Його перебування на посту завідувача відділу критики «Літературної України» — час Слабошпицького: майже щономера читали ми в ній рецензії, коментарі, огляди, проблемні статті його пера, що засвідчували абсолютний універсалізм цього критика. Тобто Слабошпицький однозначно переконав: він уміє в критиці все. Таких критиків-професіоналів у нас менш ніж обмаль.

Згодом ми відкрили в Слабошпицькому серйозного літературознавця, який написав цікаві літературні портрети не тільки про наших сучасників Василя Земляка, Григора Тютюнника, Павла Загребельного, Романа Іваничука і — вже недавно — Ігоря Качуровського, Олега Ольжича, Валеріяна Підмогильного, В. Домонтовича, Тодосія Осьмачку. А потім був і автор оповідань, казок та повістей для дітей, що склали з десяток книжок і принесли йому кілька престижних премій, що присуджуються саме за твори для юного читача (а поміж них — і премії Лесі Українки й Олени Пчілки). Була серед них і така пронизливо-трагічна повість «Душі на вітрах», яку чомусь не помітили колеги Слабошпицького з критичного цеху.

Далі були книги жанру гібридного — на межі прози науково-популярної й документально-белетристичної, яскравим вираженням якої стала книга-подорож по Естонії «Гілка ялівцю з Сааремаа» — винятково цікава, насичена просто немислимою для таких видань кількістю майже сенсаційних фактів. Знаю, що цей твір був високо оцінений у самій Естонії, широко друкувався там в естонських перекладах.

У книжках такого характеру письменник зарекомендував себе цікавим оповідачем, який віртуозно володіє всією гамою емоційних тонів — від пронизливої ліричності й романтичної патетики й аж до іронії, сарказму, гротеску, вміє легко перевести повістування в будь-який інтонаційний ключ.

Своєрідним підсумком усіх цих шукань та експериментів стала книжка М. Слабошпицького, якій він віддав тривалий період свого творчого життя, — роман-есе «Марія Башкирцева», що знову й знову перевидається, ґрунтовно доопрацьований і збагачений новими джерелами.

Доля дівчини з України, котра стала знаменитою художницею й померла в Парижі в двадцять чотири роки, привернула увагу багатьох письменників різних країн і стала своєрідною сенсацією у Франції. В розділі роману М. Слабошпицького «Легенда і правда» названо й проаналізовано головні з тих творів (твори Ф. Коппе, А. Кагюе, Е. Дюкро, Ж. Кайяр, де Суз та інші), існує ціла башкирціана у мистецтвознавстві та публіцистиці. Є чимало теорій (наприкінці XIX століття вони були дуже популярними) про природу геніальності й егоїзм, егоцентризм, і в тих теоріях психоаналітиків часто фігурує Марія Башкирцева. Любителі туманних доктрин розтягли її біографію для ілюстрування своїх глибокодумких постулатів. Як пише автор роману, ім'я Башкирцевої зустрічається в європейській публіцистиці в найнесподіваніших поєднаннях: Нерон і Башкирцева, Ніцше й Башкирцева, Мопассан і Башкирцева, Мункаччі й Башкирцева, Доде й Башкирцева, Гамбетта й Башкирцева, Бунін і Башкирцева, Ада Негрі й Башкирцева... — в світі написано цілі томи про такі духовні, психологічні чи біографічні зв'язки. І все те увійшло в русло роману Михайла Слабошпицького — твору з винятково виразною інтелектуальною напругою й сотнями мало знаних у нас імен: Бугро, Лефевр, Робер-Флері, Морізо, Деслау, Бретон, Абу, Верне, Грез, Детайль, Енгр, Жером, Курбе, Мейсоньє, Мілле, Моро, Пуссен, Пювіс де Шаванн, Руссо, Фейє, Феррі, Шаплен... — тільки невеличка частина всіх тих імен представників французької культури, які присутні в цьому незвичайному романі, де, мов у калейдоскопі, миготять імена, змінюються місця подій (то Рим, то Париж, то маленьке українське село Гавронці на Полтащині, то Берлін, то Москва, Санкт-Петербург...).

Роман М. Слабошпицького, звичайно ж, потребує читача підготовленого, який має уявлення про французький живопис і французьку літературу, знається на течіях і школах світового мистецтва, оскільки все це було активно присутнє в тому світі, в якому жила героїня твору, й столицею того світу тоді був одностайно визнаний Париж. До речі, героїня роману, спочатку захоплена й заворожена ним, повторює його найменння, як молитву («Яка думка тривожить мене? Париж, так, Париж! Центр розуму, слави, центр усього, Париж!»), але згодом вона проходить важливу духовну еволюцію і її дедалі сильніше охоплює болісна ностальгія за рідним краєм. Вона мріє повернутися туди, до тихоплинної річки з назвою «Ворскла», що тече поміж полтавських дібров. Це особливо пронизливі сторінки твору: «...А дощ вишумовує, гасить звуки і наганяє нові хвилі глибокого суму. І так невтишно, пронизливо болить серце. Марія відкидає книжку й намагається уявити змальований пейзаж. Дзвінкий од пташиного щеботу ранок. Прояснені небеса. Ледь примітна стежка в полях. Свіжі, рясні роси. Скромні волошки в житах. Дрімливі діброви, левади, повільні річки, пробуджені дзвінкоголосими півнями села, криниці при дорогах... Усе це там, на краю землі, на краю пам'яті. І, здається, туди вже ніколи не буде вороття».

Башкирцева не змогла повернутися додому фізично. Вона повернулася сюди своїм іменем, своєю легендою, своєю таїною. І саме про це — прекрасний, стилістично дуже несподіваний роман Михайла Слабошпицького «Марія Башкирцева». Власне, він — одна зі складових того повернення, тієї загадки і тієї таїни.

Книжка «З голосу нашої Кліо» видається також по-своєму закономірною у творчій біографії М. Слабошпицького, знаного серед читачів як автора, що його постійно приваблюють люди й події національної історії (цьому в нього присвячено десятки статей і популярних нарисів), історична проза в українській літературі, про яку він написав чимало оглядів, статей і рецензій.

Як написав в одному зі своїх інтерв'ю він сам, «З голосу нашої Кліо» почалася зі спроби створити таку книжку, в якій було б зібрано отой, сказати б, допустимий мінімум з української історії для сучасного українського інтелігента. Але згодом, у процесі роботи, цей задум розширився, книжка виросла в своєрідну белетризовану енциклопедію з історії України.

Книжку — тиражем 140 тисяч примірників! — видавництво «Довіра» заадресувало не тільки учням, учителям, студентам вузів, а й усім шанувальникам національної історії. І видавці не помилилися — нею озброїлися не тільки вчителі, студенти й старшокласники, вона стала справді популярною серед найширших читацьких кіл. І нині не зникає в рейтингах, що їх систематично публікує «Книжник ревю», упродовж кількох місяців перебуваючи серед книжок-лідерів.

Це нове видання «З голосу нашої Кліо» — надзвичайно врочисте, мистецьки оформлене — результат наполегливих доопрацювань автора, який збагатив книжку новими фактами й сюжетами, дещо взагалі переробив, розширив хронологічні таблиці, що публікуються в кожному розділі, окреслюючи тогочасний соціальний, політичний і культурний контекст. Видавництво «Махаон-Україна», де з'явилося чергове видання «З голосу нашої Кліо», справді подбало про те, щоб книжка ця була конкурентоспроможною на сьогоднішньому ринку за всіма складовими — і цікавістю тематики, і літературним рівнем, і мистецтвом поліграфії.

Поява Михайла Слабошпицького у списку претендентів на звання лауреатів найпрестижної в нашій державі Національної премії імені Тараса Шевченка цілком закономірна й заслужена. Адже цей автор уже на сьогодні створив чимало книжок, які набули в нас щонайширшого розголосу. А поміж усього, що він написав, саме роман-есе «Марія Башкирцева» і книга про людей та події української історії «З голосу нашої Кліо» — найголовніші його книги. І саме вони, як на мою думку, заслуговують цієї високої відзнаки.

Микола ОЛІЙНИК,
м. Шпола Черкаської області

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИЖКИ ПРОСВІТЯНИНА

9 січня у столичному Будинку вчителя відбулася презентація популярної серед широкого читацького загалу книжки доктора філологічних наук, професора Анатолія Погрібного «Розмови про наболіле, або Якби ми вчились так, як треба...», створеної на основі однойменної передачі на Українському радіо, що звучить ось уже четвертий рік і має велику аудиторію та громадський розголос.

Зала була переповнена, і хоча до початку вечора ще лишався час, та вільне місце можна було знайти тільки на балконі. Присутні зустріли автора бурхливими оплесками.

Нікого не треба було переконувати в потрібності того, що робить Анатолій Погрібний, та доводити, що в Україні є єдина нація, оскільки думки із різних реґіонів зовсім не діляться на «западенські» та «східняцькі», як нас часто намагаються переконати антиукраїнські сили.

Автор приділив багато уваги важливості позитивного впливу на формування державницької свідомості серед українців. Він також наголосив на необхідності підтримання проектів, які впливають на ці процеси, адже вони дають можливість налагодити двосторонній зв'язок між автором та слухачем і між українцями в різних куточках країни саме через автора. Та найважливіше те, що завдяки подібним передачам вдається пробудити в людях родове та національне коріння.

Директор Інституту українознавства П. Кононенко зазначив, що мова — це душа народу, а коли немає душі — немає й народу.

Директор видавничого центру «Просвіта» Василь Клічак відзначив, що книжка «Розмови про наболіле, або Якби ми вчились так, як треба...» набула широкого розголосу і перевидавалась чотири рази загальним накладом 55 тисяч.

Із привітаннями з нагоди того, що книгу Анатолія Погрібного висунуто на здобуття Національної премії імені Т. Шевченка, виступили відомий публіцист Віталій Карпенко та відповідальний секретар Національної спілки письменників України, лауреат Національної премії Олесь Лупій. Від партії «Собор» виголосив слово Максим Стріха, від спілки офіцерів — її голова капітан І рангу Євген Лупаков. Від Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка — Юрій Гнаткевич, голова Київської обласної «Просвіти».

Чудовими піснями прикрасили вечір Марія, Йосип і Тарас Яницькі. У їхньому репертуарі прозвучали козацькі, повстанські та стрілецькі пісні.

На своїй незмінній бандурі відкрив і завершив презентацію всіма улюблений Микола Литвин, який також є претендентом на здобуття Національної премії імені Т. Шевченка.

Презентація проходила у теплій і дружній атмосфері. Хочеться вірити, що завдяки невтомній праці таких патріотів, як професор Анатолій Погрібний, Україна невдовзі подолає всі перешкоди на шляху до власного утвердження як великої і могутньої європейської держави, а Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка достойно оцінить визначний публіцистичний проект Анатолія Погрібного. Цілком очевидно, що його книга популярна і відома в Україні, проблеми, порушені в ній, близькі і зрозумілі всім, хто бореться за українське відродження.

Алевтина МАЛИЦЬКА

ЩОБ ЛЮДИ НЕ ЗАБУВАЛИ ПРО СВОЮ ДУШУ...

*16 січня в Державному музеї Тараса Шевченка відкрилася персональна виставка художника **Валерія Франчука**, творчий доробок якого висунуто на здобуття Національної премії імені Тараса Шевченка. На відкритті її побувала наш кореспондент і взяла інтерв'ю у гостей вернісажу.*

Те2яная Анд! З? енкоя—я м, Я2ец2вознаф вець,я п! овцдн, йя на3ков, йя Япцв! обц2н, к Де! жавногоям3зеюя Та! аЯая Шевченка

—я Вале! цйя Ф! анч3кя на Яампе! едя 3к! аф цнЯьк, йя. Здожн, к,яцяп! оя цеядЗжеячаЯ2оягово! , в ? еяПла2оняБцлецьк, й,яб3д3ч, япе! еконан, м,я? о 3к! ацнЯькеям, Я2ец2воя ж, веяцяволоя може ! озв, ва2, Яяя безя Яамопов2о! енння,я без наЯпцд3вань.я Так,я безя Яамопов2о! енння,я без наЯпцд3вань,я! озв, ваць2ьЯяяФ! анч3к.яСвц2яцього м, 2цяя д3жея 2онк, й,я в, щ3кан, й,я я 2ендц2н, й, ! азомя зя 2, мя—я мцнч, й.я Йогоя 2во! , я вп цзнацш ная б3дьфяком3яве! нцЯажц,я232я можемоя гово! , 2, п! оя вла Ян, йя м, Я2ецьк, йя Я2, ль.я Цейя Я2, льяя як вла Яне ям, Я2ецьк, й,я2ака цяфцлоЯоф Яьк, й.яУ'я2во! а. м, 2цяя можная побач, 2, ,я ? оя вцня м, Ял, 2ь кольо! ом.я СамяФ! анч3кя навц2ьяне ядогад3ц2ьЯя, якя вцня малюц:я цеяаб Яолю2ноя Явоц! цдная мова. Вцня—я од, ня зя небага2ьо. я. Здожн, кцв,я як, й ! , з, к3цямалюва2, я емоццц.я Кол, яжя пцд. од, шя до йогоя ка! 2, н,я 2оя нея в Яеяз! оз3мцло,я 2ам не! еалцЯ2, чнцяоб! аз, ,ямаманцяцнцц,яцеЯья? оЯь в, ! , нацяя зя якогоЯья 23ман3...я Цеяя Япоча2к3 д! а23ц,я але,я! азомя зя 2, м,я п! , м3ш3цяя заф д3ма2, Яь,я побач, 2, ,я? оЯьяя! оз3мц2, ,яявцдч32, ,яц з! еш2оюяцеяп! , 2яг3цяцяя2, я поч, нацшя! езон3ва2, йогоя емоцццю,я воная Я2ацяя 2воцюя вла Яною.я Це д3жея2онк, йяшля. ям, 2цяя—я232я3Яеяя безяш2ампцв, 2цльк, я—ядЗша.

цяцея. Здожнцям, Яленняяв, ! цзняцяйогоя Яе! ед Я3чаЯн, . я Здожн, кцв.я Вале! цйя Ф! анч3кя п! ацюц ная межця! еалцЯ2, чногоя цяекз, Я2енцциального, як? оя можная 2ака Яказа 2, .я Йом3я вла Я2, ве нацциональеям, Яленння:я вцняможеяпцднцма2, я3 Явоцйя2во! чоЯ2ця3Яцяпла Я2, я нашоцяцЯ2о! , чноц пам'я2ьЯяпоча2к3ная! цвнцяцн23ццц,яя2о2дця! об, 2, ц. я Явоцм, япе! еконанням, .я Вцняможе,яцяйом3яце пцдвладно,я 23я завцЯ3,я якая цяцжя нашою Явцдомц Я2о,я нашоюяпцдЯвцдомц Я2оя,я! еальнцЯ2о, ! об, 2, я п! озо! ою,я для ньогоя воная майжея не цЯн3ц,я2ожя. Здожн, кя намагаць2ьЯяя! оз Я3н32, яцц йя пе! едя нам, .я цяо2я 2, я вд, вляцшЯяя вя його ка! 2, н, яцяпцдяц, м, яоб! , Яам, я бач, шя2е,я? оя вцн . очеяпоказа2, .я Вцняза2я г3цяе2бевя цейя Явц2,яц д3шая2воя я! оз3мцяЯяв2йогоя д3мок.

Цея. Здожн, к,я як, йя3жеямацяЯвоцяцм'яя в м, Я2ец2вцяцяяк, йязал, ш, 2ьЯяя вям, Я2ец2вц.я Вцн . о! ош, йя п! офе Яцоналя цяя цн2елек23альн, й Я3чаЯн, йя м, 2ець.

Недолцк, яяк, йяйомЗянеядацякомфо! 2ноя ж, ф 2, ,я—я цея2е,я? оя вцня,ядеяпопе! ед3яж, 22я на якулька к! окцв,я алея безя цьогоя Яп! авжнцйя м, 2ець я не може.

М, колая С2! а2цла2я—я. Здожн, к

—я Сьогодня цяодна я цяЯвя 2, ньяногоя 3к! аф цнЯькогояна! одЗя—я М3зейя Шевченкая—я явц2ацу Явогоя Ялаве2ногоя Я, ная Вале! цяя Ф! анч3ка, як, й до Я2ойноя ек Япон3ця 2! , я Явоця! обо2, .я Яя знаю йогоя давно, я цеянадзв, чайноя цкавая люд, на, на Я2цльк, яп! ацьов, 2а, я на Я2цльк, яене! цйна, я? о 2! ебаяцьом3я вазд! , 2, я бцлоюя вазд! цЯ2оя,яб! а2, п! , кладя—я 2ак3я Я, л3,я 2ак3я волюя доя пе! емог, , я кя3я Вале! ця, яяя! цдкоя бач, в, яая2ом3, я кол, я2ака Я, ляявдч3ваць2ьЯя, я—я пе! емогая б3де!

Яявц! ю, я? оя Вале! цяяцдноя оццня2ьяцяо2! , мацц вцня належне, я бояйогоя! обо2, я надзв, чайно ене! ге2, чнц, як, вцяцяЯ3ча Яняцяцядян, . я вцяцяд3. ом землц, я д3. омя нацционального я епоЯ3, я нацциональногоя ко! цння.

Тво! , я В.я Ф! анч3каяцкавцяляя на Яя? еяйя2, м, ? оя Явоця Яюже2, я вцнябе! еявцдяко! цнняя вемлцяця? о цеяземля, я якая по! од, ляяцяж, в, 2ьяйого, я—я це . а! ак2е! нояп! оя вляцьЯяя Зяйогоя 2во! чоЯ2ц.

Яяпцд2! , м3юяв, Я3ненняяканд, да23! , я Вале! ця Ф! анч3каяна я вдоб322я Нацциональноцяп! емцця,менц Та! аЯая Шевченка.

Намявал, шацьЯяяЯподива2, Яь,я? оя Комц2е2яцдно оццн, 2ьявне Яокя Вале! цяя Ф! анч3каявя3к! ацнЯьф кеям, Я2ец2воя цявцдзнач, 2ьяйогоя найв, ? оюя Наф цциональноюяп! емццю.

Алевтина МАЛИЦЬКА

КІМНАТА-МУЗЕЙ УЧЕНОГО

Українському вченому, кандидату наук, доценту Харківського аграрного університету Володимиру Лисенку Міжнародна академія наук екології та безпеки життєдіяльності (Санкт-Петербург) присвоїла звання академіка, дійсного члена Міжнародної академії наук.

Здавалося б, нічого дивного немає. Але справа в тому, що цього звання вченого удостоїли як виняток — за активну роботу з вивчення довкілля та збереження для нащадків рідкісних і зникаючих рослин.

А ще Володимир Лисенко цікавий для просвітян тим, що він (учений-аграрник) шанує українську мову, традиції та звичаї народу. В його кабінеті-музеї зібрано цілу колекцію унікальних рушників. Тризуб огорнуто рушником із Новоград-Волинська, — батьківщини Лесі Українки, два рушники з полтавських Круподеринців — батьківщини Лисенка. Прибиральниця Оля принесла рушник зі словами Шевченкового «Заповіту», що спеціально для ботаніка вишила її мати. Завідувач кафедри лісівництва, академік Борис Остапенко, відвідавши цей кабінет-музей, приніс і свого рушника, що подарували йому до ювілею львівські колеги. Тут кожен студент може побачити рушник свого краю, бо є вони з усіх двадцяти п'яти областей України. Цікаво тут відбувається посвячення в студенти. Кожному в руки дають булаву та вмикають мелодію козацького маршу. Це запам'ятовується, як і лекції з ботаніки.

Рушники, рушники...

Та чи не найдорожчий академіку — рушник з рідного полтавського краю. І справді, як співається в пісні: «Я візьму той рушник, простелю, наче долю...» Переплелися в душі Володимира Лисенка любов до природи з любов'ю до рідного краю.

Інф.

А ви це читали?

ПРО ІМЕНА

Дитині давали імення когось значнішого з рідні, найчастіше брали дідове ім'я. Князі діставали два імені — одне церковне, друге княже, або мирське. Церковні імена брали з грецького календаря, світські — це були слов'янські народні імена або зіслов'янщені норманські. Бояри й усе інше населення мали, мабуть, тільки одне ім'я.

Найпоширеніші зі слов'янських і зіслов'янщених імен для чоловіків були такі: Борис, Брячислав, Вишеслав, Володар, Володимир, Володислав, Воротислав, Всеволод, Всеслав, В'ячеслав, Гліб, Жирослав, Ігор, Ізяслав, Мирослав, Олег, Радислав, Ратибор, Ростислав, Рюрик, Святополк, Святослав, Станислав, Судислав, Ярополк, Ярослав та інші. Рідше зустрічаються: Милоніг, Переніг, Вишата, Славята, Милята, Путята. Жіночі слов'янські імена бували: Верхуслава, Горислава, Гремислава, Доброніга, Звенислава, Предслава, Сбислава, Святослава та інші.

«Історія української культури». За загальною редакцією Івана Крип'якевича

ШАПКА — СИМВОЛ ВЛАДИ?

...Шапка в житті українського народу відіграє роль не тільки покриття голови від холоду й спеки, а й певну символічну роль: її надягають при виконанні певних родинних чи громадських доручень, обов'язків. Так, наприклад, при заручинах тільки єдино молодий з усіх мужчин, що беруть участь в заручинах, цілий вечір не скидає шапки. У Шевченка в поемі «Іван Підкова» отаман човнів «Підняв шапку — човни стали». Тут шапка — символ воєнної влади. У гравюрі Т. Шевченка «Судна Рада» всі судді урядують у шапках, а без шапок — той, хто позиває, і той, кого позивають. Тут шапка — символ влади і гідності судді. З того можна зробити висновок, що на деяких автопортретах останнього передсмертного періоду Т. Шевченко малював себе в шапці саме тому, що вважав себе при виконанні обов'язків національного вождя, національного пророка, національного месника.

ВікторДоманицький. «Тарас Шевченко», Чикаго, 1961

СЕРЕЖКА — НЕ МОДА...

...Сережку (кульчик) в одному вусі ми зустрічаємо лише на тому «Психологічному автопортреті» Т. Г. Шевченка, який він виставив на річній виставці Петербурзької академії мистецтв після свого обрання академіком гравюри 1860 року. Такі сережки носили деякі запорізькі й донські козаки, щоб охоронити себе від усього злого. Цією сережкою в вусі Т. Шевченко хотів показати, що він поділяє національні ідеали запоріжців, що він такий самий борець за волю і незалежність рідного народу, як і вони.

ВікторДоманицький. «Тарас Шевченко», Чикаго, 1961

МЕЦЕНАТ

Василь Тарновський-старший був причетний до дуже багатьох важливих подій у культурному житті України. Відомо, наприклад, про його значні пожертви на спорудження пам'ятників Богданові Хмельницькому в Києві, Іванові Котляревському в Полтаві, на видання першого українського історико-літературного місячника «Киевская старина», створення Київської громадської бібліотеки, проведення археологічних досліджень у Канівському повіті, впорядкування могили Тараса Шевченка й організацію щорічних гуртових подорожей пароплавом для поклоніння праху Кобзаря. Це далеко не повний перелік доброчинних діянь мецената. Він надавав у Канівці притулок мистцям, літераторам, історикам, дбав, щоб вони мали там належні умови для життя, відпочинку й творчості.

Журнал «Пам'ятки України», № 1, 2000

АКТУАЛЬНО Й СЬОГОДНІ

Свого часу М. Драгоманов у статті «Втрачена епоха» наголосив: «Освічені українці, як правило, трудяться для всіх, тільки не для України і її народу... Вони повинні усвідомити, що кожна людина, яка від'їжджає з України, кожна копійка, що витрачена не на досягнення українських цілей, кожне слово, сказане не українською мовою, є марнуванням капіталу українського народу, а за даних обставин кожна втрата стає безповоротною». Актуальність цих слів безсумнівна і сьогодні.

І. В. Діяк. «Українське відродження чи нова русифікація?»

ЗА ШИРМОЮ ТАЄМНОГО ЦИРКУЛЯРУ

Таємний обіжчик (циркуляр) міністра внутрішніх справ П. Валуєва від 18 липня 1863 року був докладною цензурною інструкцією для державних органів влади. Ним заборонялося надавати цензурний дозвіл на друкування духовних та популярних українськомовних освітніх книг, закривалася газета «Чернігівський листок». Також заборонявся український театр. Адміністративних репресій зазнали відомі українські діячі, серед яких О. Кониський, П. Чубинський, П. Єфименко, В. Лобода, С. Ніс. Сам міністр Валуєв не приховував свого ставлення до української мови, коли заявляв, що «ніякої окремої малоросійської мови не було і бути не може». Особливо цікавим у циркулярі Валуєва є те, що він у своїх заборонах начебто спирався на побажання самих українців.

І. В. Діяк. «Українське відродження чи нова русифікація?»

СТРАВА ЗАПОРІЖЦІВ

Тетерею називається тісто з житньої муки, розведене молоком або водою з медом. Оце його як замішають, то воно буде ріденьке-ріденьке, потім кисне, після чого робиться уже густе, — тоді воно й готове. Як схотів який запорожець їсти, то зараз бере казан, вішає його на кабицю, наливає в казан води, в воду кидає тетерю, до тетері підбавляє пшона, а до пшона рибу або раки, та тоді й варить. Зваривши, їсть і горілкою запиває (з оповідання козака Розсолоди).

«Історія української культури». За загальною редакцією Івана Крип'якевича

Засновник — Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Реєстраційне свідоцтво № 1007 від 16.03.1993 р.

Головний редактор Любов Голота

Шеф-редактор Павло МОВЧАН
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, А. Журавський, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Ющук

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлини не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

Комп'ютерна верстка — Ірина Шевчук

Адреса «Слова Просвіти»: 01001, Київ-1, завулок Музейний, 8. Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, тел. 228-01-30.
E-mail: prosvita@iatp.org.ua

Індекс 30617. Зам. № 3301202. Наклад 3000.
Видрукувано з готових фотоформ на комбінаті «Преса України»